

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W LATACH 2018-2019
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO NA LATA 2016-2019**

Autor opracowania: Departament Kultury UMWP
Data: grudzień 2020 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. **PRIORYTET 1: ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIAST I WSI**
 - 1.1. Dotacje Samorządu Województwa Pomorskiego
 - 1.2. Oznakowanie obiektów zabytkowych
 - 1.3. Dotacje i działania Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
 - 1.4. Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
 - 1.5. Dotacje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji – Fundusz Kościelny
 - 1.6. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
 - 1.7. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
 - 1.8. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
2. **PRIORYTET 2: ZACHOWANIE KULTUROWEGO DZIEDZICTWA MORSKIEGO I RZECZNEGO**
 - 2.1. Przedsięwzięcia strategiczne: „Pomorskie Szlaki Kajakowe (PSK)” i „Pętla Żuławska i Zatoka Gdańska” - działania
 - 2.2. Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku
3. **PRIORYTET 3: BADANIE, DOKUMENTACJA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 3.1. Instytucje kultury podległe Samorządowi Województwa Pomorskiego – wybrane działania
 - 3.2. Pomorska Nagroda Muzealna
 - 3.3. Rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 3.4. Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
 - 3.5. Stypendia i nagrody Samorządu Województwa Pomorskiego związane z promocją dziedzictwa kulturowego
 - 3.6. Program Operacyjny „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020
 - 3.7. Promocja walorów dziedzictwa kulturowego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa
 - 3.8. Konkurs „Zabytek Zadbane”
 - 3.9. Varia
4. **PRIORYTET 4: OPIEKA NAD ZABYTKAMI STANOWIĄCYMI MIENIE I WŁASNOŚĆ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**
5. **PODSUMOWANIE**
6. **OPRACOWANIA WYKORZYSTANE W PRACACH NAD SPRAWOZDANIEM**

WSTĘP

Program opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2016-2019 został przyjęty uchwałą Nr 274/XXVI/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 września 2016 roku, zgodnie z zapisami artykułu 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Obecny program stanowi kontynuację polityki zapoczątkowanej dwoma poprzednimi programami.

Program obejmujący lata 2016-2019 wytycza cel, priorytety i kierunki działań dla ochrony dziedzictwa kulturowego w regionie. Stanowi płaszczyznę współdziałania instytucji zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego w województwie pomorskim, dążących do poprawy stanu utrzymania i zarządzania zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego, ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego oraz promocji, edukacji i dokumentowania walorów dziedzictwa kulturowego.

Sprawozdanie jest próbą podsumowania działań w latach 2018-2019, podejmowanych przez Samorząd Województwa Pomorskiego i samorządowe jednostki organizacyjne, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Urząd Konserwatora Zabytków w Gdańsku, instytucje kultury (m.in. Narodowy Instytut Dziedzictwa, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Narodowe Muzeum Morskie), organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz inne podmioty realizujące działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego w województwie pomorskim.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2016-2019 – zgodnie z wymogami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uzyskał pozytywną opinię Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Celem strategicznym Programu jest **wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym województwa pomorskiego, służące zachowaniu zabytków, budowaniu tożsamości regionalnej oraz promocji turystycznej regionu.**

Zapisami *Programu* określone zostały cztery priorytety służące osiągnięciu celu strategicznego:

Priorytet 1: Zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi;

Priorytet 2: Zachowanie kulturowego dziedzictwa morskiego i rzecznego;

Priorytet 3: Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego;

Priorytet 4: Opieka nad zabytkami stanowiącymi mienie i własność Samorządu Województwa Pomorskiego.

Polityka Województwa Pomorskiego zmierza do konsekwentnego i planowanego włączania dziedzictwa kulturowego w obszar interwencji i wsparcia samorządów terytorialnych oraz ratowania obiektów o szczególnych wartościach historycznych.

Sporządzenie sprawozdania z realizacji *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego* w okresie dwóch lat jego realizacji oraz przedłożenie go Sejmikowi Województwa Pomorskiego, Pomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oraz Generalnemu Konserwatorowi Zabytków wynika z obowiązku ustawowego (Art. 87 ust. 5 i 6 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku).

Przedmiotem niniejszego sprawozdania będą głównie działania podejmowane przez Samorząd Województwa Pomorskiego. Podjęto także próbę zebrania informacji od innych podmiotów (ochrona dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego realizowana w ramach funduszy strukturalnych, sektorowych programów operacyjnych, wojewódzkiego konserwatora zabytków itp.). Zadania zawarte w *Programie* wykraczają poza zakres zadań samorządu województwa.

Zadaniem dokumentu sprawozdawczego, obejmującego lata 2018-2019, jest przedstawienie konkretnych działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, będących praktyczną

realizacją celu *Programu*. W sprawozdaniu zostały wykorzystane dane będące w posiadaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, związane głównie z przyznawanym dofinansowaniem prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych. Zwrócono się również z prośbą między innymi do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku o przekazanie informacji pomocnych w całościowym ujęciu zagadnienia ochrony zabytków w województwie pomorskim.

Monitoring realizacji *Programu* prowadzony jest przez Departament Kultury przy współpracy innych departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku, jak również jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa Pomorskiego. Dane zostały opracowane na podstawie własnych analiz oraz otrzymanych informacji.

Samorząd Województwa Pomorskiego, mając na uwadze ochronę zabytków i korzystając z uregulowań prawnych, od 2007 roku wspiera finansowo działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie całego województwa. Dofinansowanie z budżetu województwa prowadzone jest na podstawie przyjętych przez Sejmik Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 33/III/14 z dnia 8 grudnia 2014 roku *zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego*. Powyższa uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego stanowi instrument pozwalający na spełnienie uregulowań prawnych wynikających z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także przyczynia się do realizacji przyjętego Programu.

1. PRIORYTET 1: ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIAST I WSI

1.1. Dotacje Samorządu Województwa Pomorskiego

Dotacje z budżetu województwa umożliwiają podjęcie przez właścicieli zabytków prac konserwatorskich przy tych obiektach i poprawę ich stanu technicznego i estetycznego, często pomagając w ratowaniu najcenniejszych, a zarazem najbardziej zagrożonych zabytków w naszym regionie. Samorząd Województwa Pomorskiego realizując przyjęty *Program* jako zobowiązanie, w miarę posiadanych środków finansowych, ustala corocznie budżet na ochronę i zachowanie dziedzictwa materialnego regionu. Dotacje przyznawane są przez samorząd województwa według ustalonej procedury.

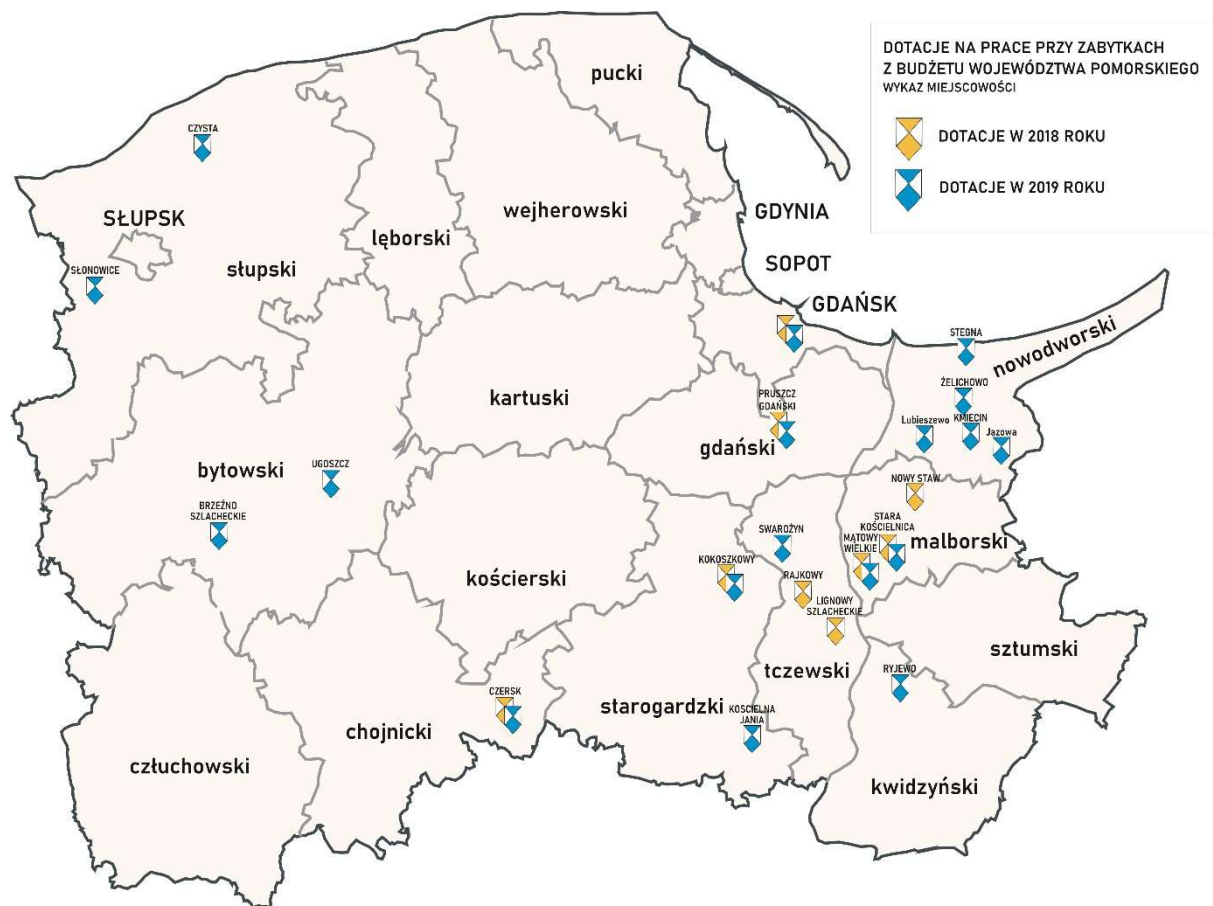
Patrząc retrospektywnie (od roku 2007) należy wspomnieć, że w latach 2007-2017 – w oparciu o przyjęte zasady – złożono 485 wniosków o dotacje na łączną kwotę oczekiwanych środków z budżetu Województwa Pomorskiego w wysokości 51 089 890,38 zł. Dofinansowano w tym okresie łącznie 194 projekty kwotą 11 754 031,43 zł. W latach 2018-2019 prace konserwatorskie i budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków dofinansowano łącznie kwotą **2 700 820,00 zł**. Ogółem złożone zostały 62 wnioski na łączną kwotę oczekiwanej dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego **5 954 062,37 zł**. W roku **2018** liczba dofinansowanych ostatecznie projektów wyniosła **10**, natomiast w **2019** roku – **19**. Dotacje udzielono na podstawie uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego: Nr 455/XLIII/18 z dnia 26 lutego 2018 roku, Nr 65/VI/19 z dnia 25 lutego 2019 roku oraz uchwały Nr 152/XII/19 z dnia 30 września 2019 roku.

Wachlarz zadań był dość szeroki – od prac budowlanych przy sakralnych obiektach zabytkowych (wymiana pokryć dachowych, prace konserwatorskie przy elewacjach, izolacje fundamentów) po prace konserwatorskie przy zabytkach ruchomych, stanowiących wyposażenie pomorskich kościołów, takich jak ołtarze, obrazy *Drogi Krzyżowej*, ambony oraz polichromie drewnianego stropu, empory czy ścian, po zabezpieczenie przed katastrofą budowlaną kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku. Dofinansowano odbudowę po pożarze zabytkowego budynku mieszkalnego w Jazowej. Wiele z tych zadań było realizowanych wieloletnimi etapami kontynuowanymi w kolejnych latach. Zdecydowana większość podjętych działań dotyczyła przede wszystkim zahamowania procesów degradacji zabytków oraz poprawy stanu technicznego zabytków.

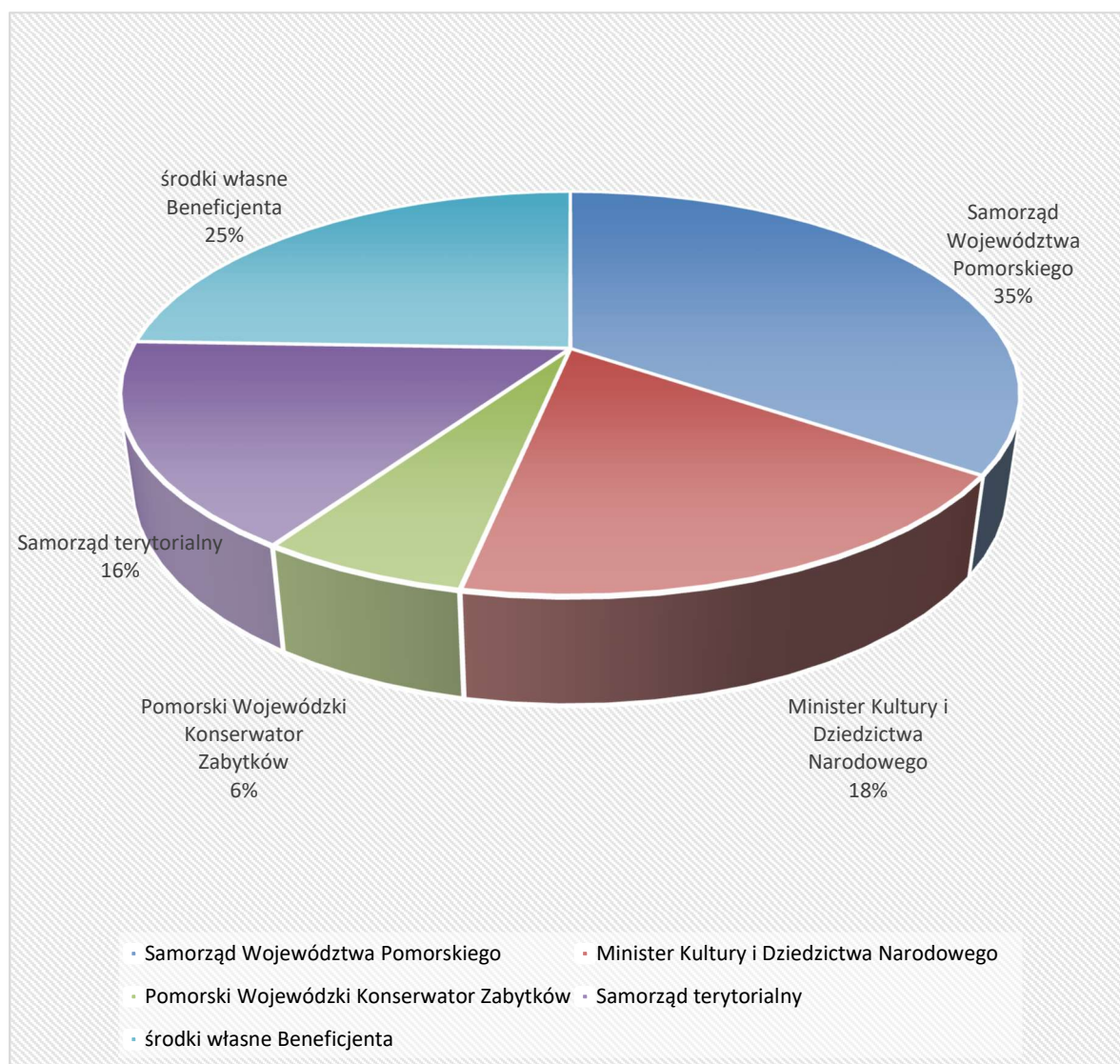
Zainteresowanie właścicieli obiektów zabytkowych możliwością dofinansowania prac konserwatorskich oraz ich oczekiwania przekraczają ograniczone możliwości budżetu województwa.

Mapa nr 1.

Rozmieszczenie wpisanych do rejestru zabytków, które otrzymały dofinansowanie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane z budżetu Samorządu Województwa Pomorskiego w latach 2018-2019

Schemat nr 1. Źródła finansowania zadań konserwatorskich zrealizowanych w 2018 roku w ramach dotacji udzielonych przez SWP (na podstawie 10 zrealizowanych projektów)

Schemat nr 2. Źródła finansowania zadań konserwatorskich zrealizowanych w 2019 roku w ramach dotacji udzielonych przez SWP (na podstawie 19 zrealizowanych projektów)

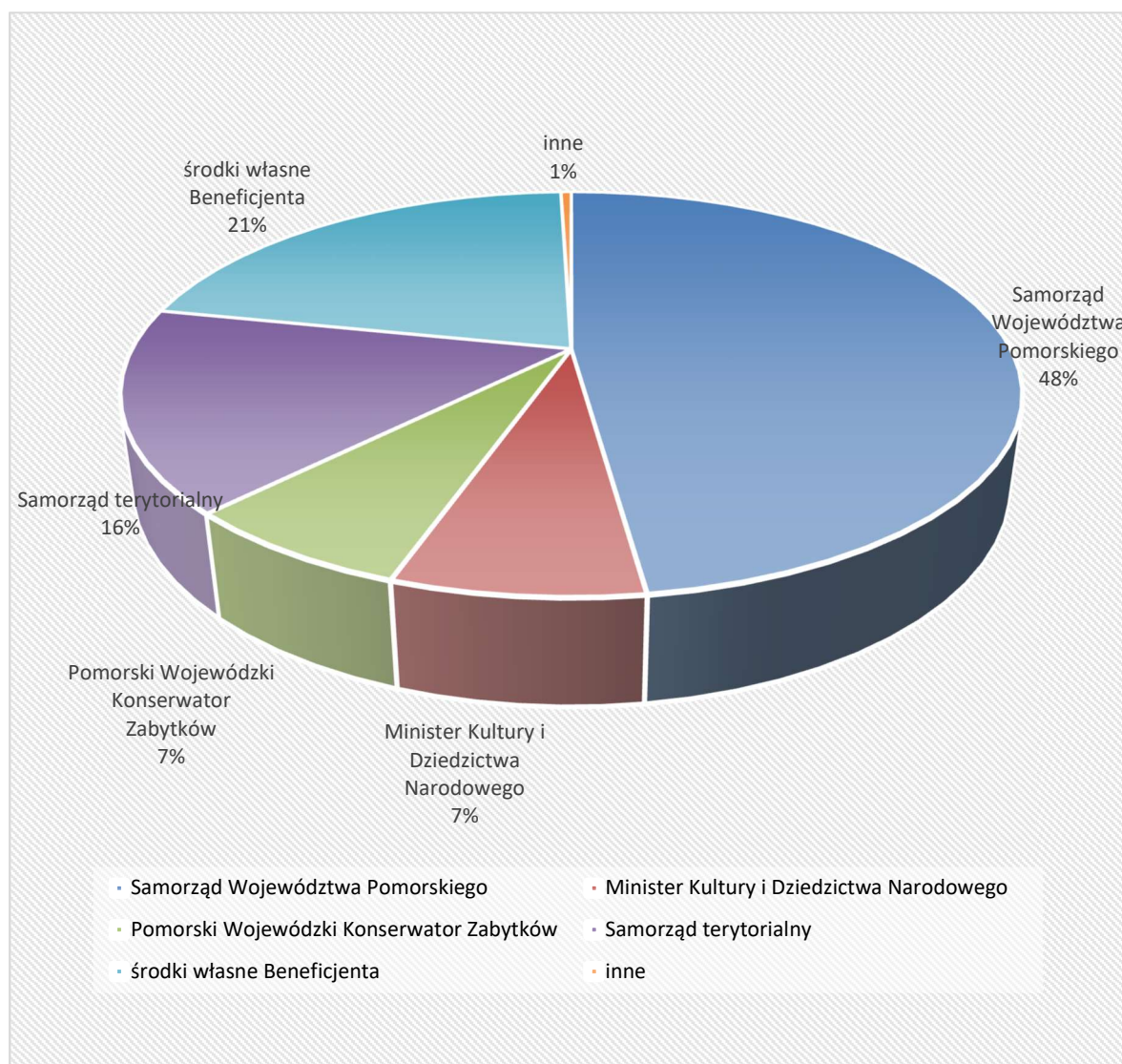

Tabela nr 1.

Zadania zrealizowane w ramach dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru z budżetu Województwa Pomorskiego w latach 2018-2019

Lata	2018	2019
Liczba zadań, które otrzymały dofinansowanie	10	19
Kwota dofinansowania	950 909,00 zł	1 749 911,00 zł
ogółem	2 700 820,00 zł	

Tabela nr 2.

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru z budżetu Województwa Pomorskiego Województwa w latach 2018-2019 z podziałem na powiaty

Powiat	Ilość złożonych wniosków na rok 2018	Ilość przyznanych dotacji w 2018 r.	Ilość złożonych wniosków na rok 2019	Ilość przyznanych dotacji w 2019 r.
bytowski			4	2
chojnicki	1	1	1	1
człuchowski	3			
Gdańsk	3	1	4	1
gdański	3	1	2	2
Gdynia				
kartuski				
kościerski			1	
kwidzyński	3		2	1
łęborski				
malborski	4	4	2	2
nowodworski	3		7	5
Pucki			1	
Słupsk				
ślupski	3		4	2
Sopot				
starogardzki	3	1	3	2
sztumski				
tczewski	3	2	2	1
wejherowski				
Razem	29	10	33	19

Tabela nr 3.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego w 2018 roku

Lp.	Wnioskodawca	Miejscowość, obiekt	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Czersku,	Czersk, ołtarz główny	Czersk, Kościół pw. św. Marii Magdaleny, ołtarz główny z 1611 r. z warsztatu i obrazami Hermana Hana, kompleksowa	91 770,00

	gm. Czersk, pow. chojnicki		konserwacja i restauracja – II etap prac	
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich, gm. Miłoradz, pow. malborski	Mątowy Wielkie, ołtarz główny	Konserwacja i restauracja barokowego ołtarza głównego w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich (1 poł. XVIII w.) – etap III (ostatni)	50 901,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pruszczu Gdańskim gm. m. Pruszcz Gdański, pow. gdański	Pruszcz Gdański, kościół	Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pruszczu Gdańskim. Kompleksowe prace konserwatorsko-restauratorskie kościola – etap III. Remont dachu nad prezbiterium oraz konserwacja szczytów wschodnich	90 000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Gdańsku	Gdańsk, Grupa Ukrzyżowania z belki tęczowej	Prace konserwatorskie Grupy Ukrzyżowania z ok. 1517 roku z belki tęczowej Bazyliki Mariackiej	80 664,00
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja w Rajkowach , gm. Pelplin, pow. tczewski	Rajkowy, kościół	Wymiana pokrycia dachowego na zabytkowym budynku kościelnym w Rajkowach	129 123,00
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy, gm. Miłoradz, pow. malborski	Stara Kościelnica, empora	Konserwacja i restauracja barokowej empory (XVIII w.) z kościoła pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy – I etap prac (polichromowana balustrada wraz ze spinającymi belkami)	58 010,00
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich, gm. Miłoradz, pow. malborski	Mątowy Wielkie, strop polichromowany	Konserwacja i restauracja barokowego stropu w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich (1 poł. XVIII w.) – etap I	89 003,00
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Kokoszkowach, gm. Starogard Gdański, pow. starogardzki	Kokoszkowy, malowidła ścienne w prezbiterium kościola	Kokoszkowy, gotycki kościół Joannitów pw. św. Barbary z XIV wieku: ratunkowe prace konserwatorskie i restauratorskie gotyckich malowideł z XIV wieku na ścianie północnej prezbiterium	80 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła	Nowy Staw, kościół	Remont fundamentów oraz elewacji, wieży północnej, kościola parafialnego pw. św.	250 000,00

	w Nowym Stawie, gm. Nowy Staw, pow. malborski		Mateusza Apostoła w Nowym Stawie – kontynuacja – etap III	
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich, gm. Pelplin, pow. tezewski	Lignowy Szlacheckie, kościół	Lignowy Szlacheckie, kościół pw. św. Marcina: prace konserwatorskie wschodniej elewacji wieży kościoła z dwiema przyporami	31 438,00
Razem				950 909,00

Tabela nr 4.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego w 2019 roku

Lp.	Wnioskodawca	Miejscowość, obiekt	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Czersku, gm. Czersk, pow. chojnicki	Czersk, ołtarz główny	Czersk, Kościół pw. św. Marii Magdaleny, ołtarz główny z 1611 r. z warsztatu i obrazami Hermana Hana, kompleksowa konserwacja i restauracja – III etap prac – ostatni	42 030,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pruszczu Gdańskim, gm. m. Pruszcz Gdański, pow. gdański	Pruszcz Gdański, kościół	Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pruszczu Gdańskim. Kompleksowe prace konserwatorsko-restauratorskie - etap IV. Konserwacja ściany wschodniej prezbiterium	110 000,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich, gm. Miłoradz, pow. malborski	Mątowy Wielkie, polichromowany strop	Konserwacja i restauracja barokowego stropu w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich (1 poł. XVIII w.) – etap II	185 808,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Kokoszkowach, gm. Starogard Gdański, pow. starogardzki	Kokoszkowy, malowidła ścienne w prezbiterium	Kokoszkowy, gotycki kościół Joannitów pw. św. Barbary z XIV wieku: ratunkowe prace konserwatorskie i restauratorskie gotyckich malowideł z XIV wieku na	64 818,00

			ścianie wschodniej prezbiterium	
5	Osoba fizyczna	Jazowa, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, dom mieszkalny – dawna gospoda	Odbudowa po pożarze budynku zabytkowego mieszkalnego – w zakresie poszycia dachu oraz montaż instalacji odgromowej	88 447,00
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy, gm. Miłoradz, pow. malborski	Stara Kościelnica, empora	Konserwacja i restauracja barokowej empory (XVIII w.) z kościoła pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy – II etap	62 500,00
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski	Lubieszewo, dwa malowidła na boazerii pt. <i>Danse macabre</i> i <i>Ecce Homo</i>	Konserwacja i restauracja dwóch malowideł na boazerii pod chórem pt. <i>Danse macabre</i> i <i>Ecce Homo</i> w kościele pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	50 000,00
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej w Kościelnej Jani, gm. Smętowo Graniczne, pow. starogardzki	Kościelna Jania, ambona	Kościelna Jania, ambona, II połowa XVIII wieku, prace konserwatorskie i restauratorskie - etap II, ostatni	67 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brzeźnie Szlacheckim, gm. Lipnica, pow. bytowski	Brzeźno Szlacheckie, polichromia na stropie	Renowacja części polichromii stropu nawy głównej przedstawiająca Baranka Apokaliptycznego otoczonego przez symbole Czterech Ewangelistów w kościele parafialnym pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brzeźnie Szlacheckim	80 000,00
10	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego „KLUKA” w Klukach, gm. Smołdzino, pow. słupski	Czysta, chałupa	Rewitalizacja zabytkowej chałupy w Zagrodzie Kowala, Czzysta, gm. Smołdzino	25 000,00
11	Parafia Greckokatolicka pw. św. Mikołaja w Żelichowie, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski	Żelichowo, kościół	Żelichowo, kościół pw. św. Mikołaja (XIV w.), konserwacja lica ceglanej części ściany północnej ze szkarpami	43 000,00
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Gdańsku	Gdańsk, kościół	Prace konserwatorskie wschodniej elewacji kościoła pw. św. Barbary w Gdańsku	187 696,00

13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie, gm. Stegna, pow. nowodworski	Stegna, kościół	Remont elewacji południowej kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie	101 980,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Ugoszczy, gm. Studzienice, pow. bytowski	Ugoszcz, 14 obrazów <i>Drogi Krzyżowej</i>	Renowacja i odrestaurowanie zabytkowych olejnych obrazów <i>Drogi Krzyżowej</i> w kościele pw. św. Marii Magdaleny w Ugoszczy	61 364,00
15	Parafia Rzymskokatolicka pw. Bł. Michała Kozala w Ryjewie, gm. Ryjewo, pow. kwidzyński	Ryjewo, kościół	Remont dachu prezbiterium kościoła	57 717,00
16	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski	Kmiecin, kościół	Konserwacja ceglanej posadzki zakrystii XIV-wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	23 951,00
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Boboli w Swarzędynie, gm. Tczew, pow. tczewski	Swarzędyn, kościół	Prace remontowo-konserwatorskie z zachowaniem oryginalnej substancji zabytkowej, strony północnej wraz z wieżą kościoła w Swarzędynie	60 000,00
18	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w Słonowicach, gm. Kobylnica, pow. słupski	Słonowice, ołtarz główny	Ołtarz główny z przełomu XIX/XX w. z kościoła pw. św. Stanisława Kostki w Słonowicach – I etap – konserwacja złoczonego i polichromowanego tabernakulum oraz dwóch ołtarzowych aediculów	31 171,00
19	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Gdańsk, kościół	Ratunkowe prace zabezpieczające przed katastrofą budowlaną w nawie południowej Bazyliki pw. św. Mikołaja w Gdańsku	407 518,00
Razem				1 749 911,00

1.2. Oznakowanie obiektów zabytkowych

W ramach zadań Samorządu Województwa Pomorskiego wykonano oznakowanie dotyczące obiektów zabytkowych na drogach województwa pomorskiego. W latach 2018-2019 postawiono i wykonano 41 znaków drogowych (24 znaki w 2018 roku i 17 znaków w 2019 roku), które dofinansowano ze środków SWP na łączną kwotę 29 800 zł.

W 2018 roku:

1. w Rumi – znak E 22c z atrakcjami miasta (Sanktuarium NMP Wspomożenia Wiernych, Ruiny kościoła z XIII w., Stacja kultury – Biblioteka);
2. Szlak Zamków Gotyckich – znaki prowadzące do obiektów: w Człuchowie, Bytowie, Lęborku, Gniewie, Kwidzynie, Sztumie, Malborku, Starym Dzierzgoniu i Przecharku;
3. Szlak Latarni Morskich – znaki kierunkowe do: Ustki, Czołpina, Stilo, Rozewia, Helu.

W 2019 roku:

Działania w głównej mierze skupiono na wymianie znaków, które były w złym stanie technicznym, a prowadziły do obiektów o znacznej atrakcyjności turystycznej:

1. Ogród dendrologiczny w Wirtach;
2. Muzeum Gospodarstwa Wiejskiego w Lipuszu;
3. Muzeum w Swołowie.

Ponadto w roku 2019 został również ustawiony nowy znak prowadzący do oddziału Muzeum Zachodniokaszubskiego – Zagrody Styp-Rekowskich i Muzeum Szkoły Polskiej w Płotowie.

W latach 2018-2019 w ramach przedsięwzięcia strategicznego *Pomorskie Trasy Rowerowe*, beneficjenci (gminy, powiaty) przedmiotowego projektu przystąpili do oznakowania poszczególnych odcinków wykonanych tras rowerowych Euro Velo 10 i Euro Velo 9 (Wiślana Trasa Rowerowa). W zakresie oznakowania oprócz znaków identyfikujących konkretną trasę rowerową, na przebiegu szlaku zlokalizowano również znaki kierujące do atrakcji turystycznych. Każda z gmin przygotowała w ramach swoich projektów organizacji ruchu również oznakowanie typu E-8 – E-12 kierujące do obiektów związanych z dziedzictwem kulturowym (np. kościoły, zamki, pałace, muzea, latarnie morskie i inne). Oznakowanie jest sukcesywnie realizowane w poszczególnych gminach.

1.3. Dotacje i działania Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku jest główną instytucją zajmującą się ochroną i opieką nad dziedzictwem kulturowym na szczeblu wojewódzkim, realizującą zadania wojewody w zakresie ochrony dóbr kultury na terenie województwa pomorskiego. Jego działalność opiera się na przepisach *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 282). WUOZ posiada Delegaturę w Słupsku, która obejmuje swym zakresem terytorialnym powiaty: bytowski, człuchowski, lęborski, słupski i miasto Słupsk. Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca w sprawach ochrony zabytków z innymi organami administracji publicznej podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Dysponując środkami finansowymi z budżetu państwa, w części której dysponentem jest wojewoda, wojewódzki konserwator zabytków udzielił 76 dotacji i refundacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych w latach 2018-2019 na łączną kwotę 1 485 588,22 zł.

Tabela nr 5.

Zestawienie dotacji i refundacji udzielonych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2018 roku ¹

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich	Konserwacja wschodniej elewacji wieży i dwóch przypór kościoła gotyckiego pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich (VI etap – ostatni)	29 000,00
2	Klub Wysokogórski „Trójmiasto” w Gdańsku	Konserwacja murów ceglanych i tynków Baszty Białej	51 194,42
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie	Remont elewacji południowej i kruchty kościoła pw. NSPJ w Stegnie	39 000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	Prace konserwatorskie przy płytach epitafijnych i posadzce w zakrystii kościoła pw. św. Jadwigi w Kmiecinie	22 110,00
5	Tereny Rekreacyjno-Wypoczynkowe „Miłosna” Spółka z o.o. w Kwidzynie	Remont pokrycia dachowego budynku krytej ujeżdżalni w Miłosnej (II etap)	22 000,00
6	Kuria Metropolitalna w Gdańsku	Prace konserwatorskie przy obrazach w klasztorze pocysterskim w Gdańsku Oliwie	55 922,00

¹ Dotacje PWKZ udzielone na wykonanie dokumentacji przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków wykazane zostały w priorytecie 3 pn. *Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego*

7	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Kokoszkowach	Prace konserwatorskie przy malowidłach gotyckich w kościele pw. św. Barbary w Kokoszkowach	67 000,00
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koźlinach	Prace konserwatorskie przy ławach żeńskich przy ścianie południowej, stali na ścianie północnej z kościoła pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Krzywym Kole	30 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Wielu	Prace remontowe przy dachu Kaplicy Upadku w Kalwarii Wielewskiej	60 000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	Remont fundamentów, elewacji wieży północnej kościoła pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	36 277,00
11	Osoba fizyczna	Zabezpieczenie dachu i tarasów willi przy ul. Orzeszkowej w Gdańsku	49 409,90
12	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Prace konserwatorskie przy dwóch obrazach barokowych „Kazanie Jana Chrzciciela w puszczy” i „Wręczenie dominikanom dokumentu fundacyjnego” z kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku	28 800,00
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy	Prace przy barokowej emporze z kościoła pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy	21 000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Przechlewie	Przechlewo, kościół parafialny p.w. św. Anny, tabernakulum - prace konserwatorskie	4 000,00
15	Parafia Rzymskokatolicka pw. NSPJ i św. Mikołaja w Rzeczenicy	Rzeczenica, pomnik – prace konserwatorskie	8 500,00
16	Przedszkole Miejskie nr 1 w Słupsku	Słupsk, ul. Kilińskiego 32, villa (przedszkole) – wzmocnienie stropu na poddaszu, renowacja podłóg drewnianych	4 000,00
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Głównycach	Głównyce, kościół parafialny, II etap prac budowlanych - podesty	10 000,00
18	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Szymona i Tadeusza Judy w Damnie	Damno, kościół parafialny, prace budowlane	10 000,00

19	Gmina Miejska Człuchów	Człuchów, dziedziniec Zamku Wysokiego- prace budowlane	18 500,00
20	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Przechlewie	Przechlewo, kościół parafialny – renowacja polichromii ściennych w transepcie i prezbiterium	7 500,00
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Krzemieniewie	Kościół filialny w Sierpowie, prace budowlane	5 000,00
22	Osoba fizyczna	Dwór w Kotowie, wymiana stolarki okiennej	20 000,00
23	Osoba fizyczna	Dwór w Kotowie, izolacja fundamentów	2 000,00
24	Miasto Słupsk	Słupsk, mury miejskie – prace budowlane	8 000,00
25	Osoba fizyczna	Słupsk, ul. Kościuszki 11, willa, remont elewacji – prace budowlane	20 000,00
26	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Częstochowskiej w Duninowie	Duninowo, kościół parafialny – prace budowlane	10 000,00
27	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego „Kłuka” w Kłukach	Czysta, dz.nr: 88, budynek mieszkalny – prace budowlane	11 000,00
28	Stowarzyszenie Produktów Markowych turystyki Wiejskiej „Słupia” w Słupsku	Starkowo, dz.nr: 30, chałupa mieszkalna- prace budowlane	10 000,00
29	Osoba fizyczna	Jasień, dz.nr: 620/4, spichlerz – prace budowlane	20 000,00
30	Gmina Czarne	Czarne, kościół parafialny – prace budowlane	5 000,00
31	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Słupsk, Baszta Czarownic (impregnacja pokrycia dachowego)	7 000,00
32	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Słupsk, Baszta Czarownic (wymiana i renowacja podłóg, remont schodów wewnętrznych wraz z renowacją stolarki drzwiowej w budynku Baszty)	14 000,00
Razem			706 213,32

Tabela nr 6.

Zestawienie dotacji i refundacji udzielonych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2019 roku²

² Dotacje PWKZ udzielone na wykonanie dokumentacji przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków wykazane zostały w priorytecie 3 pn. *Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego*

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Podparcie sklepień kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku	20 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koźlinach	Konserwacja ław mniejszych w kościele pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Krzywym Kole	28 000,00
3	Osoba fizyczna	Wzmocnienie konstrukcji podziemnej pod budynkiem przy ul. Orzeszkowej 2 w Gdańsku	61 000,00
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie	Prace konserwatorskie przy malowidle ściennym na płótnie <i>Sen Jakuba</i> w kościele pw. NSPJ w Stegnie	14 000,00
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich	Konserwacja barokowego stropu drewnianego w kościele w Mątowach Wielkich – etap II	36 000,00
6	Tereny Rekreacyjno-Wypoczynkowe „Miłosna” Spółka z o.o. w Kwidzynie	Remont pokrycia dachowego budynku krytej ujeżdżalni – etap III	29 918,14
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej w Kościelnej Jani	Konserwacja i restauracja ambony w kościele pw. Trójcy Świętej w Kościelnej Jani	20 000,00
8	Parafia Greckokatolicka pw. św. Mikołaja w Żelichowie	Konserwacja ceglanej ściany kościoła pw. św. Mikołaja w Żelichowie	15 500,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy	Konserwacja i restauracja barokowej empory kościoła pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy	14 000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. bł. Michała Kozala w Ryjewie	Wymiana dachu nad prezbiterium kościoła pw. bł. Michała Kozala w Ryjewie	30 000,00
11	Kuria Metropolitalna w Gdańsku	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy czterech obrazach wielkoformatowych na płótnie z krużganków zespołu klasztornego pocysterskiego w Gdańsku Oliwie	30 000,00
12	Europejska Fundacja Ochrony Zabytków w Gdańsku	Zabezpieczenie belek stropowych zdobionych polichromią z dworu Studzienka w Gdańsku	6 000,00
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba w Ostrowitem	Wymiana dachu kościoła pw. św. Jakuba w Ostrowitem	55 000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Kokoszkowach	Ratunkowe prace konserwatorskie gotyckich polichromii kościoła pw. św. Barbary w Kokoszkowach	45 000,00
15	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	Konserwacja i restauracja dwóch malowideł od chórem kościoła pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	15 000,00

16	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Konserwacja obrazu olejnego na płótnie <i>Wskrzeszenie Piotrowina</i> Augusta Ranischa z kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku	30 000,00
17	Hevelianum Gdańsk	Prace konserwatorskie wnętrza Galerii Strzeleckiej	18 386,90
18	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Renowacja gotyckich drzwi do zakrystii z kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku	4 500,00
19	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Brygidy w Gdańsku	Konserwacja tryptyku <i>Święta Rodzina</i> z kościoła pw. św. Brygidy w Gdańsku	11 000,00
20	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	Konserwacja posadzki ceglanej zakrystii w kościele pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	10 000,00
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Wysinie	Renowacja barokowego feretronu z kościoła parafialnego w Wysinie	11 467,86
22	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Postolinie	Prace konserwatorskie przy bramie muru przykościelnego w Postolinie	12 000,00
23	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego w Dziemianach	Prace konserwatorskie przy zabytkowej figurze <i>Ukrzyżowanego</i> z kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Dziemianach	5 000,00 – refundacja
24	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie	Prace konserwatorskie przy ścianach drewnianych nawy głównej kościoła św. Apostołów Szymona i Judy w Szczodrowie	13 000,00 - refundacja
25	Gmina Stare Pole	Prace zabezpieczające podcień domu podcieniowego w Kleciu	11 000,00 - refundacja
26	Parafia Ewangelicko-Augsburska pw. św. Krzyża w Słupsku	Słupsk, kościół ewangelicko-augsburski pw. św. Krzyża – instrument organowy - I etap prac konserwatorskich	8 000,00
27	Parafia Ewangelicko-Augsburska pw. św. Krzyża w Słupsku	Lębork, kaplica ewangelicko-augsburska, krucyfiks ołtarzowy – prace konserwatorskie	4 000,00

28	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła w Człuchowie	Krępsk, kościół filialny, prace konserwatorskie – chrzcielnica	5 300,00
29	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Przechlewie	Przechlewo, kościół filialny – strop kolebkowy – prace konserwatorskie	8 000,00
30	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Bruszkowie Wielkim	Swołowo, kościół filialny, organy – prace konserwatorskie	15 000,00
31	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny w Brzeźnie Szlacheckim	Brzeźno Szlacheckie, kościół parafialny, strop – prace konserwatorskie	25 000,00
32	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia N.M.P. w Chrzastowie	Biskupnica, kościół filialny, krucyfiks procesyjny – prace konserwatorskie	1 963,00
33	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia N.M.P. w Chrzastowie	Biskupnica, kościół filialny, krucyfiks ołtarzowy – prace konserwatorskie	2 281,00
34	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia N.M.P. w Chrzastowie	Biskupnica, kościół filialny, krucyfiks ołtarzowy – prace konserwatorskie	2 456,00
35	Gmina Czarne	Nadziejewo, kościół filialny, prace konserwatorskie - ołtarz	17 602,00
36	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kwakowie	Kuleszewo, kościół filialny. ogrodzenie – prace budowlane	10 000,00
37	Stowarzyszenie Produktów Markowych Turystyki Wiejskiej „Słupia” w Słupsku	Starkowo nr 30 chałupa mieszkalna – prace budowlane	15 000,00
38	Wspólnota Mieszkaniowa Sienkiewicza 8 w Słupsku	Słupsk, ul. Sienkiewicza 8, remont dachu – prace budowlane	20 000,00
39	Osoba fizyczna	Kotowo, dwór, I etap renowacja elewacji	25 000,00

40	Wspólnota Mieszkaniowa Sienkiewicza 4 w Słupsku	Słupsk, ul. Sienkiewicza 4, remont cokołu budynku	5 000,00
41	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego „Kluka”, Smołdzino	Czysta nr 30, chałupa mieszkalna, prace budowlane	25 000,00
42	Miasto Słupsk (Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych im. Stanisława Staszica w Słupsku)	Słupsk, ul. Partyzantów 24, internat, stolarka drzwiowa – prace konserwatorskie	10 000,00
43	Osoba fizyczna	Jasień, spichlerz, prace budowlane – II etap prac	24 000,00
44	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Słupsk, Baszta Czarownic- prace budowlane (renowacja klatki schodowej wewnętrznej oraz renowacja stolarki drzwiowej zewnętrznej i wewnętrznej)	10 000,00
Razem			779 374,90

Zgodnie z art. 8 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, prowadzenie rejestru zabytków dla zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych znajdujących się na terenie województwa, należy do wyłącznej kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków. Rejestr prowadzony jest w formie ksiąg oznaczonych literami: „A”- dla zabytków nieruchomych, „B” – dla zabytków ruchomych i „C” – dla zabytków archeologicznych. W latach 2018-2019 wydano 28 decyzji administracyjnych oraz dokonano wpisu 55 obiektów nieruchomych do rejestru zabytków nieruchomych oraz 42 decyzje administracyjne, na podstawie których dokonano wpisu 156 obiektów ruchomych do rejestru zabytków ruchomych.

W tych latach 9 obiektów skreślono z rejestru zabytków nieruchomych.

W ramach przedmiotowej działalności w 2018 roku organ wydał 1360 decyzji zezwalających na prowadzenie prac przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków bądź w obszarze wpisanym do rejestru zabytków (w tym 459 decyzji dotyczących prac przy zabytkach nieruchomych, 64 decyzje – przy zabytkach ruchomych, 837 decyzji na roboty budowlane w obszarze wpisanym do rejestru zabytków), a w roku 2019 – 1853 decyzje (w tym 562 decyzje dotyczące prac przy zabytkach nieruchomych, 60 decyzji – przy zabytkach ruchomych, 1231 decyzji na roboty budowlane w obszarze wpisanym do rejestru zabytków). W 2018 roku wydano 1212 decyzji zezwalających na prowadzenie badań archeologicznych i poszukiwania zabytków, a w 2019 roku – 1350 takich decyzji. Ponadto wydano w tych latach ogółem 4561 opinii archeologicznych i wytycznych dla inwestycji oraz miejskich planów zagospodarowania przestrzennego.

Poza tym wojewódzki konserwator zabytków w latach 2018-2019 pozytywnie zaopiniował 19 programów opieki nad zabytkami, w tym 17 gminnych³ oraz 2 powiatowe⁴.

³ Gminne Programy dla gmin: Bytów, Wicko, Kobylnica, Przechlewo, Kołczygłowy, Główny, Czernik, Luzino, Władysławowo, Żukowo, Prabuty, Kwidzyn, Konarzyny oraz miast: Lębork, Ustka, Kościerzyna i Gdynia.

⁴ Programy dla powiatów: nowodworskiego i malborskiego.

Tabela nr 7.

Zestawienie przedmiotowej działalności Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku (wraz z Delegaturą w Słupsku) w latach 2018-2019 (zabytki nieruchome i ruchome)

l.p.	Wyszczególnienie działalności	2018 rok	2019 rok
1	Liczba wydanych decyzji o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru zabytków	17	11
2	Liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	35	20
3	Liczba wydanych decyzji o wpisie zabytku ruchomego do rejestru zabytków	22	20
4	Liczba zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków	102	54
5	Liczba obiektów skreślonych z rejestru zabytków nieruchomych	5	4
6	Liczba wydanych pozwoleń na prace konserwatorskie, roboty budowlane, badania przy zabytkach nieruchomych	459	562
8	Liczba wydanych pozwoleń na prace i badania konserwatorskie przy zabytkach ruchomych	64	60
9	Liczba wydanych pozwoleń na prowadzenie robót budowlanych w obszarze wpisanym do rejestru zabytków	837	1231
10	Liczba zaleceń i opinii konserwatorskich	2281	2558

Tabela nr 8.

Zestawienie zadań z zakresu opieki i ochrony nad zabytkami archeologicznymi w ramach działalności Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku (wraz z Delegaturą w Słupsku) w latach 2018-2019

l.p.	Nazwa zadania	2018 r.	2019 r.
1	Liczba wydanych decyzji o wpisie zabytku archeologicznego do rejestru zabytków	0	0
2	Liczba decyzji o skreśleniu zabytku archeologicznego z rejestru zabytków	0	1
3	Liczba wydanych pozwoleń na prowadzenie badań archeologicznych i poszukiwania zabytków	1212	1350
4	Liczba opinii archeologicznych i wytycznych dla inwestycji oraz miejskich planów zagospodarowania przestrzennego	2226	2335
5	Liczba uzgodnień decyzji celu publicznego/warunków zabudowy/inwestycji drogowej	631	577
6	Liczba decyzji przekazujących zabytki do muzeów (w depozyt, na własność)	25	15

1.4. Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dotacje celowe z budżetu państwa udzielane są przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego poprzez programy operacyjne. Są to programy, których celem jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej. W latach 2018-2019 roku były to między innymi – *Ochrona zabytków, Wspieranie działań muzealnych, Kolekcje muzealne, Kultura ludowa i tradycyjna, Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą, Ochrona zabytków archeologicznych, Miejsca*

Pamięci Narodowe za Granicą, Badanie polskich strat wojennych, Wspieranie samorządowych instytucji kultury – opiekunów miejsc pamięci, Wspieranie opieki nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami w kraju.

Strategicznym celem programu *Ochrona zabytków* jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków ruchomych i nieruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.

W ramach Programu *Ochrona zabytków* udzielono w 2018 roku wsparcia finansowego właścicielom obiektów zabytkowych z terenu województwa pomorskiego na **26** zadań konserwatorskich w łącznej kwocie **4 582 359,82** zł. W 2019 roku dofinansowanie prac konserwatorskich objęło **28** projektów i wyniosło **5 330 501,72** zł. Ogółem w latach 2018-2019 MKiDN dofinansowało w ramach tego programu **54** zadania z województwa pomorskiego na kwotę **9 912 861,54** zł. Wśród tych zadań znajdują się projekty instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa Pomorskiego, a mianowicie Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (dofinansowanie w 2018 roku wyniosło 450 000 zł na wykonanie robót budowlanych i prac konserwatorskich spichlerza Błękitny Baranek – III etap) oraz Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku (w kwocie 32 000 zł na wykonanie zadania pn. *Słupsk, Zamek Księżąt Pomorskich (1507 r.): remont dwóch sal wystawowych (XVI w.): roboty remontowe ścian, sufitu i podłogi oraz instalacji elektrycznej*).

Tabela nr 9.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym MKiDN udzieliło dotacji w 2018 roku w ramach Programu *Ochrona Zabytków* na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego.

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania (PLN)
1	Zakon OO. Karmelitów, Klasztor w Gdańsku	Ref. Gdańsk, kościół p.w. Św. Katarzyny (XV-XVIII w.): konserwacja i restauracja elewacji północnych	100 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Leśnie	Leśno, drewniany kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego (1642-1710 r.): instalacja systemu przeciwpożarowego i antywłamaniowego	48 950,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Myślicach	Lubochowo, kościół pw. św. Antoniego w Lubochowie (XIV w.): wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej murów	200 000,00
4	Osoby fizyczne	Złotowo, dom podcieniowy (XVIII w.): zabezpieczenie i konserwacja zabytku po pożarze - etap IV	200 000,00
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Bosko w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Jana Bosko - organy wraz z szafą organową i prospektem (1911 r.): kontynuacja renowacji i konserwacji organów - etap II	70 000,00
6	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Gdańsk, spichlerz „Błękitny Baranek” na Wyspie Spichrzów (XVI w.): wykonanie prac budowlanych i konserwatorskich - etap III	450 000,00
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego w Sasinie	Ciekocino, kościół pw. św. Piotra i Pawła (1891r.): prace konserwatorskie lica zewnętrznego ceglanych ścian	90 000,00

8	Parafia Rzymsko- Katolicka pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koźlinach	Krzywe Koło, kościół pw. Znalezienia Krzyża św. (1686 r.): konserwacja polichromowanych stali żeńskich na ścianie południowej	130 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Sztumie	Sztum, kościół parafialny pw. św. Anny (XV w., rozbudowany 1899-1901 r.): wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru (SSP) wraz z niezbędną modernizacją instalacji elektrycznej	39 330,70
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Sztumie	Sztum, kościół pw. św. Anny (XV w., rozbudowany 1899-1901 r.): konserwacja elewacji wieży od strony wschodniej i południowej - III etap	160 000,00
11	Osoba fizyczna	Jazowa, dawna gospoda z funkcją mieszkalną (1887 r.): remont i rekonstrukcja budynku po pożarze – etap I (drewniane ściany przyziemia, poddasza i szczytowe oraz więźba dachowa)	450 000,00
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Wielu	Wiele, Sanktuarium Kalwaryjskie – kościół pw. św. Mikołaja (XVI w.): konserwacja i restauracja polichromii ścian prezbiterium.	200 000,00
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Duninowie	Duninowo, kościół parafialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej (XIV w.): remont kopuły wieży wraz z naprawą dachu nad tarasem	130 000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla Wszechświata w Krzemieniewie	Sierpowo, szachulcowy kościół filialny pw. św. Judy Tadeusza (1668 r.): remont kościoła - etap II	150 000,00
15	Zakon OO. Karmelitów, Klasztor w Gdańsku	Gdańsk, kościół św. Katarzyny (XIV/XV w.): konserwacja wschodnich elewacji prezbiterium, elewacja nawy południowej i północnej prezbiterium - etap II	250 000,00
16	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Gdańsku	Gdańsk, Mały Młyn (XIV w.): interwencyjny remont dachu z wymianą dachówki ceramicznej w tym wykonanie nowego opierzenia i orynnowania	197 057,33
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku	Gdańsk, Bazylika Mariacka- Grupa Ukrzyżowania (ok.1517 r.): prace konserwatorskie	100 000,00
18	Gmina Czarne	Czarne, kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (1756 r.): wykonanie systemu sygnalizacji pożarowej oraz systemu sygnalizacji włamania i napadu	30 000,00
19	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Skórowie	Skórowo, kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika (1859 r.): remont dachu – etap I	300 000,00
20	Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych	Gdańsk, Dworek Mon Plaisir Letnia rezydencja rodziny Uphagenów (pocz. XIX w.): konserwacja i restauracja elewacji oraz elementów dekoracyjnych etap II	100 000,00
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Czersku	Czersk, Kościół pw. św. Marii Magdaleny, ołtarz główny z 1611 r. z warsztatu i obrazami Hermana Hana, kompleksowa konserwacja i restauracja - II etap prac	150 000,00

22	Klasztor Franciszkanów w Gdańsku - Prowincja św. Maksymiliana Marii Kolbego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych	Gdańsk, kościół pw. Świętej Trójcy (XV w.): konserwacja elewacji - etap III	420 000,00
23	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	Nowy Staw, kościół parafialny pw. św. Mateusza Apostoła (XIV/XV w.) kolegiata Żuławska: remont fundamentów i elewacji wieży północnej kościoła – kontynuacja - etap III	220 000,00
24	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pruszczu Gdańskim	Pruszcz Gdański, kościół pw. Podwyższenia Krzyża św. (XV w.): remont dachu nad prezbiterium i elewacji dwóch szczytów wschodnich - etap III	90 000,00
25	Parafia Rzymskokatolicka pw. w. Katarzyny Aleksandryjskiej w Starogardzie Gdańskim	Starogard Gdański, kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej (1802 r.): prace konserwatorskie środkowej części elewacji południowej oraz portalu zachodniego z drzwiami	70 000,00
26	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Oddział w Gdańsku	Gnojewo, kościół pw. św. Szymona i Judy Tadeusza (poł. XIV w.): prace remontowe północnej połaci dachu oraz remont i wzmocnienie południowej ściany kościoła	237 021,79
Razem			4 582 359,82

Tabela nr 10.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym MKiDN udzieliło dotacji w 2019 roku w ramach Programu *Ochrona Zabytków* na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego.

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania (PLN)
1	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Słupsk, Zamek Księżąt Pomorskich (1507 r.): remont dwóch sal wystawowych (XVI w.): roboty remontowe ścian, sufitu i podłogi oraz instalacji elektrycznej	32 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Gdańsku (XIV-XV w.): ratunkowe prace konserwatorskie wschodniego szczytu nawy północnej oraz północnej części wschodniego szczytu nawy głównej	300 000,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Andrzeja Boboli w Swarzędzie	Swarzędz, kościół pw. św. Andrzeja Boboli (1894 r.): prace remontowo - konserwatorskie strony północnej wraz z wieżą	100 000,00
4	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Pączewie	Pączewo, kościół pw. Zwiastowania NMP (XIV w.): prace konserwatorskie przy elewacji wieży (XVI w.)	125 000,00
5	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Brygidy w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Brygidy (XIV-XVI w.): interwencyjne prace	40 000,00

		konserwatorskie manierystycznego tryptyku „Święta Rodzina” (I poł. XVI w.) – etap I	
6	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Gdańsku	Gdańsk, Mały Młyn (XIV w.): interwencyjne wykonanie izolacji przeciwwilgociowej	250 000,00
7	Gmina Czarne	Nadziejewo, kościół pw. św. Andrzeja Apostoła (XVIII w.): renowacja zabytków ruchomych: ołtarza głównego (1720 r.) ludowego krzyża procesyjnego, chrzcielnicy rokokowa (II poł. XVIII w.) oraz ambony ludowej (XIX w.)	60 000,00
8	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Gdańsk, kościół św. Mikołaja (XIV/XV): interwencyjne prace konserwatorskie elewacji wschodniej prezbiterium wraz ze szczytem	370 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego w Sasinie	Ciekocin, kościół pw. św. Piotra i Pawła (1891 r.): wymiana pokrycia dachu, remont posadzki oraz konserwacja 6 witraży	260 000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koźlinach	Krzywe Koło, kościół pw. Znalezienia Krzyża Św. (1686 r.): konserwacja ambony oraz polichromowanej łąwy mniejszej	100 000,00
11	Osoba fizyczna	Jazowa, dawna gospoda z funkcją mieszkalną (1887 r.): kontynuacja prac konserwatorskich i budowlanych po pożarze - II etap	580 000,00
12	Parafia obrządku greckokatolickiego pw. św. Bartłomieja i Opieki Najświętszej Maryi Panny w Gdańsku	Gdańsk, konkatedra grekokatolicka pw. św. Bartłomieja (XV w.): stabilizacja murów i sklepień	550 000,00
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie	Szczodrowo, kościół pw. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza (XV w.): prace konserwatorskie ścian nawy głównej wraz z zabezpieczeniem polichromii – etap I	70 000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Brygidy w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Brygidy (XIV-XVI w.): izolacja pozioma murów kościoła – etap I (strona południowa)	300 000,00
15	Zakon OO. Karmelitów, Klasztor w Gdańsku	Gdańsk, kościół p.w. Św. Katarzyny (XV - XVIII w.): konserwacja i restauracja sklepień – etap I	393 810,90
16	Stowarzyszenie „Szwadron Kawalerii im. 2 Pułku Szwoleżerów Rokitiańskich” w Starogardzie Gdańskim	Starogard Gdański, „Kasyno Oficerskie” ul. Jana III Sobieskiego 14 (1878 - 1881): roboty budowlane	116 300,00
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha w Gdańsku	Gdańsk, kościół parafialny pw. św. Wojciecha, (XIV/XVII): remont dachów kaplic bocznych - południowej i północnej	30 000,00
18	Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych	Gdańsk, Dworek „Mon Plaisir” Letnia rezydencja rodziny Uphagenów (pocz. XIX w.): konserwacja i restauracja elewacji głównej, elewacji szczytowej i elewacji od strony dziedzińca	179 522,82

19	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Bolesnej w Gdyni	Gdynia, kościół parafialny pw. Matki Bożej Bolesnej (XVI w.): wykonanie zabezpieczeń przeciwpożarowych	103 923,00
20	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Franciszka z Asyżu w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Franciszka z Asyżu (XX w.): wymiana pokrycia dachowego nad nawą główną	450 000,00
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Czersku	Czersk, kościół pw. św. Marii Magdaleny (1565 r.) ołtarz główny (1611 r.): konserwacja i restauracja - III etap - zakończenie prac	30 000,00
22	Archidiecezja Gdańska	Gdańsk Oliwa, klasztor cysterski (II poł. XIV w.): konserwacja i restauracja 2 obrazów wielkoformatowych („Bogacz i ubogi Łazarz” oraz „Cud w Kanie Galilejskiej”)	30 000,00
23	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich	Mątowy Wielkie, kościół pw. św. Piotra i Pawła (XV w.): konserwacja i restauracja stropu - etap II (dokończenie stropu nawy bocznej)	60 000,00
24	Muzeum Gdańska	Gdańsk, Ratusz Głównego Miasta (1583 r.): prace konserwatorskie przy malowidłach ściennych i wspornikach żeber sklepiennych w pomieszczeniu <i>Wielki Krzysztof</i>	189 945,00
25	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina z Tours w Borzyszkowach	Borzyszkowy, kościół pw. św. Marcina z Tours (1723 r.): konserwacja pokrycia dachowego oraz ścian zewnętrznych	20 000,00
26	Klasztor Franciszkanów w Gdańsku - Prowincja św. Maksymiliana Marii Kolbego Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych	Gdańsk, kościół pw. Świętej Trójcy (XV w. odbudowany XVI - XIX): konserwacja szczytu elewacji wschodniej prezbiterium	360 000,00
27	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego w Dziemianach	Dziemiany, kościół pw. św. Antoniego Padewskiego (1923 r.): remont dachu - etap II, III	115 000,00
28	Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Słupsku	Słupsk, siedziba PTTK (1893 r.): roboty budowlane zachodniej części	115 000,00
Razem			5 330 501,72

W ramach Programu *Wspieranie działań muzealnych*⁵, którego celem jest ochrona, zachowanie, prezentacja i popularyzacja materialnego dziedzictwa kulturowego poprzez wspieranie działalności w zakresie opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliaми i księgozbiorami, a także – prezentacji zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wystawienniczych i wydawniczych. W latach 2018-2019 wsparto 8 projektów pomorskich instytucji kultury na łączną kwotę **679 280,00 zł** (w 2018 roku - **299 500,00 zł**, a w 2019 roku - **379 780,00 zł**).

⁵ Zadania dotyczące wystaw czasowych wpisują się w również w priorytet 3 Programu: *Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego*.

Tabela nr 11.

Zestawienie projektów z województwa pomorskiego dofinansowanych w 2018 roku ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu *Wspieranie działań muzealnych*

l.p.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dotacji PLN
1	Biblioteka Diecezjalna im. Biskupa Jana Bernarda Szłagi w Pelplinie	Konserwacja trzech unikatowych inkunabułów z Biblioteki Diecezjalnej im. Biskupa Bernarda Szłagi w Pelplinie	64 500,00
2	Muzeum Diecezjalne im. Biskupa Stanisława Wojciecha Okoniewskiego w Pelplinie	Konserwacja manierystycznych obrazów z lat 1600-1630 ze zbiorów Muzeum Diecezjalnego w Pelplinie oraz ich digitalizacja	70 000,00
3	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	Wystawa stała pn.: „Może wa bë chcelë wiedzec, jak Kaszëbi żëją?” w Kaszubskim Domu Rękodzieła Ludowego w Swornegaciach	75 000,00
4	Muzeum Miasta Gdyni	Karol Śliwka. Polskie Projekty Polscy Projektanci	90 000,00
Razem			299 500,00

Tabela nr 12.

Zestawienie projektów z województwa pomorskiego dofinansowanych w 2019 roku ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu *Wspieranie działań muzealnych*

l.p.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dotacji PLN
1	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Wystawa czasowa <i>Kawa czy herbata? Archeologiczne świadectwa konsumpcji napojów w dawnym Gdańsku</i> (2019-2020 lata realizacji zadania)	102 780,00
2	Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku	<i>Idziemy nad polskie morze – Zaślubiny Polski z morzem, Puck 1920 r.</i> - organizacja wystawy czasowej (2019-2020 lata realizacji zadania)	137 000,00
3	Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich	Katalog <i>wdzydzkiego haftu kolorowego</i> w zbiorach Muzeum - Kaszubskiego Parku Etnograficznego we Wdzydzach Kiszewskich	28 000,00
4	Muzeum Miasta Gdyni	Dawno temu nad Bałtykiem. Gdynia lat 20. XX wieku w obiektywie Romana Morawskiego	112 000,00
Razem			379 780,00

1.5. Dotacje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji – Fundusz Kościelny

Fundusz Kościelny utworzony został na podstawie ustawy z dnia 20 marca 1950 roku o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. z 1950 r., Nr 9, poz. 87 ze zm.). Obecnie dotacje z Funduszu udzielane są na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dofinansowane są działania podejmowane przy zabytkach sakralnych i kościelnych wpisanych do rejestru zabytków lub ujętych w ewidencji zabytków. Dofinansowane są przede wszystkim projekty w zakresie remontu dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszania, odgrzybiania i izolacji, remontu stolarki okiennej i drzwiowej bądź jej wymiany, wymiany instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwłamaniowej i przeciwpożarowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach może być przyznane dofinansowanie na remont ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (m.in. instrumentów muzycznych, dzwonów) czy też stałych elementów wystroju wnętrz (takich, jak np. ołtarze, posadzki, polichromie). W latach 2018-2019 Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przyznał dotacje z Funduszu Kościelnego na 12 projektów z województwa pomorskiego na kwotę w wysokości **4 674 714,33 zł**.

Tabela nr 13.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z Funduszu Kościelnego na konserwację i remonty zabytkowych obiektów sakralnych i kościelnych, położonych na obszarze województwa pomorskiego w 2018 roku

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota przyznanego dofinansowania (PLN)
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	Prace przy fundamentach, elewacji oraz stolarce w kościele	830 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Słupsku	Roboty remontowo-renowacyjne wieży oraz sterczyn przy wieży nawy głównej kościoła	35 346,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jacka w Słupsku	Remont dachu – strona południowa nawy głównej kościoła (poz. nr: 1-34 z kosztorysu z marca 2018 r.)	400 000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Czersku	Remont dachu kościoła	500 000,00
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku	Roboty remontowo-renowacyjne elewacji – krenelaż wraz z wymiana tynków w blendach kościoła	56 968,33
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza w Starogardzie Gdańskim	Pełna konserwacja i restauracja rokokowego bocznego ołtarza Najświętszej Maryi Panny oraz obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem w kościele	300 000,00
7	Diecezja Pelplińska	Remont dachu naw bocznych w bazylice katedralnej	500 000,00
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego w Sasinie	Remont elewacji w kościele filialnym pw. św. Piotra i Pawła w Ciekocinie	50 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Gdańsku	Remont elewacji w kościele parafialnym	199 800,00

10	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Gdyni	Konserwacja elewacji kościoła	1 602 600,00
Razem			4 474 714,33

Tabela nr 14.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z Funduszu Kościelnego na konserwację i remonty zabytkowych obiektów sakralnych i kościelnych, położonych na obszarze województwa pomorskiego w 2019 roku

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota przyznanego dofinansowania (PLN)
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego w Sasinie	Wymiana pokrycia dachu, posadzki oraz remont i konserwacja witraży w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Ciekocinie	100 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jacka w Słupsku	Remont dachu kościoła	100 000,00
Razem			200 000,00

1.6. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Oś Priorytetowa 8. Konwersja

Wspieranie ochrony zabytków w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 realizowane jest w Osi Priorytetowej 8. Konwersja.

Środki dostępne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 – Oś Priorytetowa 8. Konwersja przeznaczone są na:

- kompleksową rewitalizację wybranych zdegradowanych obszarów miast przez aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców oraz odbudowę infrastruktury publicznej, w tym m.in. dostosowanie budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, remont budynków komunalnych, wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, przestrzeni publicznych, w tym parków i skwerów, remonty dróg;
- prace restauratorskie lub konserwatorskie zabytków oraz ich adaptację do nowych funkcji publicznych;
- tworzenie i rozwój publicznej infrastruktury turystycznej o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym (m.in. przystanie i pomosty służące turystyce wodnej, przenoski, szlaki wodne, trasy rowerowe, wraz z oznakowaniem).

Działanie 8.3. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe

Cel szczegółowy działania to zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych. Interwencją zostały objęte przedsięwzięcia obejmujące ratowanie, przywracanie wartości i ochronę charakterystycznych zabytków lub ich zespołów wraz z otaczającym je kontekstem krajobrazowym, poprzez m.in. prace rewitalizacyjne służące nadaniu im nowych funkcji (usług turystyki lub kultury), przy możliwym jednoczesnym zachowaniu funkcji dotychczasowych, jak również wdrażanie nowych form zarządzania. Ponadto wsparcie otrzymały projekty ukierunkowane na podnoszenie jakości przestrzeni publicznej obejmujące realizację prac służących

estetyzacji i podkreśleniu walorów kulturowych tej przestrzeni w ramach zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych. Wsparciem zostały objęte również projekty umożliwiające bezpieczną eksploatację zasobów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu, w tym w zakresie dokumentowania, popularyzacji inwentaryzacji i udostępniania zasobów kultury z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Tabela nr 15.

Wykaz dofinansowanych projektów realizowanych w ramach Działania 8.3. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Regionalnego Programu Operacyjnego Wojództwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Lp.	Beneficjent wiodący	Tytuł projektu	Wartość ogółem (PLN)	Dofinansowanie (PLN)
1	Gmina Miasta Sopotu	Adaptacja zabytkowego zespołu willowo-parkowego przy ul. Jakuba Goyki 1-3 oraz części Parku Północnego w Sopocie na potrzeby ArtInkubatora i biblioteki publicznej	19 023 687,86	9 275 869,68
2	Gmina Miasta Lębork	Skarby Lęborka – ukazanie dziedzictwa kulturowego miasta przez odratowanie i wyeksponowanie elementów zabytkowego centrum	18 436 331,36	7 360 675,79
3	Centrum Kultury w Gdyni	Rewaloryzacja i adaptacja do pełnienia funkcji kulturalnych zabytkowego Domu Marynarza Szwedzkiego w Gdyni i utworzenie w nim Konsulatu Kultury	10 801 386,15	3 561 912,70
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Różańca Świętego w Słupsku	Restauracja Kościoła Mariackiego i Kościoła Najświętszego Serca Jezusowego w Słupsku jako elementów europejskiego Szlaku Jakubowego	5 531 269,72	3 318 761,81
5	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	Przywracanie blasku Drodze Królewskiej w Gdańsku – rewitalizacja Ratusza Głównego Miasta i Dworu Artusa	5 904 313,98	2 841 720,5
6	Gmina Cedry Wielkie	Zachowanie wielokulturowego dziedzictwa Żuław poprzez wykonanie robót budowlanych, remontowych i konserwatorskich w obiektach zabytkowych i obiektach położonych na terenach objętych ochroną konserwatorską w gminach żuławskich oraz stworzenie spójnej oferty turystycznej promującej tożsamość Żuław	15 140 841,05	7 773 094,53
7	Gmina Krokowa	Renowacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie Gminy Krokowa i nadanie im nowych funkcji turystycznych wraz z kompleksowym	8 203 057,86	4 867 834,72

		zagospodarowaniem przestrzeni publicznych		
8	Gmina Bytów	Renowacja zabytkowego mostu na rzece Boruji oraz iluminacja średniowiecznego zamku wraz z zagospodarowaniem historycznego otoczenia w miejscowości Bytów	5 952 045,87	2 955 140,70
9	Teatr Wybrzeże w Gdańsku	Poprawa stanu zabytkowego budynku Starej Apteki z XVII wieku wraz z Przejściem Bramnym i murami obronnymi Głównego Miasta w Gdańsku, poprzez nadanie nowych funkcji kulturalnych	23 531 436,53	11 759 624,29
10	Powiat Wejherowski	Utworzenie Książnicy prof. Gerarda Labudy jako unikatowego zbioru dziedzictwa kulturowego Pomorza poprzez adaptację budynków Zespołu Pałacowo-Ogrodowo-Parkowego przy Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie na potrzeby obsługi ruchu turystycznego regionu	4 821 859,73	1 468 031,67
11	Miasto Malbork	Prace restauratorskie i konserwatorskie w obrębie Miejskich Murów Obronnych w Malborku i nadanie im nowych funkcji „Zewnętrznego Muzeum Fortyfikacji”	2 909 798,65	1 541 893,80
12	Gmina Gniew	Gniew - miasto z charakterem	8 523 607,00	4 135 316,65
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej – Gwiazda Morza w Sopocie	Restauracja Kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej – Gwiazda Morza w Sopocie, w celu zwiększenia jego dostępności i atrakcyjności turystycznej	11 476 900,00	5 244 791,83
14	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Witkacy w Słupskich Spichlerzach Sztuki - rewitalizacja i adaptacja dwóch XIX-wiecznych zabytkowych spichlerzy i ich otoczenia na cele kulturalne i społeczne. Etap I - Spichlerz Biały	20 770 527,93	9 830 436,82
15	Gmina Miasta Gdańska	Rewaloryzacja i adaptacja Wozowni Artyleryjskiej wraz z otoczeniem, na potrzeby Centrum Hewelianum w Gdańsku	10 129 493,51	4 728 930,05
16	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	Rewaloryzacja i adaptacja kościoła św. Jana w Gdańsku na Centrum św. Jana – etap II	9 318 779,13	4 816 179,75
17	Gmina Miasto Ustka	Przywrócenie walorów historycznych Starej Osady Rybackiej w Ustce poprzez zabezpieczenie i ekspozycję ruin kościoła pw. św. Mikołaja oraz nadanie obszarowi charakteru produktu turystycznego	4 337 125,87	2 602 275,52

18	Parafia Katedralna Wniebowzięcia NMP w Pelplinie	Utworzenie Szlaku Kościołów Ksiąząt Pomorskich w woj. pomorskim	19 581 256,16	11 746 053,70
19	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Piasecznie	Utworzenie Szlaku Sanktuariów Maryjnych Pomorza w woj. pomorskim	19 509 632,00	11 340 379,20
Razem			223 903 350,36	111 168 923,71

Działanie 8.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne

Cel szczegółowy tego zadania to zwiększona aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich. Interwencja w zakresie kompleksowej rewitalizacji dotyczy nadawania i przywracania funkcji społecznych zdegradowanym obszarom w miastach, wyznaczonym w oparciu o kryteria społeczne, ekonomiczne i przestrzenne. Realizowane w ujęciu kompleksowym przedsięwzięcia, wynikające z lokalnych programów rewitalizacji, obejmują w szczególności wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich, rewaloryzację, modernizację i adaptację istniejącej zabudowy, zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz dostosowanie budynków do funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. W ramach kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wyróżniono dwa poddziałania (8.1.1.i 8.1.2.).

Poddziałanie 8.1.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – mechanizm ZIT

Tabela nr 16.

Wykaz dofinansowanych projektów realizowanych w ramach *Poddziałania 8.1.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – mechanizm ZIT* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Lp.	Beneficjent wiodący	Tytuł projektu	Wartość ogółem (PLN)	Dofinansowanie (PLN)
1	Gmina Miasta Gdańska	Rewitalizacja Dolnego Miasta i Placu Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem w Gdańsku	23 174 840,00	18 452 395,15
2	Gmina Miasta Gdańska	Rewitalizacja Oruni w Gdańsku	22 141 138,82	18 471 830,26
3	Gmina Miasta Gdańska	Rewitalizacja Biskupiej Górki i Starego Chełmu w Gdańsku	42 344 260,33	20 942 712,00

4	Gmina Miasta Gdańska	Rewitalizacja obszaru Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście w Gdańsku	31 082 348,97	18 855 028,37
5	Gmina Miasta Gdyni	Gdynia odNowa: Rewitalizacja zachodniej części dzielnicy Witomino-Radiostacja	11 500 000,00	9 735 352,67
6	Gmina Miasta Gdyni	Gdynia odNowa: Rewitalizacja obszaru Zamenhofa-Opata Hackiego	24 726 857,40	13 101 671,34
7	Gmina Miasta Gdyni	Gdynia odNowa: Rewitalizacja dzielnicy Oksywie	25 696 727,80	17 001 805,88
8	Gmina Kartuzy	Kompleksowa Rewitalizacja Centrum Kartuz	24 270 882,52	11 657 145,54
9	Gmina Miejska Tczew	Miasto od-nowa - rewitalizacja Starego Miasta i Zatorza w Tczewie	27 691 214,77	16 233 777,69
10	Gmina Miasta Wejherowa	Rewitalizacja Śródmieścia Wejherowa	19 723 613,94	14 592 951,38
11	Gmina Żukowo	Rewitalizacja Starego Centrum Żukowa	14 230 625,44	6 789 807,00
12	Gmina Miejska Rumia	Rewitalizacja Zagórza w Rumi	22 223 621,71	10 200 771,15
13	Gmina Miasta Puck	Rewitalizacja Centrum Pucka	11 744 645,67	4 922 218,00
Razem			300 550 777,37	180 957 466,43

Poddziałanie 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta

Tabela nr 17.

Wykaz dofinansowanych projektów realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Lp.	Beneficjent wiodący	Tytuł projektu	Wartość ogółem (PLN)	Dofinansowanie (PLN)
-----	---------------------	----------------	----------------------	----------------------

1	Miasto Słupsk	Łamiemy bariery, łączymy pokolenia - rewitalizacja Obszaru Podgrodzia, Starego Miasta i Śródmieścia Miasta Słupska	69 585 996,99	35 949 243,36
2	Gmina Miasta Malborka	Malbork na "+" - rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka	15 313 338,37	8 728 563,18
3	Gmina Miejska Kościerzyna	Rewitalizacja Osiedla 1000-lecia - Kartuska szansą rozwoju całej Kościerzyny	14 746 103,86	9 436 767,50
4	Gmina Miasta Lębork	Odnowiony Lębork - rewitalizacja obszaru Nowy Świat	17 868 535,53	10 979 209,27
5	Gmina Miejska Starogard Gdański	Rewitalizacja Śródmieścia Starogardu Gdańskiego.	13 783 692,00	8 383 578,88
6	Gmina Miejska Chojnice	Rewitalizacja Dzielnicy Dworcowej w Chojnicach	9 427 737,51	6 071 619,38
7	Gmina Czarne	Wspólna sprawa – rewitalizacja obszaru "B" w Czarnem	5 936 400,00	3 858 660,00
8	Gmina Nowy Staw	Nowy Staw – miasto przyjazne mieszkańcom – przedsięwzięcia dla zmiany wspólnej przestrzeni w obszarze rewitalizacji E-Południe	9 204 688,76	5 858 085,76
9	Gmina Nowy Dwór Gdański	Rewitalizacja społeczno-przestrzenna obszaru nr 11 w centrum Nowego Dworu Gdańskiego	6 988 132,73	4 022 324,50
10	Gmina Gniew	Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	7 560 147,58	4 489 353,10
11	Miasto i Gmina Debrzno	Rewitalizacja przestrzeni w obszarze zdegradowanym w Debrznie	3 233 690,00	2 084 450,73
12	Gmina Bytów	Kompleksowa rewitalizacja obszaru Miła w Bytowie	5 485 252,15	3 304 482,05
13	Gmina Miejska Człuchów	Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie	9 164 350,96	4 572 738,40
14	Gmina Czersk	Rewitalizacja części miasta Czersk	5 776 224,00	3 068 005,29
15	Gmina Skarszewy	Rewitalizacja Starego Miasta i Dworca PKP w Skarszewach	9 882 765,11	6 280 053,27
16	Gmina Brusy	Rewitalizacja części miasta Brusy	3 892 047,00	2 226 482,24
17	Miasto Kwidzyn	RAZEM - rewitalizacja obszaru Stare Miasto w Kwidzynie	4 592 680,06	1 524 470,84
18	Gmina Miasto Ustka	Przestrzeń na plus - kompleksowe działania w przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji „E”	11 346 373,54	7 338 501,37

Razem	223 788 156,15	128 176 589,12
--------------	-----------------------	-----------------------

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 realizowanych jest 50 projektów w ramach Działania 8.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne* (w tym Poddziałania 8.1.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – mechanizm ZIT* i 8.1.2 *Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta*) i Działania 8.3 *Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe*. Projekty opiewają na kwotę 748 242 283,86 zł, z czego wydatki kwalifikowalne to 662 676 630,34 zł.

Instrumenty finansowe wdrażane w ramach RPO WP 2014-2020 – „Pożyczka rewitalizacyjna”

Pożyczka rewitalizacyjna to instrument dłużny stanowiący źródło finansowania inwestycji infrastrukturalnych, w tym z zakresu kultury, na obszarach zdegradowanych objętych lokalnym programem rewitalizacji. Projekty, które mają otrzymać finansowanie muszą być nacechowane oddziaływaniem społecznym.

Tabela nr 18.

Projekty realizowane w ramach pożyczki z RPO WP 2014-2020 (umowy inwestycyjne EFRR+BP podpisane w 2018 roku)

Lp.	Nazwa Inwestora	Tytuł projektu	Całkowita wartość projektu	Wnioskowana kwota pożyczki	Kwota pożyczki ze środków FF	
					Udział EFRR	Udział Budżetu Państwa
1	Towarzystwo Budownictwa Społecznego "Motława" Sp. z o.o.	Reduta Wyskok 6 AB (Rewitalizacja budynku mieszkalnego z przełomu XIX i XX w. na Dolnym Mieście w Gdańsku wraz ze zmianą sposobu użytkowania)	10 913 097,71	4 430 000,00	3 963 684,18	466 315,82
2	Towarzystwo Budownictwa Społecznego "Motława" Sp. z o.o.	„Reduta Wyskok 4/5” (Rewitalizacja budynku mieszkalnego z przełomu XIX i XX w. na Dolnym Mieście w Gdańsku wraz ze	5 439 393,03	2 900 000,00	2 594 736,83	305 263,17

		zmianą sposobu użytkowania)				
3	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	Kompleksowa rewitalizacja nieruchomości na potrzeby utworzenia Inkubatora Morskiego w Porcie Gdańsk	9 289 452,00	4 171 200,00	3 732 126,29	439 073,71

1.7. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 pomoc jest przyznawana między innymi na działania związane z zachowaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego, kształtowaniem przestrzeni publicznej i na projekty dotyczące obiektów pełniących funkcje kulturalne. Wsparcie finansowe uzyskały projekty związane z zachowaniem dziedzictwa kulturowego w ramach poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* w ramach działania *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER*. W ramach PROW dofinansowanie uzyskały również projekty typu *Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego* w ramach poddziałania 7.6 *Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej*. Projekty te obejmowały działania związane odnawianiem lub poprawą stanu zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie z przeznaczeniem na cele publiczne.

Tabela nr 19.

Wykaz projektów realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (których lata realizacji wpisują się w lata 2018-2019)⁶

Lp.	Nazwa podmiotu	Tytuł operacji (nazwa dofinansowanego zadania)	Koszt całkowity operacji	Kwota pomocy przyznana
1	Fundacja „Aby chciało się chcieć”	Produkcja filmu pt. <i>Kaszuba Remus</i>	59 516,10	50 000,00
2	Kółko Rolnicze - Koło Gospodyń Wiejskich w Sławkach	Międzypokoleniowe warsztaty kulinarne prowadzone w języku kaszubskim. Wydanie publikacji w języku kaszubsko - polskim	61 307,21	50 000,00

⁶ Zestawienie obejmuje też projekty wpisujące się w priorytet 3 *Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego*

		z autorskimi przepisami wypracowanymi na warsztatach		
3	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Mirachowskiej	Zachowanie dorobku kulturowego Kaszub i promocja języka kaszubskiego poprzez wyprodukowanie serii filmów dokumentalnych i ich promocja w internecie	50 000,00	50 000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych w Goręczynie	Wymiana opierzeń blacharskich attyk wraz z remontem oraz częściową wymianą rynien i rur spustowych	58 388,92	49 046,00
5	Lokalna Grupa Rybacka Kaszuby	Zawód rybaka jako element dziedzictwa kulturowego Kaszub	52 741,32	50 000,00
6	Stowarzyszenie Rozwoju Nowej Wsi Przywidzkiej	Zakup wyposażenia sali nawiązującej do tradycji kaszubskiej oraz przystosowanie jej do celów edukacyjno- kulturalnych	58 410,90	49 065,00
7	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Kociewski Jarmark w Wirtach owocem warsztatów rękodzieła, sztuki ludowej i recyklingu	53 900,00	50 000,00
8	Kółko Rolnicze - Koło Gospodyń Wiejskich w Lipinkach Szlacheckich	Pamiętki z Kociewia	50 000,00	50 000,00
9	Fundacja OKO-LICE KULTURY	LOKALNE DZIEDZICTWO KULTUROWE Warsztaty fotograficzne - technika i pasja Warsztaty fotograficzne - technika i pasja zbior fotografii i prezentacji „Kociewie w obiektywie”	64 295,70	50 000,00
10	Stowarzyszenie Przyjaciele Grodziska Owidz	Kociewski rok z dawną Słowiańszczyzną	52 437,05	50 000,00
11	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Barbary w Krzyżanowie	Konserwacja XIV-wiecznego muru cmentarnego przy kościele pw. św. Barbary w Krzyżanowie 13A od bramy głównej do furki bocznej	171 967,88	150 000,00
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wawrzyńca w Różnach	Renowacja posadzki w nawie kościoła pw. św. Wawrzyńca w Różnach oraz wprowadzenie elementów poprawiających dostępność obiektu	102 317,85	101 000,00
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Korony Polskiej w Lublewie Gdańskim	Renowacja wieży kościelnej wraz z zastosowaniem innowacyjnych technik udostępniania wnętrza w kościele pw. NMP Królowej Korony Polskiej w Lublewie Gdańskim	101 932,82	101 000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła, Trutnowy	Gotycki kościół we Wróblewie - konserwacja manierystycznej ambony oraz stworzenie multimedialnego punktu informacji turystycznej	100 976,24	100 976,00
15	Stowarzyszenie "Królestwo Natury"	Przebudowa i wyposażenie Izby Regionalnej w Motarzynie	166 156,80	160 000,00

16	Gmina Parchowo	Zachowanie dziedzictwa lokalnego na terenie Gminy Parchowo poprzez remont zabytkowej świetlicy wiejskiej w miejscowości Chośnica	300 000,00	190 890,00
17	Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”	Historia ukryta we wspomnieniach	50 823,36	25 452,00
18	Miasto i Gmina Prabuty	Powisłe. Prabuty 1945-1956. Wydanie książki dokumentującej powojenną historię Prabut i Powisła	86 158,80	45 600,00
19	Stowarzyszenie Północnokaszubska Lokalna Grupa Rybacka	Lokalna inicjatywa kulturalna - doposażenie podmiotów działających w sferze dziedzictwa lokalnego oraz wsparcie publikacji podnoszących tematykę lokalnego dziedzictwa	160 679,85	145 503,00
20	Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego Klub Nowodworski	Kulinaria żuławskie - promocją regionu	50 000,00	50 000,00
21	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Trójcy Przenajświętszej w Trumiejkach	Remont dachu kościoła w Trumiejkach wraz z robotami towarzyszącymi	367 157,78	94 999,00
22	Stowarzyszenie Grupa Rozwoju Lokalnego „Pradolina Łeby”	Kaszuby w drewnie zakłete - czyli jak ratować tradycje - organizacja pokazów i warsztatów rzeźbiarskich	53 419,64	48 000,00
23	Gmina Słupsk	Zakup zabytkowego pałacu w Lubuczewie z przeznaczeniem na cele publiczne	585 452,41	500 000,00
24	Gmina Stegna	Rewitalizacja neogotyckiej kaplicy grobowej w miejscowości Żuławki - etap I	286 411,89	181 607,00
25	Gmina Czarne	Remont zabytkowego szachulcowego budynku kościoła filialnego pw. św. Andrzeja Apostoła w Nadziejewie	940 502,23	500 000,00
26	Gmina Kartuzy	Wspólna chata - utworzenie domu kreatywności i aktywności poprzez adaptację przyparafialnego zabytku w Kiełpinie	828 768,95	500 000,00
27	Gmina Lipusz	Zakup młyna wodnego na rzece Czarna Woda w Lipuszu wraz z urządzeniami młyńskimi	594 474,11	369 562,00
Razem			5 508 197,81	3 762 700,00

1.8. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020

POIiŚ 2014-2020 to największy program Unii Europejskiej, który jest finansowany ze środków unijnej polityki spójności. W ramach POIiŚ 2014-2020 przewidziane zostały działania w zakresie ochrony zabytków (renowacja zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacja zabytków ruchomych i ich digitalizacja) oraz rozwoju zasobów kultury (zwiększenie dostępu do zasobów kultury, poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury, szkół i uczelni artystycznych). Nabory konkursowe w ramach VIII osi priorytetowej *Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury* przeprowadzone zostały w latach

2016-2017. Okres realizacji dziewięciu wieloletnich projektów z województwa pomorskiego wpisuje się w okres monitoringu Programu za lata 2018-2019.

Tabela nr 20.

Zestawienie projektów dofinansowanych z województwa pomorskiego w ramach osi priorytetowej VIII *Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury* Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020⁷

Lp.	Beneficjent wiodący	Tytuł projektu	Koszt całkowity (PLN)	Wkład UE (PLN)
1	Zespół Szkół Plastycznych w Gdyni	Rozbudowa Zespołu Szkół Plastycznych w Gdyni o salę na cele kulturalne, jako miejsca prezentacji dziedzictwa kulturowego	5 543 004,65	4 579 298,19
2	Gmina Miasta Gdańska	Rozbudowa i przebudowa Kaponiery Południowej na potrzeby kulturalno-wystawiennicze wraz z salą sferyczną, a także rekonstrukcją odcinka muru Carnot'a, na terenie Centrum Hewelianum w Gdańsku	21 778 998,76	15 052 157,11
3	Diecezja Pelplińska	Bazylika Katedralna w Pelplinie – renowacja i udostępnienie nowej powierzchni wystawienniczej	21 000 689,82	17 838 601,34
4	Diecezja Pelplińska	Utworzenie Kocińskiego Centrum Kultury – modernizacja i adaptacja zabytkowych budynków Opactwa Poczosterskiego w Pelplinie	14 685 672,75	12 482 821,83
5	Gmina Słupsk	Wzmocnienie potencjału pomorskiej Krainy w Kratę poprzez rewitalizację zabytkowych budynków szkieletowych wraz z restauracją organów kościelnych we wsi Swołowo na potrzeby mieszkańców Pomorza i innych regionów Polski	13 791 662,63	7 576 752,58
6	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	Zadaszenie Patio Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w celu stworzenia unikalnej przestrzeni kulturalnej	7 355 108,73	4 765 888,56
7	Prowincja Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej	Zachowanie i udostępnienie zabytku o wyjątkowej wartości artystycznej - zespołu klasztornego pw. św. Józefa	19 060 770,65	16 200 609,55

⁷ Opracowano na podstawie informacji z Departamentu Funduszu i Spraw Europejskich Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 06 marca 2020 roku

		w Gdańsku - poprzez prace konserwatorskie i renowację		
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Gdańsku	Rewitalizacja i ochrona dziedzictwa kulturowego zespołu Bazyliki Mariackiej w Gdańsku	21 608 749,99	18 154 937,49
9	Diecezja Pelplińska	Barokowy zespół parkowy w Pelplinie – udostępnienie poprzez zagospodarowanie terenu oraz nadanie nowej funkcji wystawienniczo-kulturalnej	20 518 148,84	17 433 745,51
Razem			145 342 806,82	114 084 812,16

2. PRIORYTET 2: ZACHOWANIE KULTUROWEGO DZIEDZICTWA MORSKIEGO I RZECZNEGO

2.1. Przedsięwzięcia strategiczne: „Pomorskie Szlaki Kajakowe (PSK)” i „Pętla Żuławska i Zatoka Gdańska” - działania

Przedsięwzięcie strategiczne „Pomorskie Szlaki Kajakowe (PSK)”

- przygotowanie materiałów oraz artykułów promocyjnych, prezentujących pomorskie dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, w tym ceglane zamki i kościoły, grodziska, budowle hydrotechniczne na szlakach jak młyny, kanały czy elektrownie wodne liczące sobie ponad sto lat i będące wyjątkowymi zabytkami techniki, które stanowią o szczególnej atrakcyjności spływów;

- produkcja spotów reklamowych i ich emisja w mediach;

- stworzenie strony internetowej oraz dedykowanego Facebooka, gdzie zamieszczane są najważniejsze informacje dotyczące postępów prac w ramach wykonywanych przez Partnerów Projektów inwestycji oraz bieżące wydarzenia na szlakach kajakowych;

- udział w targach branżowych krajowych i zagranicznych celem zaprezentowania oferty turystycznej produktu sieciowego Pomorskich Szlaków Kajakowych;

- udział i organizacja spływów kajakowych organizowanych lub współorganizowanych przez Samorząd Województwa Pomorskiego wraz z promocją dziedzictwa kulturowego regionu.

Ponadto w ramach budowy przez Partnerów Projektów *Pomorskie Szlaki Kajakowe* (gminy, nadleśnictwa i inne podmioty) nowych obiektów infrastruktury kajakowej, powstały w pobliżu zabytkowych mostów, młynów, zabytkowych elektrowni wodnych m.in. przystanie kajakowe: przy elektrowni wodnej Cicholub (rz. Studnica), przy zabytkach hydrotechniki tj. przy mostach zwodzonych i obrotowym w Rybinie (rz. Szarpawa), przy Faktorii w Pruszczu Gd. (rz. Radunia); przenoski przy zabytkowych młynach: w lokalizacjach Kaszuba (rz. Zbrzyca), Parzyn – Młyn – ruiny (rz. Zbrzyca), Żukowo (rz. Radunia); przy elektrowni wodnej Krzynia (rz. Słupia). Na nowo wybudowanych obiektach zamontowano tablice informacyjno-promocyjne z informacjami na temat szlaków kajakowych, najbliższych atrakcji i obiektów zabytkowych znajdujących się w obrębie danej inwestycji.

Przedsięwzięcie strategiczne „Pętla Żuławska i Zatoka Gdańska”

- aktualizacja zawartości strony internetowej www.petla-zulawska.pl;

- aktualizacja i dodruk materiałów promocyjnych, takich jak wielojęzyczne mapy, przewodniki, ulotki, w których została wyeksponowana bogata historia i kultura obszaru delty Wisły i Zalewu Wiślanego obejmująca m.in. gotyckie kościoły, zamek w Malborku, żuławski krajobraz charakteryzujący się domami podcieniowymi i wiatrakami, obiekty hydrotechniczne jak mosty zwodzone i śluzy oraz eksponaty związane z przedwojenną historią ziem żuławskich, mieszczące się w muzeum w Nowym Dworze Gdańskim, itp.;
- udział w targach branżowych w celu promocji produktu turystycznego Pętli Żuławskiej oraz atrakcji kulturowych regionu pomorskiego;
- publikacja artykułów w prasie specjalistycznej (wodniackiej), produkcja i emisja spotów reklamowych w mediach tj. telewizja, radio oraz w kinach galerii handlowych.

W ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego „Pętla Żuławska i Zatoka Gdańska” mającej również duże znaczenie dla ochrony dziedzictwa kulturowego Pomorza, dofinansowano w ramach Działania 8.4 RPO WP 2014-2020 projekt Powiatu Nowodworskiego dotyczący rewitalizacji zabytkowych obiektów mostowych na Szkarprawie i Tudze. W latach 2018-2022 zostaną zrealizowane następujące zadania: most obrotowy kolejowy w Rybinie, most zwodzony w Tujsku, przebudowa mostu na zwodzony w Żelichowie.

Ponadto w ramach rewitalizacji rzeki Tugi dla potrzeb żeglugi turystycznej wyremontowano most zwodzony w Nowym Dworze Gdańskim. Zakończona w 2019 roku inwestycja została zrealizowana w ramach projektu „Zachowanie wielokulturowego dziedzictwa Żuław” (Działanie 8.3 RPO WP) przez Gminę Nowy Dwór Gdański. Jest to również zadanie wpisujące się przedsięwzięcie strategiczne „Pętla Żuławska i Zatoka Gdańska”.

2.2. Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

Misją Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku jest ochrona kulturowego i technicznego dziedzictwa morskiego realizowana poprzez gromadzenie i zabezpieczanie zabytków związanych ze skutnictwem, okrętownictwem, żeglugą rzeczną i morską, rybołówstwem, żeglarstwem, militarystką i edukacją morską oraz upowszechnianie wiedzy o nich, a także o morskiej historii Polski i jej gospodarce na przestrzeni dziejów.

Misja ta jest realizowana w ramach: badań terenowych, prac archeologicznych i kameralnych badawczych, działań konserwatorskich – tak decyzyjnych na akwenach wodnych, jak i bezpośrednich na stanowiskach archeologicznych (badania ratownicze wraków zagrożonych zniszczeniem). Upowszechnianie i popularyzowanie szeroko rozumianej wiedzy morskiej jest realizowane na wystawach stałych i czasowych, w rozmaitych publikacjach oraz w formie działań edukacyjnych na różnym poziomie.

Wybrane działania NMM w latach 2018-2019

1. Zbiory (ewidencja zabytków):

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku w 2018 roku łącznie pozyskało do zbiorów 159 sztuk zabytków, 2 depozyty, 59 sztuk archiwaliów, a biblioteka NMM pozyskała 388 sztuk książek i 147 czasopism, natomiast w 2019 roku: pozyskało do zbiorów 250 sztuk zabytków, 1 depozyt, 52 sztuki archiwaliów, a biblioteka NMM pozyskała 406 sztuk książek i 168 czasopism. Najważniejsze zbiory to kolekcja obrazów o tematyce marynistycznej Wojciecha Weissa.

2. Konserwacja:

Łącznie w 2018 roku konserwacji poddano 926 zabytków ze zbiorów Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, w tym:

- konserwacji pełnej: 710 zabytków ze zbiorów NMM,
- konserwacji częściowej: 150 zabytków ze zbiorów NMM,
- konserwacji zabezpieczającej: 66 zabytków ze zbiorów NMM,

Łącznie w 2019 roku konserwacji poddano 488 zabytków ze zbiorów Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, w tym:

- konserwacji pełnej: 269 zabytków ze zbiorów NMM,
- konserwacji częściowej: 177 zabytków ze zbiorów NMM,
- konserwacji zabezpieczającej: 42 zabytków ze zbiorów NMM.

Ponadto w 2018 i 2019 roku w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie prowadzono rekonstrukcję dwóch XII-wiecznych łodzi klepkowych odkrytych na obszarze średniowiecznego portu w Pucku.

3. Badania archeologiczne:

Kontynuowano inwentaryzację i wstępną dokumentację morskich stanowisk archeologicznych celem wykonania dokumentacji pozostałości kadłubów i ładunku pozwalającej na monitorowanie stanu zachowania oraz podejmowanie decyzji administracyjnych w zakresie dalszych działań zabezpieczających przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni i Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- *Wirtualny Skansen Wraków Zatoki Gdańskiej. Ewidencja i inwentaryzacja podwodnego dziedzictwa archeologicznego.* Projekt rozpoczęty w 2015 roku, finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku. Celem projektu jest ewidencja i inwentaryzacja, z użyciem najnowocześniejszych podwodnych metod dokumentacyjnych, wraków głównie drewnianych jednostek pływających z Zatoki Gdańskiej. Jednym z jego efektów jest specjalnie zaprojektowana strona internetowa „Wirtualny Skansen Wraków Zatoki Gdańskiej” (WSW), dostępna pod adresem www.wsw.nmm.pl, gdzie zamieszone są fotogrametryczne modele 3D wraków z Zatoki Gdańskiej wraz z ich opisami oraz dodatkową dokumentacją powstałą w ramach projektu. Modele wraków to nie tylko atrakcyjne wizualnie prezentacje ale także uniwersalne i precyzyjne narzędzie pomiarowe dla archeologii podwodnej. Poza walorami estetycznymi modele 3D wraków są wiernym odwzorowaniem obiektów i pozwalają na tworzenie dowolnych przekroi, rzutów oraz animacji, które znajdują zastosowanie w dokumentacji archeologicznej oraz edukacji muzealnej. Modele są także skutecznym narzędziem do monitorowania stanu zachowania obiektów podwodnych oraz ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego.

W roku 2018 zrealizowano drugi etap projektu, w ramach którego stworzono modele 3D ośmiu kolejnych wraków z Zatoki Gdańskiej, w tym m.in. polskiego niszczyciela (kontrtorpedowca) ORP „Wicher” zbudowanego w roku 1930, który zatonął 3 września 1939 r. podczas obrony Helu. W roku 2019 przeprowadzono inwentaryzację i dokumentację 3D 4 kolejnych wraków z Zatoki Gdańskiej, w tym m.in. statku „Solen”, który zatonął podczas bitwy pod Oliwą w 1627 roku.

4. Wystawy czasowe (wybrane):

Spichlerze na Ołowiance:

- *Bałtycka autostrada* - wystawa prezentowała sylwetki polskich promów pasażerskich, samochodowych i kolejowych pływających po Morzu Bałtyckim po II wojnie światowej;
- *Kazimierz Kachu Ostrowski – marynistyka* - XVI wystawa z cyklu „Polscy artyści o morzu”;
- *Tęczowy brzeg. Malarstwo Czesława Tumielewicza* - XVII wystawa z cyklu Polscy artyści o morzu;
- *Dwa morza Wojciecha Weissa* (kolekcja marynistycznych prac Wojciecha Weissa została zakupiona dzięki dofinansowaniu MKiDN);
- *Zdarzyło się na morzu...* - wystawa kolekcji malarstwa marynistycznego pozyskanej przez Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku od Polskich Linii Oceanicznych;
- *Uzbrojone Rzeki. Flotylla Niepodległej* - wystawa przygotowana w ramach obchodów 100 rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę, poświęcona działalności dwóch flotylli rzecznych II RP – Wiślanej i Pińskiej.

Ponadto w latach 2018-19 w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa” Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku organizowało wystawę pt. *Puck 10 lutego 1920 oczami świadków*, poświęconą uroczystości Zaślubin Polski z morzem, która odbyła się 10 lutego 1920 r. w Pucku. Celem wystawy jest rekonstrukcja tego wydarzenia na podstawie zachowanych zabytków ikonograficznych. Wśród nich najważniejsze miejsce zajmują obrazy przedstawiające Zaślubiny Polski z morzem - przede wszystkim odkryte przed pięciu laty dzieło Juliana Fałata, a także akwarele Henryka Uziembły. Towarzyszą im obrazy dokumentujące zainteresowanie Polaków odzyskanym morzem autorstwa takich twórców jak Marian Mokwa czy Michalina Krzyżanowska. Na wystawie prezentowane są także archiwalne fotografie, filmy oraz relacje prasowe z uroczystości Zaślubin. Otwarcie wystawy nastąpiło 9 lutego 2020 roku.

Ośrodek Kultury Morskiej:

- *Statki. Nasza pasja* - interaktywna wystawa „Statki. Nasza pasja” to kompendium wiedzy o największej grupie stoczniowej w Polsce – Remontowa Holding S.A., zaprezentowane w innowacyjny i nowatorski sposób.

Muzeum Rybołówstwa w Helu:

- *Marynistyka Ignacego Klukowskiego* - na wystawie zaprezentowane zostały obrazy przedstawiające porty rybackie, wizerunki rybaków, łodzie, kutry, stocznie i widoki Gdańska;
- *Statek z plakatu* - wystawa prezentowała plakaty reklamowe z czasów PRL, promujące przedsiębiorstwa żeglugowe oraz wydarzenia kulturalne i sportowe poświęcone morzu i żegludze.

Statek-muzeum „Dar Pomorza”:

- *Żaglowce Zygmunta Chorenia* - wystawa prezentowała dorobek największego polskiego konstruktora żaglowców;
- *90 rocznica zakupu Daru Pomorza* - wystawa posterowa prezentująca historię zakupu, który możliwy był dzięki działalności Komitetu Floty Narodowej oraz ofiarności społeczeństwa Pomorza, a także remontu żaglowca „Dar Pomorza”.

Muzeum Zalewu Wiślanego:

- *Inkluzje Mierzei* - zaprezentowane zostały prace artystów plastyków, które powstały podczas odbywającego się w Sztutowie ogólnopolskiego pleneru malarskiego.

Muzeum Wisły w Tczewie:

- *Płynę na Opty. Zabytki z rejsu dookoła świata* - na wystawie zaprezentowane zostały eksponaty związane z jachtem, jego kapitanem Leonidem Teligą i legendarną podróżą - pierwszym polskim samotnym rejsem dookoła świata.

5. Publikacje (wybrane):

- *XIII Konferencja Polskiego Muzealnictwa Morskiego i Rzecznego. Chojnice-Charzykowy 2016*, Studia i Materiały Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, t. XIX, seria B: Materiały źródłowe, nr 18, pod red. J. Litwina. ISBN 978- 83-64150-27-2;
- *Zaślubiny – i co dalej? Katalog wystawy „Puck 10 lutego 1920 roku*, pod redakcją Moniki Jankiewicz-Brzostowskiej. Publikacje Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku. Seria: Informatory, katalogi, przewodniki. ISBN 978-83-64150-40-1,;
- Przemysław Budzbon, Marek Twardowski, *Statki z polskich stoczni 1990-2010*, T. 1. Stocznie w Gdyni. Vol. 1. Stocznie prywatne. Seria: Prace Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku. Seria B, Tom II. ISBN 978-83-64150-41-8;
- Tomasz Bednarz, „*De Jonge Seerp*. Wrak niderlandzkiego statku z końca XVIII wieku”, Seria: Badania Archeologiczne Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, t. III. ISBN 978-83-64150-39-5.

6. Konferencje (wybrane):

- 12-13 kwietnia 2018 r. oraz 11-12 kwietnia 2019 r. – seminarium „Konservacja obiektów metalowych oraz łączonych” zorganizowane przez NMM i Muzeum Narodowe w Gdańsku, Tczew CKWS, Gdańsk OKM;
- 28 maja 2018 r. – konferencja *100-lecie niepodległości Polski - Polskie Żaglowce Szkolne* (organizator: Towarzystwo Przyjaciół Daru Pomorza);
- 15 czerwca 2018 r. – konferencja inauguracyjna *Pomorski Program Edukacji Morskiej* zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego – Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku;
- 28-30 listopada 2018 r. – Forum Państw Morza Bałtyckiego *Dziedzictwo kulturowe w promocji i rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego* zorganizowane przez MKiDN i NMM;
- 6 czerwca 2019 r. – sesja naukowa z okazji 90. rocznicy zakupu przez Polskę „Daru Pomorza”, zorganizowana na pokładzie „Białej Fregaty” (statku-muzeum, oddziału NMM), cumującej w Gdyni, przez Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku i Towarzystwo Przyjaciół „Daru Pomorza”;
- 13-14 czerwca 2019 r. – *IX Spotkanie Forum Dziedzictwa Sztuki Inżynierskiej* organizowane przez Stowarzyszenie Muzeów Sztuki Inżynierskiej, NMM i TP NMM, poświęcone problemom i wyzwaniom, które stoją przed muzeami techniki funkcjonującymi w przestrzeni miejskiej;
- 8 grudnia 2019 r. – konferencja *Stocznia Gdańska w okresie największego wzrostu potencjału produkcyjnego (lata 1950-1965) z wielkim dramatem Konopnickiej w tle*, organizowana przez Fundację Promocji Solidarności, partnerzy: NMM i Morska Fundacja Historyczna, Gdańsk, Sala BHP.

Udział Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku na konferencjach zorganizowanych poza NMM, a dotyczących szeroko rozumianej ochrony dziedzictwa kulturowego (referaty/komunikaty):

- 23-24 kwietnia 2018 r. - Spotkanie Państw Stron Konwencji UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego z 2 listopada 2001 roku, Paryż;
- 18-19 czerwca 2018 r. – XIV Konferencja Polskiego Muzealnictwa Morskiego i Rzecznego w Wyszogrodzie i Płocku organizowana przez Muzeum Mazowieckie w Płocku, Muzeum Wisły Środkowej i Ziemi Wyszogrodzkiej w Wyszogrodzie – Oddział Muzeum Mazowieckiego w Płocku i NMM;
- 18-19 czerwca 2018 r. – Ogólnopolska Konferencja Forum Edukatorów Muzealnych *Edukacja w nowych muzeach i instytucjach kultury. Oczekiwania, realia, perspektywy*, Poznań;
- 6-7 września 2018 r. – Konferencja *Zwalczanie przestępczości przeciwko dziedzictwu kulturowemu*, zorganizowana przez Narodowy Instytut Dziedzictwa i Katedrę Kryminalistyki Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław;
- 25 września 2018 r. – Konferencja dydaktyczna *Muzea w dydaktyce języka kaszubskiego* zorganizowana przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i Centrum Języka Kultury Kaszubskiej, Gdańsk;
- 22-27 października 2018 r. – Międzynarodowa konferencja *15th International Symposium on Boat & Ship Archaeology ISBSA 15*, Marsylia;
- 24-27 października 2018 r. – Międzynarodowa konferencja *Underwater Cultural Heritage in Europe Today* zorganizowana przez Międzynarodowe Centrum Archeologii Podwodnej w Zadarze we współpracy z UNESCO, Zadar;
- 4-6 lutego 2019 r. – Spotkanie robocze w ramach projektu BalticRIM, Kaliningrad, Rosja,
- 20 maja 2019 r. – Konferencja *Nowoczesne technologie – przyjaciel muzealnika, archiwisty i animatora kultury* zorganizowana przez Fundację Koncept Kultura, Narodowe Archiwum Cyfrowe oraz Filmotekę Narodową - Instytut Audiowizualny, Warszawa;
- 20-24 maja 2019 r. – Konferencja 14th ICOM-CC Wet Organic Archaeological Materials Conference (WOAM) zorganizowana przez Mary Rose Trust i Historic England, Portsmouth, Wielka Brytania;
- 07 czerwca 2019 r. – II Konferencja Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej organizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Łeba;
- 31 lipca 2019 r. – International Forum *Baltic Sea Unites Us*, Kłajpeda, Litwa;
- 15-20 września 2019 r. – Międzynarodowy Kongres Muzeów Morskich (ICMM), Sztokholm Szwecja, Mariehamn, Finlandia;
- 25-27 września 2019 r. – Konferencja *Technika i Nauka w Muzeum* w Muzeum Okręgowym im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy (V konferencja z cyklu *Muzeum – formy i środki prezentacji*);
- 27 listopada 2019 r. - konferencja międzynarodowa *Zagadnienia związane z dziedzictwem przemysłu stoczniowego: konserwacja, adaptacja, transformacja* organizowana przez Muzeum Morskie w Kłajpedzie i Muzeum Światowego Oceanu w Kaliningradzie, Kłajpeda, Litwa.

7. Udział NMM w programach międzynarodowych:

- Komitet ds. Dziedzictwa Kulturowego Rejonu Bałtyku – powołany w 1998 r. w celu koordynowania współpracy państw nadbałtyckich w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego;
- Projekt BalticRim
Baltic Sea Region Integrated Maritime Cultural Heritage Management to pełny tytuł projektu finansowanego z programu Interreg Baltic Sea Region. NMM jest partnerem tego przedsięwzięcia, które zaplanowano na 43 miesiące. Tematem wiodącym jest plan zagospodarowania przestrzennego Morza Bałtyckiego i wpływ tego planu na ochronę

podwodnego dziedzictwa kulturowego. Projekt obejmuje m.in. wdrażanie cyfrowych technik dokumentacyjnych w podwodnych badaniach archeologicznych prowadzonych przez NMM oraz realizację zadań związanych z powierzeniem kompetencji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dotyczących badań i ochrony morskiego dziedzictwa kulturowego pn. *2 statki – wspólne morze. Soldek i Vityaz: dziedzictwo morskie Polski i Rosji*. To oficjalna nazwa dwuletniego międzynarodowego projektu wzajemnej współpracy pomiędzy Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku, Muzeum Światowego Oceanu w Kaliningradzie i Bałtyckim Federalnym Uniwersytetem im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020. Głównym celem projektu, który oficjalnie rozpoczął się 10 września 2019 r., jest zachowanie morskiego dziedzictwa historycznego oraz promocja kultury lokalnej regionów transgranicznych poprzez zachowanie statków-muzeów „Soldek” i „Vityaz”;

- Udział w grupach roboczych pracujących nad realizacją zaleceń Konwencji UNESCO.

3. PRIORYTET 3: BADANIE, DOKUMENTACJA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

3.1. Instytucje kultury podległe Samorządowi Województwa Pomorskiego – wybrane działania

W ramach trzeciego priorytetu wyodrębnione zostały kierunki działań skierowane na poszerzanie wiedzy dotyczącej dziedzictwa kulturowego regionu; edukację i popularyzację wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym oraz szeroki dostęp do informacji o dorobku kultury regionalnej.

Istotnym elementem promującym i dokumentującym zasoby dziedzictwa kulturowego regionu są wydawnictwa i projekty realizowane przez instytucje kultury Samorządu Województwa Pomorskiego. Poza muzeami podległymi Samorządowi Województwa Pomorskiego: Muzeum Narodowym w Gdańsku, Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Muzeum – Kaszubskim Parkiem Etnograficznym we Wdzydzach Kiszewskich, ważną rolę odgrywają również inne instytucje jak: Nadbałtyckie Centrum Kultury oraz Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku. Ponadto działania związane z edukacją regionalną i popularyzacją wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym prowadzone są przez jednostki organizacyjne podległe SWP działające w zakresie edukacji, m.in. Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Gdańsku, Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku oraz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Muzeum Narodowe w Gdańsku

- Wystawa *Portret w Gdańsku w XVI i XVII wieku* (29 kwietnia – 30 lipca 2018 r.) – prezentowała podobizny mieszkańców nadbałtyckiej metropolii: kupców, duchownych, uczonych, członków władz miejskich i ich rodzin. Na wystawie pokazane zostały m.in. dzieła Hansa Holbeina, Antona Möllera, Daniela Schultza i Andreasa Stecha, powstałe na przestrzeni dwóch stuleci, w tym obiekty malarstwa, rysunku, rzeźby, medalierstwa. Łącznie 150 portretów obecnych w tym czasie w mieście nad Motławą, ukazujących gdańszczan oraz osoby z Gdańskiem związane.

- Badania merytoryczne w ramach projektu Niematerialne Dziedzictwo Kulturowe - *Kaszubski pokłon feretronów* – badania terenowe, wywiady, dokumentacja fotograficzna i filmowa (2018 i 2019 r.). *Kaszubski pokłon feretronów* to element kaszubskiej tradycji pielgrzymkowej polegającej na „kłanianiu się” (wykonywaniu ruchów) niesionych przez pielgrzymów feretronów świątyniom macierzystym (z których pielgrzymka wyrusza), świątyniom docelowym, krzyżom przydrożnym, kaplicom i kościołom oraz sobie wzajemnie.
- Wystawa *Włochy w Gdańsku* (2018 r.) i publikacja pod tym samym tytułem (2019 r.) ukazywała dziedzictwo włoskie w Gdańsku od XIV do końca XVIII wieku; prezentowała obrazy, rysunki, dzieła graficzne i szkło włoskie ze zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku oraz kolekcji kościelnych i prywatnych, a także rękopisy, inkunabuły i starodruki.
- Wystawa i towarzyszący jej katalog *Sztuka w 20-leciu międzywojennym. W stronę tradycji* (15 grudnia 2019 r. -16 sierpnia 2020 r.) – prezentowała różnorodną twórczość artystyczną i rzemieślniczą powstałą w Polsce w latach 1919-1939; malarstwu towarzyszył pokaz znakomitych rzeźb (np. Xawerego Dunikowskiego, Augusta Zamoyskiego, Jana Lambert-Rudzkiego) oraz sztuki dekoracyjnej i użytkowej, w tym ceramiki, mebli, strojów, kilimów.
- Wystawa *Dźwięki pierwotne* (17 maja 2019 r.-28 czerwca 2020 r.) – przybliżyła fenomen dźwięku w kulturze, jego ewolucji, funkcji i ról. Temat ten został ukazany na trzech poziomach: dźwięków naturalnych, muzyki ludowej wyrastającej z dźwięków pierwotnych oraz wtórnego zainteresowania muzyką tradycyjną, inspiracji i jej przetwarzaniu przez współczesnych artystów.
- Seminarium poświęcone projektom *Badanie strat wojennych. (Nie)zapomniane. Historia kolekcji Muzeum Narodowego w Gdańsku* (21 listopada 2019 r.).
- Publikacja *Tematyka moralistyczna w gdańskiej sztuce świeckiej XVI i XVII wieku*, Magdalena Mielnik (2019 r.).
- Publikacja *Hans Memling i sztuka dewocji osobistej w Niderlandach XV i początku XVI w., materiały z pierwszej międzynarodowej konferencji memlingowskiej*, red. Marcin Kaleciński (2019 r.).
- Publikacja *Gdańskie Studia Muzealne. Seria Nova* (2019 r.) – czasopismo naukowe – rocznik; tematami przewodnimi pierwszego numeru były straty wojenne gdańskiego muzealnictwa oraz portret w sztuce.

Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

- Sympozjum *Chrześcijaństwo na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna, konferencja II: Święta Barbara. Patronka rybaków i ludzi morza* (4 grudnia 2018 r.);

referaty:

Adela Barbara Kuik-Kalinowska, *Barbara swiātō ò rēbōkach pamiātō. Kult św. Barbary w tradycji literackiej Kaszub*; Agnieszka Teterycz-Puzio, *Między Świętopelkiem gdańskim a Krzyżakami. Trzynastowieczne dzieje głowy św. Barbary*; Daniel Kalinowski, *Symboliczne aspekty opowieści o św. Barbarze*; Przemysław Kobiałka, *Zabytkowy późnogotycki kościół św. Barbary w Gdańsku*; Wojciech Wróblewski, *Perła dawnej architektury Kaszub – kościółek pw. św. Barbary ze Swornegaci*; Ewa Jaszewska, *Neobarokowo-modernistyczny kościół pw. św. Barbary w Swornegaciach. Dzieje i architektura*; Elżbieta Kal, *Wiara i wieża. Z problemów ikonografii świętej Barbary*.

Uzupełnieniem części referatowej był wykład Anny Sujeckiej na wystawie sztuki dawnej w MPS – *Święta Barbara w zbiorach Muzeum Pomorza Środkowego*.

Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach - Oddział Muzeum Pomorza Środkowego

- Wystawa *Rzeczy po przejściach – od narodzin do śmierci. Obrzędy rodzinne na Pomorzu* (1 maja-23 września 2018 r.).

Prezentowane na wystawie przedmioty w ubiegłych wiekach towarzyszyły mieszkańcom Pomorza w momentach przejścia: narodzin, I komunii świętej, confirmacji, ślubu i śmierci. Ich zadaniem była pomoc w bezpiecznym przekroczeniu granic: życia i śmierci; panieństwa i narzeczeństwa etc. Zgromadzone eksponaty należały do mieszkańców Pomorza XIX i XX w., w których tożsamość wpisana była graniczność – funkcjonowanie na styku kultur/religii; ludności autochtonicznej – Kaszubów i napływowej; Polaków i Niemców; katolików i protestantów; kultury miejskiej i wiejskiej. Wystawa została zaaranżowana w chałupie z Żoruchowa i podzielona na cztery części. W każdym z pomieszczeń prezentowane są odrębne obrzędy: związane z narodzinami i chrztem, I komunią świętą i confirmacją, ślubem oraz z pogrzebem. Ekspozycji towarzyszą nagrania z Pomorza związane z obrzędowością weselną i pogrzebową, a także kołysanki.

Oddział Etnografii – Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie i Młynie Zamkowym w Słupsku - Oddział Muzeum Pomorza Środkowego

- Wystawa *Higiena na wsi pomorskiej* (Swołowo, 1 lipca -20 sierpnia 2018 r.)

Na wystawę składały się eksponaty dotyczące higieny na wsi pomorskiej, z których najstarsze pochodziły z XIX wieku. Na ekspozycji można było zobaczyć m.in. wanny, drewniane balie, umywalki, dawne toalety, żelazka i magle. Na 15 planszach zawarty został kontekst historyczno-obyczajowy.

Biały Spichlerz – Muzeum Pomorza Środkowego

W 2019 roku Muzeum Pomorza Środkowego obchodziło Jubileusz 95-lecia Muzeum. W 2019 roku udostępniono nowe ekspozycje, które urządzono w zrewitalizowanym XIX w. budynku Białego Spichlerza w Słupsku. W przestrzeni ponad 3000 m kw., na sześciu kondygnacjach znalazły swoje miejsce interesujące wystawy, profesjonalne magazyny zbiorów, pracownie, strefy edukacyjne oraz przestronna sala widowiskowa. Na pięciu kondygnacjach przygotowane zostały ekspozycje czasowe oraz wystawy stałe prezentujące pełne spektrum zbiorów „witkacowskich” słupskiego muzeum. Na najwyższej kondygnacji – wystawa „Słupsk – miasto i ludzie”, stworzona z myślą o mieszkańcach miasta, którzy osiedli w Słupsku po II Wojnie Światowej.

Działania Muzeum Pomorza Środkowego poza Muzeum:

- Wystawa plenerowa *Nazywano ich Słowińcami*

Kontynuacja wystawy z roku 2017, prezentacja na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (do 31 stycznia 2018 r.), następnie na terenie Kampusu SGH w okresie od 27 lutego do 6 kwietnia, w Ustce na okres od 25 kwietnia do 30 lipca oraz w Rowach (1 sierpnia -10 września 2018 r.).

- Wystawa *Die blume ist verwelkt*. Protestantckie funeralia na Pomorzu od początku XVII do połowy XX wieku (20 października 2017 r. – do 31 marca 2018 r.). Kontynuacja wystawy z 2017 r. w Muzeum Ziemi Kociewskiej w Starogardzie Gdańskim.

Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku

- Konferencja *Cud jedności* (14-16 listopada 2018 r.) - zorganizowana z okazji jubileuszu 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, w ramach programu „Niepodległa”. Miała na celu zaprezentowanie II Rzeczypospolitej z perspektywy nie wielkiej polityki, ale spraw

codziennych, szczególnie z zakresu zagadnień projektowo-artystycznych i społecznych. Prezentowano zagadnienia związane z architekturą – poszukiwaniem stylu narodowego, budowaniem dla młodego społeczeństwa; omawiano również zagadnienia z dziedziny sztuk plastycznych i te dotyczące kształtowania się młodego społeczeństwa etc. Konferencji towarzyszyła wystawa i koncert.

- *Czytanie Pomorza* (2018 r., 2019 r.) – cykliczny projekt poświęcony literaturze Pomorza, który w interdyscyplinarny sposób promuje piśmiennictwo tworzone o Pomorzu i na Pomorzu. Projekt przybliży między innymi dziedzictwo kulturowe Pomorza. Nieodłącznym elementem każdej edycji wydarzenia są *Literackie wizje lokalne* – wyprawy pod przewodnictwem pomorskich pisarzy, których pokłosiem są literackie przewodniki. – *Tradycja dla rozwoju* – projekt trzyletni (2018-2020) realizowany we współpracy z Uniwersytetem Gdańskim (Pomorskie Centrum Badań nad Kulturą) i Instytutem Kaszubskim, dofinansowany z MKiDN, program Kultura Ludowa; Podsumowaniem działań w 2018 r. było dokonanie wyboru 6 miejsc studiów przypadku, w których miały zostać przeprowadzone w roku 2019 badania terenowe wraz ze sporządzeniem syntetycznego opisu tych miejsc. W 2019 r. przeprowadzono badania obejmujące trzy rekoneseanse etnograficzne

- w sześciu lokalizacjach reprezentatywnych dla woj. pomorskiego: Gminie Czarna Woda, Gminie Stegna, Gminie Główny, Regionie Kosznejderia, Gminie Linia, Gminie Stary Targ. Badania zakończono raportem sytuacyjnym, który posłuży do opracowania raportu pobadawczego zawierającego szczegółowy opis: badanych społeczności, lokalnego pola kultury, tradycji i rozwoju oraz wnioski i podsumowanie

- STOCZNIA OD/NOWA – gdańska część europejskiego, dwuletniego, artystycznego projektu *Memory of Water*, który poświęcony jest szerokiej partycypacji społecznej w procesach ochrony dziedzictwa kulturowego przekształcanych, przemysłowych frontów wodnych. „Stocznia od/nowa” koordynowana przez NCK, poświęcona jest kulturowemu dziedzictwu frontu wodnego dawnej Stoczni Gdańskiej. W ramach projektu NCK realizowało rezydencje artystyczne w krajach partnerskich i w Gdańsku oraz lokalnie debaty/warsztaty w formie City Lab. 17 grudnia 2019 r. w Ratuszu staromiejskim odbyło się spotkanie przedstawicieli różnych grup interesariuszy terenów postoczniowych oraz prezentacja e-publicacji *Marzenia do Spełnienia. Raport: Dialog w procesie, Gdańsk 2019*.

- South Baltic Food Innovation Culture Actors (SB FICA) – projekt dot. zagadnień dziedzictwa kulinarnego i jego innowacyjnych zastosowań. W ramach wizyt studyjnych uczestnicy (partnerzy, eksperci, instytucje i organizacje lokalne) poznawali historię i kulturę – przede wszystkim kulinarną – państw partnerskich, ale też zaznajamiają się z podmiotami działającymi w sferze biznesu opartego na dziedzictwie kulinarnym. Odbyły się 4 wizyty i finałowa konferencja, podczas której NCK zaprezentowało dokumentację filmową warsztatów na Żuławach oraz wizyty studyjnej podczas festiwalu folkowego w Korrö (Szwecja). Ponadto została omówiona publikacja pt. *Food Culture Stories*, prezentująca refleksję na temat związków kultury i kulinariów w regionie południowego Bałtyku (2019 r.).

- 11 edycja Festiwalu Kultur *Okno na świat* (25-28 lipca 2019 r.) pod hasłem *Poznajmy się* skupiała uwagę odbiorców na wielokulturowości Gdańska. Organizatorzy pragnęli przybliżyć miejsca oraz kultury związane z tym tematem. Do współpracy zaproszono: społeczność żydowską (wydarzenia w Nowej Synagodze we Wrzeszczu), ukraińską (Związek Ukraińców w Gdańsku, Oddział w Gdańsku) oraz muzułmańską i tatarską (meczet muzułmański w Gdańsku). Wspólnie zrealizowane wydarzenia: warsztaty i spotkania z przedstawicielami różnych kultur odbywały się w siedzibach partnerów i w siedzibie NCK.

Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izzydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich

Publikacje:

- *Katalog tradycyjnego budownictwa w Muzeum – Kaszubskim Parku Etnograficznym we Wdzydzach* (2018 r.),
- *Teodora z Fethków i Izydor Gulgowscy – ich życie i dzieła, rodzina i przyjaciele we Wdzydzach* (2018 r.),
- *Znaki tożsamości. Gryf w przestrzeni publicznej Kaszub* (2019 r.),
- *Znaki tożsamości. Barwy kaszubskie w przestrzeni publicznej* (2019 r.),
- katalog *Wdzydzkiego haftu kolorowego* (2019 r.).

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Wystawy czasowe:

- *Odry, Leśno, Węsiory. Święte miejsca Gotów – mity i rzeczywistość* (2018),
- *Gry planszowe dawnych Gdańszczan* (2018 r.),
- *Gdańsk w Europie, Europa w Gdańsku. Kontakty handlowe i kulturowe Gdańska w XVI wieku w świetle wykopalisk archeologicznych* (2018 r.),
- *Zdrowie i higiena w dawnym Gdańsku* (2019 r.),
- *Kawa czy herbata? Archeologiczne świadectwa konsumpcji napojów w dawnym Gdańsku – zadanie dwuletnie* (2019-2020).

Publikacje i konferencje:

- Konferencja i wydawnictwo *Chmielno – zespół osadniczy we wczesnym średniowieczu w świetle badań dawnych i weryfikacyjnych* (2018 r.),
- Katalog *Wydobyte w ziemi tajemnice chmielńskiego grodu, Wyniki badań archeologicznych – Kompleksowe badania archeologiczne grodziska wczesnośredniowiecznego w Chmielnie, gm. Loco* (2018 r.) – II etap projektu naukowego,
- *Zespół osadniczy z epoki kamienia - Rzucewo, gmina Puck, stanowisko 1* – opracowanie, analizy i publikacja - realizacja dwuletniego zadania (2017-2018),
- M. Kwapiński, *Archeologia w zwierciadle teorii krytycznej. Przykład kanop pomorskich* (2018),
- *Wczesnośredniowieczne cmentarzysko w Ciepłym* – zadanie dwuletnie (2018-2019),
- *Wczesny i środkowy neolit na Pojezierzu Starogardzkim* – zadanie dwuletnie (2019-2020),
- *Między Słupią a Wierzycą – cmentarzyska kultury pomorskiej z obszaru Kaszub i Kociewia* – zadanie dwuletnie (2019-2020),
- Sesja naukowa *Nowożytnie ossuaria gdańskie* (2018 r.),
- Konferencja naukowa *Dzieje Sopotu* (2018 r.),
- Mini konferencja, wydanie i promocja książki *Jatki mięsne w Gdańsku od XIV do XX wieku* (2018 r.).

Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie

Wystawy czasowe:

- *Te Deum laudamus. Materialne świadectwa duchowości dawnych mieszkańców ziemi bytowskiej* (2018 r.),
- *Bytowiacy na starej fotografii* (2018-2019),
- „*Żeby wracał ten czas...*” – wystawa czasowa i seminarium poświęcone życiu i twórczości literacko-muzycznej ks. Antoniego Peplińskiego w setną rocznicę urodzin (2018 r.),
- *Niepodległa – wyczekana – nieznana* (2018 r.),

- wystawa poświęcona odzyskaniu przez Polskę niepodległości – wernisaż w dniu uroczystości z okazji Marszu Kaszubów na Bytów (2019 r.),
 - *Wiatr od morza. W sto lat później* (2019 r.).
- Inne realizowane projekty:
- *Cassubia Cantat* – przegląd konkursowy w ramach festiwalu oraz wydanie dwupłytyowego albumu z nagraniami (2018 r. i 2019 r.),
 - wydanie płyty *Cassubia Incognita Novum* (2018 r.),
 - organizacja Konferencji Kaszuboznawczej (2018 r., 2019 r.),
 - impreza plenerowa promująca elementy ludowej tradycji *Imieniny Borowej Ciotki* (2018 r., 2019 r.),
 - obsługa i rozwijanie archiwum dokumentów związanych z działalnością patriotyczną Kaszubów w okresie międzywojennym i II wojny światowej oraz PRL (2018 r., 2019 r.),
 - organizacja obchodów 90-lecia polskiego szkolnictwa na terenie ziemi bytowskiej (2019 r.).

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko – Pomorskiej w Wejherowie

- Konferencja V Sabat Kaszubski *Etno inspiracje – etno fascynacje – kaszubskie wzornictwo ludowe wczoraj i dziś* (08 marca 2018 r.),
- XIX i XX Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Jana Drzeżdżona – na utwór poetycki, opowiadanie, esej lub utwór sceniczny po kaszubsku (2018 i 2019 r.),
- Konferencja VI Sabat Kaszubski *Dom jako dziedzictwo materialne i niematerialne Kaszub* (08 marca 2019 r.),
- Seminarium *80 lat po Zbrodni Piaśnickiej: pamięć kulturowa i historyczna. Rozważania duchowe a obecny stan badań naukowych i ustaleń śledczych* (16 października 2019 r.).

3.2. Pomorska Nagroda Muzealna

Pomorska Nagroda Muzealna jest pokłosiem zorganizowanej w 2014 roku przez Samorząd Województwa Pomorskiego Pomorskiej Debaty Muzealnej. Jest to wspólna inicjatywa Oddziału Pomorskiego Stowarzyszenia Muzealników Polskich oraz Samorządu Województwa Pomorskiego. Celem konkursu jest uhonorowanie pracowników pomorskich muzeów lub osób współpracujących z tymi instytucjami, za szczególne dokonania na polu muzealnictwa w roku poprzedzającym wręczenie nagrody. Kapituła nagrody wyłania najlepsze i najważniejsze inicjatywy muzealne realizowane na terenie województwa pomorskiego – wystawy, programy edukacyjne, projekty badawcze, wydawnictwa. Począwszy od 2015 roku, rokrocznie do konkursu zgłaszanych jest kilkadziesiąt propozycji z niemal wszystkich pomorskich muzeów.

Laureatami Pomorskiej Nagrody Muzealnej za rok 2018 zostali:

- Piotr Chruścielski, adiunkt w Dziale Naukowym Muzeum Stutthof w Sztutowie, za wystawę czasową *Przemilczana kategoria. Więźniowie z różowym trójkątem w KL Stutthof*,
- Ewa Barylewska-Szymańska, zastępca dyrektora ds. merytorycznych Muzeum Gdańska, Zofia Maciakowska, adiunkt w Instytucie Historii PAN, Katarzyna Rozmarynowska, nauczyciel akademicki w Sopockiej Szkole Wyższej, Wojciech Szymański, kustosz, kierownik oddziału Dom Uphagena w Muzeum Gdańska za wydawnictwo, wystawę czasową i działania edukacyjne: *Gdańskie ogrody – dla uczczenia 20-lecia otwarcia dla publiczności Domu Uphagena po rewaloryzacji (w latach 1993-1998)*,
- Małgorzata Dubasiewicz, adiunkt w Muzeum Wsi Słowiańskiej w Klukach, Oddziale Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku za wystawę czasową *Rzeczy po przejściach – od narodzin do śmierci. Obrzędy rodzinne na Pomorzu*.

Decyzją Kapituły honorowe wyróżnienie otrzymali: Mateusz Jasik, kustosz – zastępca Kierownika Działu Edukacji Muzeum Gdańska za spektakl multimedialny *Westerplatte – Światłocienie* oraz Irena Brzeska, współpracująca z Muzeum Kaszubskim w Kartuzach za teatr rzeźby – cykliczne przedstawienia teatralne w Muzeum Kaszubskim w Kartuzach wraz z wystawą rzeźb *Świat prywatny*.

3.3. Rozwój inicjatyw lokalnych i działalność organizacji pozarządowych w zakresie dziedzictwa kulturowego

Od 2005 roku deklaracja współpracy z organizacjami zawarta jest w corocznie uchwalanym *Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi*. Dokument ten określa cele, zasady, obszary i formy współpracy samorządu województwa z podmiotami spoza sektora finansów publicznych w realizacji zadań publicznych. Wspieranie zadań z zakresu kultury obejmuje działania związane z szeroko pojętą problematyką opieki nad zabytkami i wpisuje się w zakres „Programu Opieki na Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2016-2019”. Programy grantowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w latach 2018-2019 realizowane były w ramach konkursów ofert: „Konkurs ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego „Rozwój kultury w województwie pomorskim w roku 2018” (ogłoszony Uchwałą Nr 1262/288/17 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 28 listopada 2017 r., rozstrzygnięty Uchwałą Nr 222/312/18 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 marca 2018 r., zmienioną Uchwałą Nr 258/314/18 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 20 marca 2018 r.) oraz Konkurs ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego „Rozwój kultury w województwie pomorskim w roku 2019” (ogłoszony Uchwałą Nr 1229/1/18 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 27 listopada 2018 r., rozstrzygnięty Uchwałą Nr 202/30/19 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 12 marca 2019 r.), na które przeznaczone zostały odpowiednio kwoty 1 000 000,00 zł oraz 1 300 000,00 zł. Obie edycje za jeden ze swoich priorytetów wybrały „dokumentowanie, badanie i upowszechnianie niematerialnego dziedzictwa kulturowego Pomorza” umożliwiając oferentom pozyskanie środków niezbędnych do prowadzenia działań związanych z edukacją kulturową oraz promocją dziedzictwa narodowego. W 2018 roku na działania tego priorytetu przeznaczono łącznie 200 000,00 zł, w 2019 roku zaś kwota ta wzrosła aż do 256 000,00 zł. Razem w latach 2018-2019 zrealizowano **37 projektów**, na realizację których przekazano **456 000 zł**.

Konkursy „**Rozwój kultury w województwie pomorskim w latach 2018 i 2019**”, których beneficjentami są przede wszystkim organizacje pozarządowe, przewidywały m. in. następujące działania:

- 1) przedsięwzięcia o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym służące podtrzymaniu i rozpowszechnianiu tradycji regionu Pomorza, w tym także przedsięwzięcia o charakterze jubileuszowym;
- 2) dokumentowanie, badanie i upowszechnianie niematerialnego dziedzictwa kulturowego Pomorza;
- 3) ochrona i rozwój kultury ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego, w tym ochrona unikalnych, zanikających zawodów i umiejętności artystycznych;
- 4) propagowanie kultury mniejszości narodowych i etnicznych;
- 5) zachowanie, rozwój i promocja języka regionalnego;
- 6) propagowanie działań na rzecz opieki nad zabytkami

Działania te mogły być realizowane w różnych formach, w szczególności poprzez:

- organizowanie festiwali, spektakli, konkursów, wystaw, plenerów, sesji, konferencji, seminariów, szkoleń, warsztatów, przeglądów i innych imprez;
- wydawanie niskonakładowych, niekomercyjnych publikacji z wykorzystaniem różnych nośników zapisu.

Tabela nr 21.

Zestawienie wybranych projektów związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego *Rozwój kultury w województwie pomorskim w roku 2018*

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Fundacja Imienia Księdza Profesora Włodzimierza Sedlaka, Krzeczyn	Piaśnica - kultura miejsca (organizacja cyklu 43 interdyscyplinarnych zdarzeń edukacyjno-kulturalnych łączących kulturę, malarstwo, muzykę, literaturę, teatr, performance, film i historię związanych z kulturą Piaśnicy oraz determinującą tę kulturę Zbrodnią Piaśnicką)	5 160,75	3 000,00
2	Stowarzyszenie Kaszubski Regionalny Chór „Morzanie”, Dębogórze	XIII Kaszubski Festiwal Kolęd i Pieśni Adwentowej	16 714,30	3 000,00
3	Fundacja Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej, Sopot	XIII Międzynarodowe Spotkania z Kulturą Żydowską' 2018	93 646,29	20 000,00
4	Instytut Kaszubski, Gdańsk	Wydanie książki: Rocznika „Acta Cassubiana”, t. 20	8 135,00	2 000,00
5	Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Wieżyca	XXXIV Plener Twórczości Pomorza – kaszubsko - ukraińskie inspiracje (8-dniowe spotkanie twórców i artystów reprezentujących sztukę ludową oraz zanikające umiejętności artystyczne głównie w dziedzinie tkactwa, zabawek ludowych i haftu w ujęciu tradycji kaszubskich i ukraińskich, które charakteryzują się bogatym dorobkiem składającym się na obraz pomorskiej sztuki ludowej)	20 195,71	9 000,00
6	Oddział Kociewski Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Tczewie, Tczew	XII Nadwiślańskie Spotkania Regionalne	29 034,43	7 000,00

		(dwie konferencje, koncert, happening, konkurs, sesja popularnonaukowa)		
7	Stowarzyszenie Kulturalny Punkt Zapalny, Słupsk	Utraty Marcowe - 16. Dni Kultury Żydowskiej w Słupsku w rocznicę wydarzeń Marca'68	17 500,00	4 000,00
8	Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział Pomorski, Sopot	Przenikanie się kultur: Polska - Białoruś, Ukraina, Litwa (warsztaty pt. „Pomorskie spotkania z Kulturami Wschodu”, konferencja dotycząca teorii i badań dotyczących zjawiska przenikania się w/w kultur, wystawa „Pomorskie spotkania z Kulturami Wschodu”)	11 504,51	8 000,00
9	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział Kociewski w Pelplinie	Janusz St. Pasierb - twórca kultury i nauki Pomorza, Polski, Europy (konferencja „Ks. Janusz St. Pasierb - człowiek nauki i kultury Pomorza, Polski, Europy” i publikacja pokonferencyjna)	8 917,50	5 000,00
10	Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa	42. JarmaRock FEST (festiwal muzyczny, spektakle teatralne oparte na literaturze ukraińskiej, widowiska poetyckie, piosenka aktorska, poezja śpiewana)	106 757,81	7 000,00
11	Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego, Gniew	Vivat Vasa! inscenizacja batalistyczna Bitwa Dwóch Wazów (spektakle i inscenizacje nawiązujące do okresu Rzeczypospolitej Obojga Narodów)	60 696,14	5 000,00
12	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich Taka Gmina, Sztum	Wydanie czterech numerów kwartalnika społeczno-kulturalnego dolnego Powiśla i Żuław "Prowincja" oraz szóstego tomu Biblioteki Kwartalnika „Prowincja”	64 206,38	20 000,00
13	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Zarząd Główny, Gdańsk	Wydawanie miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2018 r.	191 903,00	60 000,00
14	Fundacja Kultury Fotograficznej „Fotografia Bez Granic”, Gdańsk	Powojenny Gdańsk w obiektywie Tercjana Multaniaka	27 472,34	15 000,00
15	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rodowo, Rodowo	XXVIII Międzynarodowy Plener Rzeźbiarsko-Malarski „Pole Sztuk” w Rodowie	26 793,32	15 000,00
16	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego „Kluka”, Kluki	V Międzynarodowy Plener Rzeźbiarski „Pasje w drewnie ukryte”	18 226,45	10 000,00

17	Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, Sztum	„Upamiętnienie etnografa Powiśla poprzez wydanie książki pt. Ziemia malborska. Kultura ludowa”	3 300,00	3 000,00
18	Lęborskie Stowarzyszenie Św. Jakuba Apostoła, Lębork	Festiwal - XIII Międzynarodowe Spotkania z Folklorem „Muzyka Regionów”	15 170,10	4 000,00
Razem			725 334,03	200 000,00

Tabela nr 22.

Zestawienie wybranych projektów związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego *Rozwój kultury w województwie pomorskim w roku 2019*

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Towarzystwo Upiększania Miasta Pucka, Puck	Inwentaryzacja SKARBCA Benedyktyn w Żarnowcu. II etap	49 814,55	10 000,00
2	Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego, Gniew	Festiwal historyczny Vivat Vasa! edycja 2019 (spektakle i inscenizacje nawiązujące do okresu Rzeczypospolitej Obojga Narodów)	86 501,46	5 000,00
3	Fundacja Kultury Zbliżenia, Gdańsk	Zbliżenia - VII Festiwal Kultury Żydowskiej	107 879,57	8 000,00
4	Instytut Kaszubski, Gdańsk	Wydanie albumu Jana Miśka: Kaszubskie stegny	15 626,30	5 000,00
5	Instytut Kaszubski, Gdańsk	Wydanie książki: Rocznika „Acta Cassubiana”, t. 21	7 442,00	3 000,00
6	Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Wieżyca	XXXV Jubileuszowy Plener Sztuki Ludowej i Rękodzieła Kaszub i Pomorza (zadanie zorganizowane w formie 8-dniowych spotkań twórców i artystów z różnych subregionów Pomorza, seminarium oraz wydania publikacji)	26 260,58	15 000,00
7	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich Taka Gmina, Sztum	Wydanie czterech numerów kwartalnika społeczno-kulturalnego Dolnego Powiśla i Żuław „Prowincja” oraz VIII tomu Biblioteki Kwartalnika Prowincja	54 326,14	25 000,00
8	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Zarząd Główny, Gdańsk	Wydawanie miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2019 r.	195 640,00	70 000,00

9	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Zarząd Główny, Gdańsk	Kociewski Jarmark w Wirtach - Walne Plachandry, owocem XIII Pleneru Artystów Ludowych Pomorza	31 976,00	20 000,00
10	Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa	43. JarmaRock FEST (premiera gdańskiego Teatru Navpaky oraz niezwykle koncert Serhija Żadana z grupą „Psy w Kosmosie” z Charkowa, koncerty zespołów ukraińskich i łemkowskich)	107 235,68	9 000,00
11	Stowarzyszenie Kulturalny Punkt Zapalny, Słupsk	17. DNI KULTURY ŻYDOWSKIEJ w Słupsku	13 300,00	4 000,00
12	Stowarzyszenie Kaszubski Regionalny Chór „Morzanie”, Dębogórze	Organizacja XIV Kaszubskiego Festiwalu Kolęd i Pieśni Adwentowej	19 616,67	4 000,00
13	Polskie Towarzystwo Studiów Nad Europejskim Romantyzmem, Gdańsk	Wydanie i promocja publikacji „Pośród nas III. Spotkania z twórcami pomorskimi i gdańskimi. Rozmowy niedokończone”	33 273,10	15 000,00
14	Fundacja Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej, Sopot	XIV Międzynarodowe Spotkania z Kulturą Żydowską’ 2019	94 814,36	20 000,00
15	Stowarzyszenie „Żuławy Gdańskie”, Trutnowy	IV Jarmark Żuławski (popularyzacja żuławskich zabytków architektury, w tym domu podcieniowego z 1720 roku w Trutnowach, malarstwa inspirowanego regionem, muzyką barokową w zabytkowych wnętrzach, promocji prac lokalnych twórców, rękodzielników, rzemieślników)	20 324,21	6 000,00
16	Lęborskie Stowarzyszenie Św. Jakuba Apostoła, Lębork	Festiwal - XIII Międzynarodowe Spotkania z Folklorem „Muzyka Regionów”	16 232,01	4 000,00
17	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego "Kłuka", Kłuki	Śladami Maxa Pechsteina. VII Międzynarodowy Plener Malarski Artystów Nieprofesjonalnych	18 253,94	10 000,00
18	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rodowo, Rodowo	XXIX Międzynarodowy Plener Rzeźbiarsko-Malarski „Pole Sztuk” w Rodowie	26 393,97	15 000,00
19	Fundacja Fale Kultury, Gdańsk	Filmowe spotkanie z „Sądem Ostatecznym” Hansa Memlinga	21 800,00	8 000,00
Razem			946 710,54	256 000,00

Konkursy ofert na realizację zadań publicznych województwa pomorskiego – projekty z zakresu turystyki i edukacji

Tabela nr 23.

Zestawienie wybranych projektów związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego w zakresie *Rozwój turystyki i krajoznawstwa w województwie pomorskim w roku 2018*

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Pelplińskiej	„Szlak Sanktuariów Maryjnych Diecezji Pelplińskiej”	22 983,00	10 000,00
2	Stowarzyszenie „Szlaki Kulturowe”	„Oznakowanie Człuchowskiej Drogi Jakubowej na Pomorzu”	20 380,00	10 000,00
3	Stowarzyszenie Gmin „Polskie Zamki Gotyckie”	„Nie tylko historia na Szlaku zamków gotyckich”	16 500,00	8 000,00
4	Stowarzyszenie Produktów Markowych Turystyki Wiejskiej „Słupia”	„Wkoło ryby - organizacja i promocja wydarzenia muzealnego w Klukach”	9 680,00	4 500,00
Razem			69 543,00	32 500,00

Tabela nr 24.

Zestawienie wybranych projektów związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego w zakresie *Rozwój turystyki i krajoznawstwa w województwie pomorskim w roku 2019*

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Stowarzyszenie „Polskie Zamki Gotyckie”	„Zamki państwa krzyżackiego – produkt turystyczny regionu Morza Bałtyckiego”	65 600,00	10 000,00
2	Lokalna Organizacja Turystyczna „Jantarowe Wybrzeże”	„Organizacja XXI Mistrzostw Świata w Poławianiu Bursztynu”	16 360,00	6 000,00
3	Stowarzyszenie Produktów Markowych Turystyki Wiejskiej „Słupia”	„Wkoło ryby – organizacja i Promocja wydarzenia muzealnego w Klukach”	10 511,00	5 250,00
4	Stowarzyszenie „Szlaki Kulturowe”	„Oznakowanie Pelplińskiej Drogi Jakubowej na Pomorzu”	20 500,00	10 000,00

5	Fundacja „Na Cały Głos”	„Szlak Sanktuariów Maryjnych Diecezji Peplińskiej”	10 550,00	5 200,00
6	Stowarzyszenie Przyjaciele Grodziska Owidz	„Wianki na Grodzisku”	7 750,00	3 650,00
7	Stowarzyszenie Turystyczne „Kaszuby Północne” Lokalna Organizacja Turystyczna	„Militariada – Festiwal Szlaku Historii Militarnej Kaszub Północnych”	14 700,00	6 300,00
Razem			145 971,00	46 400,00

Tabela nr 25.

Zestawienie wybranych projektów związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego w roku 2018 i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego z zakresu edukacji

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Pomorska Akademia Działania	Realizacja zadania publicznego polegającego na organizacji na poziomie powiatowym konkursu dla uczniów szkół województwa pomorskiego na prezentację multimedialną Pomorskie drogi do Niepodległej	79 600,00	70 000,00
2	Stowarzyszenie „Podaj Rękę”	Międzypokoleniowe Pomorskie dla Niepodległej	26 600,00	22 500,00
3	Kaszubski Instytut Rozwoju	Muzyczny hołd Ziemi Kościerskiej z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości	6 677,00	5 000,00
4	Caritas Archidiecezji Gdańskiej	Myślisz o Polsce - myślisz o innych	3 580,00	2 500,00
5	Pomorska Akademia Działania	Pomorska Akademia Niepodległych	26 350,00	25 000,00
Razem			142 807,00	125 000,00

3.4. Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Ochrona Zabytków Archeologicznych*

Celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez działania obejmujące rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego, a także opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.

Tabela nr 26.

Zestawienie projektów wnioskodawców z województwa pomorskiego, które w latach 2018-2019 otrzymały dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu *Ochrona zabytków archeologicznych*

L.p.	Rok/lata realizacji	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania (PLN)
1	2018-2019	Uniwersytet Gdański	Publikacja. Osadnictwo neolityczne w Ludwinowie 7, gm. Włocławek	62 500,00
2	2018	Muzeum Gdańska	Ławy mięsne w Gdańsku - wyniki badań archeologicznych	51 500,00
3	2018-2019	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Cieple, gmina Gniew, stanowisko 6. Opracowanie, analizy i publikacja materiałów z wczesnopiastowskiego cmentarzyska	153 200,00
4	2018	Uniwersytet Gdański	Domy i ich mieszkańcy w świetle badań archeologiczno-architektonicznych przy ul. Świętojańskiej 6-7 w Gdańsku	31 400,00
5	2019	Narodowe Muzeum Morskie	Wirtualny Skansen Wraków Zatoki Gdańskiej. Ewidencja i inwentaryzacja podwodnego dziedzictwa archeologicznego - etap III	50 300,00
6	2019-2020	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Wczesny i środkowy neolit na Pojezierzu Starogardzkim - opracowanie badań i publikacja	100 000,00
7	2019-2020	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Między Słupią a Wierzycą - cmentarzyska kultury pomorskiej z obszaru Kaszub i Kociewia	51 500,00
Razem				500 400,00

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura ludowa i tradycyjna*

Celem Programu *Kultura Ludowa i tradycyjna* jest wspieranie zjawisk związanych z kulturami tradycyjnymi funkcjonującymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim (oraz narodowym), które występują na obszarach wiejskich i miejskich. Dofinansowanie uzyskały zadania dotyczące przedsięwzięcia związane ze spuścizną kultur tradycyjnych, przekształceniami i przemianami poszczególnych elementów oraz współczesnymi kontekstami ich występowania, a także odnoszących się do kultur mniejszości narodowych i etnicznych oraz tradycji środowiskowych. W ramach priorytetu wsparcie mogły uzyskać działania związane z materialnym i niematerialnym wymiarem dziedzictwa kulturowego. Ważne jest rejestrowanie, dokumentowanie i archiwizowanie materialnych i niematerialnych przejawów kultur tradycyjnych. W ramach programu w 2018 roku wspartych zostało 12 projektów wieloletnich z terenu województwa pomorskiego (w latach 2018-2020)

na łączną kwotę dotacji w wysokości 426 000 zł. W 2019 roku dofinansowano 14 projektów z naszego regionu na łączną kwotę 299 410 zł.

Tabela nr 27.

Zestawienie projektów dofinansowanych w 2018 roku ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z terenu województwa pomorskiego w ramach Programu *Kultura ludowa i tradycyjna* (w tym projekty wieloletnie)

l.p.	Wnioskodawca	Nazwa zadania/rodzaj zadania	Kwota dotacji 2018 (PLN)	Kwota dotacji 2019 (PLN)	Kwota dotacji 2020 (PLN)
1	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	XVII Dyktando Kaszubskie – „Królewiówka w Pałacu”/działanie popularyzujące unikalne i żywe elementy kultur tradycyjnych, w tym konkursy, przeglądy, festiwale, seminaria i konferencje	20 000,00		
2	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Mistrz tradycji - malarstwo na szkle/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	16 000,00		
3	Muzeum Miasta Malborka	Mistrz Tradycji - Ceramika Żuławska w Malborku/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00	20 000,00	
4	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	Mistrz tradycji - Zygmunt Kędziński/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00		
5	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Program badawczo-dokumentacyjny „Uprawa roślin zielarskich i ich zastosowanie lecznicze na Pomorzu Środkowym”/dokumentacja, archiwizacja i jak najszerze udostępnianie unikalnych zjawisk z zakresu dziedzictwa kultur tradycyjnych	20 000,00	20 000,00	
6	Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Festiwal Cassubia Cantat 2018/ działanie popularyzujące unikalne i żywe elementy kultur tradycyjnych, w tym konkursy, przeglądy, festiwale, wystawy, seminaria i konferencje	20 000,00		
7	Grodzisko Owidz	Mistrz tradycji - kaszubskie plecionki metodą spiralną/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00		
8	Lokalna Organizacja Turystyczna KOCIEWIE	Kociewie igłą i nitką – badania i promocja stroju oraz haftu jako dziedzictwa kultury ludowej regionu kociewskiego/ dokumentacja, archiwizacja i jak najszerze udostępnianie unikalnych zjawisk z zakresu dziedzictwa kultur tradycyjnych	20 000,00	20 000,00	
9	Kaszubski Uniwersytet Ludowy	MODRA SZKOŁA - warsztaty rękodzieła ludowego – 2018/działanie edukacyjne, w tym: warsztaty, kursy, szkolenia dotyczące zagadnień szeroko pojętej kultury tradycyjnej	20 000,00		

10	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	Tradycja dla rozwoju - w poszukiwaniu potencjałów pomorskich kultur regionalnych/dokumentacja, archiwizacja i jak najszersze udostępnianie unikalnych zjawisk z zakresu dziedzictwa kultur tradycyjnych	20 000,00	95 000,00	35 000,00
11	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w Chwaszczynie	Wydanie teki haftu „Szkoły gdańskiej”/ zadanie dotyczące wydania publikacji związanych z dokumentacją kultur tradycyjnych oraz współczesnych kontekstów ich funkcjonowania	20 000,00		
12	Krokowskie Centrum Kultury w Krokowej	Kaszubskie opowieści/ działanie edukacyjne, w tym: warsztaty, kursy, szkolenia dotyczące zagadnień szeroko pojętej kultury tradycyjnej	20 000,00		
Razem			236 000,00	155 000,00	35 000,00

Tabela nr 28.

Zestawienie projektów dofinansowanych w 2019 roku ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z terenu województwa pomorskiego w ramach Programu *Kultura ludowa i tradycyjna*

l.p.	Wnioskodawca	Nazwa zadania/rodzaj zadania	Kwota dotacji 2019 (PLN)
1	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	XVIII Dyktando Kaszubskie – „Królewionka w Pałacu”/ działanie popularyzujące unikalne i żywe elementy kultur tradycyjnych, w tym konkursy, przeglądy, festiwale, seminaria i konferencje	10 000,00
2	Kaszubskie Forum Kultury	Kurs haftu kaszubskiego złotogłowa – złotnicy/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	18 250,00
3	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	„Niechaj nigdy nie zaginie, to co w zlocie/bursztynie”/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00
4	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	Historie drewnianej zabawki/ działanie popularyzujące unikalne i żywe elementy kultur tradycyjnych, w tym konkursy, przeglądy, festiwale, seminaria i konferencje	13 000,00
5	Gminny Ośrodek Kultury w Kaliskach	Haft i jego mistrz tradycji Zdzisława Gulgowska/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	19 760,00
6	Czarnieńskie Centrum Kultury	Festiwal folklorystyczny „Krajobrazy sceny ludowej”/ działanie popularyzujące unikalne i żywe elementy kultur tradycyjnych, w tym konkursy, przeglądy, festiwale, seminaria i konferencje	20 000,00
7	Kaszubski Uniwersytet Ludowy	MODRA SZKOŁA - pograniczem kultur – warsztaty rękodzieła ludowego/ działanie edukacyjne, w tym: warsztaty, kursy, szkolenia dotyczące zagadnień szeroko pojętej kultury tradycyjnej	50 000,00
8	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Mistrz tradycji – plecionkarstwo/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	16 900,00
9	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Czysta Przestrzeń Tworzenia – obraz, słowo, przedmiot/animacja kulturowa i społeczna prowadzona w oparciu o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, wspomagające lokalne społeczności w twórczych działaniach nawiązujących do miejscowych tradycji	20 000,00

10	Fundacja Wydawnictwo Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego	Kociewski Jarmark w Wirtach – Walne Plachandry, owocem XIII Pleneru Artystów Ludowych Pomorza/ działanie popularyzujące unikalne i żywe elementy kultur tradycyjnych, w tym konkursy, przeglądy, festiwale, seminaria i konferencje	35 000,00
11	Grodzisko Owidz	Mistrz tradycji – haft kociewski Zdzisławy Gulgowskiej/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00
12	Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne <i>Wspólna Ziemia</i>	Żywa tradycja zduńska/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00
13	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Gdańsku	Od podstaw do mistrza – kurs haftu kaszubskiego – 2019/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	16 500,00
14	Kaszubski Instytut Rozwoju	Piękno kwiatów zamkniętych w bibule/ Zadanie pn. „Mistrz tradycji”	20 000,00
Razem			299 410,00

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura cyfrowa*

W latach 2018-2019 instytucją zarządzającą programu *Kultura cyfrowa* był Departament Własności Intelektualnej i Mediów. Strategicznym celem programu jest udostępnianie i umożliwianie ponownego wykorzystywania zasobów cyfrowych do celów popularyzacyjnych, edukacyjnych i naukowych, uwzględniające opracowanie i digitalizację zasobów dziedzictwa kulturowego. Zadania składające się na zasadnicze cele programu obejmują udostępnianie za pośrednictwem nowych mediów wartościowych zasobów polskiego dziedzictwa kulturowego w postaci m.in. cyfrowych muzeów i bibliotek, umożliwiających także ponowne wykorzystanie zasobów. Celem programu jest także zwiększenie dostępności cyfrowych zasobów bibliotecznych, muzealnych oraz audiowizualnych. Zwiększenie dostępności opracowanych i zdigitalizowanych zbiorów ma na celu przełamanie barier w dostępie do dóbr kultury, w tym w dostępie do kultury dla osób niepełnosprawnych i wykluczonych cyfrowo. W ramach programu w 2018 roku wsparte zostały 3 projekty z terenu województwa pomorskiego na łączną kwotę 150 583,00 zł. W 2019 roku dofinansowano 6 projektów z naszego regionu na łączną kwotę 392 013,00 zł.

Tabela nr 29.

Zestawienie projektów dofinansowanych w 2018 roku ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu *Kultura Cyfrowa* wnioskodawców z obszaru województwa pomorskiego

l.p.	Wnioskodawca	Zadanie	Kwota dotacji (PLN)
1	Fundacja Centrum Solidarności	Śląska Teka Edukacyjna	30 000,00
2	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Digitalizacja i udostępnienie online kolekcji diapozytywów ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku - etap III	55 272,00
3	Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku	Zwiększenie dostępności zasobu biblioteki cyfrowej oraz digitalizacja akt policji budowlanej z lat 1794-1945	65 311,00

Razem	150 583,00
--------------	-------------------

Tabela nr 30.

Zestawienie projektów dofinansowanych w 2019 roku ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu *Kultura Cyfrowa* wnioskodawców z obszaru województwa pomorskiego

l.p.	Wnioskodawca	Zadanie	Kwota dotacji (PLN)
1	Muzeum Gdańska	Cyfrowe Dziedzictwo Pomorza - digitalizacja i udostępnienie zbiorów MG - etap III	Razem 101 663,00 2019 r. - 18 793,00 2020 r. - 82 870,00
2	Muzeum Miasta Malborka	Marienburg/Malbork - utrwalenie dziedzictwa kulturowego miasta.	45 000,00
3	Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku	Wirtualne Muzeum Miasta Słupska oraz digitalizacja starych druków z zasobów Akademii Pomorskiej.	32 400,00
4	Fundacja Archiwum Filmowe DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI	Udostępnienie wersji cyfrowej wywiadów z seriali dokumentalnych Video Studio Gdańsk	99 150,00
5	Fundacja dla Gdańska i Pomorza	Cyfrowe Muzeum Dziedzictwa Kulturowego Województwa Pomorskiego	75 000,00
6	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku	LOK@LNIE I TEATRALNIE	38 800,00
Razem			392 013,00

3.5. Stypendia i nagrody Samorządu Województwa Pomorskiego związane z promocją dziedzictwa kulturowego.

Samorząd Województwa Pomorskiego, realizując funkcję mecenasa w dziedzinie kultury w swoim regionie, przyznaje rokrocznie stypendia osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem i opieką nad zabytkami, w trybie **konkursu o przyznanie stypendiów dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego** w danym roku. Stypendia są przyznawane na realizację określonych przedsięwzięć o charakterze artystycznym, w różnych dziedzinach, jak m.in. muzyka, literatura, sztuki wizualne, film, teatr, czy kultura regionalna. Od 2002 r. do 2019 r. odbyło się 18 edycji konkursu. Budżet konkursu na rok 2018 wynosił 400 000 zł i przyznano 110 stypendiów, w tym na projekty związane z dziedzictwem kulturowym przyznano 28 stypendiów i przekazano 93 000,00 zł. W roku 2019 budżet wyniósł 400 000 zł i przyznano 100 stypendiów, a na projekty związane z dziedzictwem kulturowym przyznano także 28 stypendiów i przekazano 116 000,00 zł.

Warunki udzielania stypendiów wynikają z Uchwały nr 459/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku w sprawie określenia szczegółowych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz stypendiów dla twórców kultury (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 r., poz. 3082) zmienionej uchwałą nr 484/XLV/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2018 r., poz. 1673) oraz Uchwałą Nr 64/VI/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lutego 2019 roku (Dz. Urz. W. P. z 2019 roku poz. 1350).

Tabela nr 31.

Wykaz stypendiów związanych z dziedzictwem kulturowym dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego przyznanych w 2018 roku

L.p.	Tytuł projektu	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Gadki kociewskie Rozaliji - wydanie gadek w gwarze kociewskiej w formie książkowej	2 500,00
2	Magia średniowiecznych Chojnic - namalowanie obrazów inspirowanych historią średniowiecznych Chojnic, wystawa	2 500,00
3	Pieśni Niepodległej - Program słowno-muzyczny odwołujący się do dziejów ducha narodu polskiego na przestrzeni wieków, wynikający z potrzeby pielęgnowania tradycji śpiewania polskich pieśni patriotycznych	3 000,00
4	Jak oswoić zabytek? - warsztaty, gry terenowe, spotkania, wykłady, wizyty terenowe	3 000,00
5	Ślad. Opowieści gdańszczan - wydanie i promocja półalbumowej książki (historia Polaków przybyłych w latach czterdziestych do Gdańska z Litwy, Wileńszczyzny, Ukrainy, Mandżurii, Warszawy, Lubelszczyzny oraz innych regionów Polski oraz rdzennych polskich i niemieckich gdańszczan)	4 000,00
6	Dwory i pałace powiatu wejherowskiego. Historia i architektura - praca popularno-naukowa - kwerenda i opracowanie	3 000,00
7	Martwe natury z Żuław - namalowanie cyklu obrazów o tematyce żuławskiej oraz zorganizowanie wystawy we foyer Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina w Gdańsku	2 500,00
8	Kaszubski pokłon feretronów, tzw. taniec feretronów - utworzenie bazy danych, dokumentacja obrzędu - opieka merytoryczna nad projektem	3 000,00
9	Kaszubski pokłon feretronów, tzw. taniec feretronów - utworzenie bazy danych, dokumentacja obrzędu - koordynacja działań związanych z badaniem i dokumentacją zwyczaju pokłonu feretronów	3 000,00
10	Haft igłą malowany - wyszycie 2 obrusów i 4 serwet, wystawa plenerowa, warsztaty i kółka hafciarskie	2 000,00
11	Pocztówki z cmentarza/ Postcards from cemetery - wystawa fotografii - ponad 200 fotografii cmentarzy z całego świata oraz instalacja dźwiękowa	5 000,00
12	Słupskie Powstanie Warszawskie - nagranie, zmontowanie i premiera filmu dokumentalno-historycznego; losy powstańców, którzy po wojnie zamieszkali w Słupsku	2 500,00
13	Badania SRV Sektion Rassen- und Volkstumsforschung - realizacja obszernej instalacji o formie odwołującej się do ikonostasu z czarnej stali kutej ręcznie z elementami szkła i naniesionymi fotografiami archiwalnymi IDO, jako ekspozycja / wystawa czasowa na terenie Muzeum Miasta Gdyni	6 000,00
14	Lutry na Kaszubach - książka ze zbiorem esejów	4 000,00

15	Kaszubski pokłon feretronów, tzw. taniec feretronów - realizacja notacji video wywiadów oraz obrzędów i przygotowanie ich do archiwizacji	3 000,00
16	Słupskie Powstanie Warszawskie - zbieranie materiałów archiwalnych, nagranie obchodów rocznicy (film dokumentalno-historyczny; losy powstańców, którzy po wojnie zamieszkali w Słupsku)	2 500,00
17	Ocalona pamięć - Żydzi na ziemi sztumskiej - przygotowanie do druku, druk książki, przygotowanie wystawy, uporządkowanie cmentarza żydowskiego w Dzierzgoniu	4 000,00
18	Utwór na organy i syntezator na 400-lecie wielkich organów barokowych w kościele św. Trójcy w Gdańsku - skomponowanie i prezentacja publiczna	3 000,00
19	Kaszubskie stegny - cykl wystaw i katalog (w tym nowe kolaże)	4 000,00
20	Utwór na organy i instrumentalistę na 400-lecie wielkich organów barokowych w kościele św. Trójcy w Gdańsku - skomponowanie i prezentacja publiczna	3 000,00
21	<i>Cassubia</i> - interpretacja jazzowa kaszubskiej muzyki ludowej z Półwyspu Helskiego - skomponowanie 4 utworów instrumentalnych	3 000,00
22	Stoczniowe archiwum cyfrowe - upowszechnienie unikatowych materiałów dot. pracy kobiet w Stoczni Gdańskiej (opracowanie archiwum cyfrowego (nagrań audio, zdjęć i dokumentów) "Stocznia jest kobietą" i jego publikacja na stronie stocznia-jest-kobieta.org/archiwum)	4 000,00
23	Kaszubski pokłon feretronów, tzw. taniec feretronów - wykonanie fotografii dokumentacyjnej i artystycznej oraz nagranie audio i montaż wywiadów z obraznikami	3 000,00
24	Kania - drewniany ptak - przygotowanie i realizacja spektaklu z wykorzystaniem rzeźb ludowych	4 500,00
25	Żuławskie wierzby - nagranie płyty CD z pieśniami ludowymi z Pomorza, w autorskich aranżacjach na orkiestrę jazzową oraz z nowymi kompozycjami inspirowanymi twórczością ludową tego regionu	4 000,00
26	Żuławskie wierzby - nagranie płyty CD z pieśniami ludowymi z Pomorza, w autorskich aranżacjach na orkiestrę jazzową oraz z nowymi kompozycjami inspirowanymi twórczością ludową tego regionu	4 000,00
27	Małmazyje Gdańskie - warsztat o charakterze performatywnym (tradycje starogdańskie)	2 500,00
28	Małmazyje Gdańskie - warsztat o charakterze performatywnym (tradycje starogdańskie)	2 500,00
Razem		93 000,00

Tabela nr 32.

Wykaz stypendiów związanych z dziedzictwem kulturowym dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego przyznanych w 2019 roku

L.p.	Tytuł projektu	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Stoczniowcy (film dokumentalny) – ostateczny tytuł „Stoczniowcy. Ludzie z tła”; historia ośmiorga byłych pracowników Stoczni Gdańskiej (anonimowych, a nawet zapomnianych), którzy aktywnie brali udział w protestach robotników z grudnia 1970 r. i w strajkach, jakie były organizowane dekadę później	7 000,00

2	„Ostatnia czarownica” – napisanie tekstu sztuki teatralnej o Trinie Papisten - wg legend ostatniej czarownicy, która mieszkała w Słupsku	4 000,00
3	Projekt Pomnika Obrony Helu - dla Muzeum Obrony Wybrzeża – „Orzeł Helski”, upamiętniający m.in. bohaterską obronę Helu podczas II wojny światowej	5 000,00
4	Teka graficzna – „Zabytkowe kościoły Gdańska” - 12 drzeworytów wzdłużnych	4 000,00
5	Perły kultury polskiej – nagranie płyty z miniaturami polskich uznanych kompozytorów od XVIII w. po współczesność (m.in. Michała Kleofasa Ogińskiego, Piotra Salabera, Ignacego Jana Paderewskiego, Henryka Wieniawskiego)	4 000,00
6	Kaszubskie piosenki dla dzieci z towarzyszeniem zespołu jazzowego. Teksty - Tomasz Fopke, muzyka - Cezary Paciorek	5 000,00
7	Kaszubskie piosenki dla dzieci z towarzyszeniem zespołu jazzowego. Teksty - Tomasz Fopke, muzyka - Cezary Paciorek	3 000,00
8	„Historia klawiaturą pisana” - film dokumentalny o historii i znaczeniu Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku	2 500,00
9	Historia klawiaturą pisana	2 500,00
10	Śpiewnik pieśni kaszubskich – opracowanie pieśni kaszubskich (sakralnych, świeckich i kolęd) na 3-głosowy chór mieszany	3 000,00
11	„Pomorskie Anioły Chrzcielne – Reaktywacja” – współczesna rzeźbiarska interpretacja „Rodowskiego Anioła Chrzcielnego” oraz dokumentacja ocalałych Aniołów Chrzcielnych (zdjęcia, rysunki)	5 000,00
12	Nagranie i wydanie płyty CD z autorską muzyką do poezji na temat Ludobójstwa w Piaśnicy w 80-tą rocznicę wybuchu II Wojny Światowej	5 000,00
13	Requiem Piaśnica 1939 na chór solo (dla uczczenia 80 rocznicy „krwawej jesieni” - eksterminacji polskich elit na Pomorzu) – skomponowanie i napisanie partytury utworu muzycznego	8 000,00
14	Scenariusz filmu dokumentalnego „Stanisław Gierada - ku wolności” – o życiu i twórczości rzeźbiarza, twórcy wielu realizacji pomnikowych, w tym Pomnika Ofiar Grudnia 1970 w Gdyni	5 000,00
15	Scenariusz filmu dokumentalnego „Ostatnie Requiem” (film fabularno-dokumentalny) – upamiętniający ofiary zbrodni w Piaśnicy	4 000,00
16	„Ostatnie Requiem” - film dokumentalny z sekwencjami fabularyzowanymi - – upamiętniający ofiary zbrodni w Piaśnicy	4 000,00
17	Sztandar jest symbolem naszego narodu, a moim życiem i pracą – cykl warsztatów hafciarskich oraz wykonanie proporca dla młodzieżowej OSP w Kaliskach haftem ciężkim	3 500,00
18	Czersk - droga do niepodległości – wykonanie 2 płaskorzeźb	2 000,00
19	Reporterska biografia Anny Walentynowicz	5 000,00
20	Motyw ludowego haftu kaszubskiego we współczesnej grafice jako dialog w społecznych praktykach komunikacyjnych. Cykl grafik wykonanych w technice wklęsłodruku, wystawa i katalog	4 000,00
21	Stefan Wesołowski „Msza Serafinów” - charytatywne wydawnictwo płytowo-nutowe dla Bazyliki św. Mikołaja - materiał muzyczny dokumentujący muzyczną działalność gdańskiego ośrodka oo. Dominikanów	5 000,00
22	Pòd òkã Jastrë - napisanie pierwszej w historii książki fantasy w języku kaszubskim	3 500,00

23	Album fotograficzny pod roboczym tytułem „Jan Paweł II na Pomorzu”	6 000,00
24	Kaszubski pokłon feretronów tzw. taniec feretronów - kontynuacja II etap – dot. dokumentacji unikalnego zwyczaju towarzyszącego pielgrzymującym Kaszubom	2 500,00
25	Kaszubski pokłon feretronów tzw. taniec feretronów - kontynuacja II etap – dot. dokumentacji unikalnego zwyczaju towarzyszącego pielgrzymującym Kaszubom	2 500,00
26	Kaszubski pokłon feretronów tzw. taniec feretronów - kontynuacja II etap – dot. dokumentacji unikalnego zwyczaju towarzyszącego pielgrzymującym Kaszubom	2 500,00
27	„Patrząc w oczy rybaka” – sześć portretów malarskich rybaków, wystawa	3 500,00
28	„Żuławy w literaturze polskiej” - napisanie tomu esejów o obecności Żuław w literaturze polskiej na przestrzeni wieków	5 000,00
Razem		116 000,00

Nagroda specjalna Marszałka Województwa Pomorskiego za wybitne zasługi w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego umożliwia między innymi honorowanie przedstawicieli świata kultury szczególnie zasłużonych dla województwa pomorskiego. Nagrody specjalne Marszałka Województwa Pomorskiego związane z działalnością w sferze dziedzictwa kulturowego w latach 2018-2019 wyniosły łącznie 20 000 zł.

Tabela nr 33.

Nagroda specjalna Marszałka Województwa Pomorskiego za wybitne zasługi w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego w latach 2018-2019 (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

L.p.	Laureat	Uzasadnienie	Kwota (PLN)
1.	Osoba fizyczna, Modła, gm. Ustka	<i>za wkład w promocję i opiekę nad pomorskim dziedzictwem kulturowym z podziękowaniem za wieloletnią pracę na rzecz kultury w województwie pomorskim</i>	4 000,00
2.	Osoba fizyczna, Wielichowo, gm. Słupsk	<i>za wkład w rozwój pomorskiego muzealnictwa; z podziękowaniem za wieloletnią pracę i zaangażowanie w ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego</i>	4 000,00
3.	Osoba fizyczna, Kartuzy	<i>za wielką pasję twórczą, ze szczególnym podziękowaniem za kultywowanie i promowanie tradycji naszego regionu</i>	3 000,00
4.	Osoba fizyczna, Gdańsk	<i>za niezwykle pietyzm i dbałość o tradycję i dziedzictwo kulturowe naszego województwa, z wielkim podziękowaniem za promowanie sztuki haftu regionalnego</i>	3 000,00
5	Osoba fizyczna, Gdańsk	<i>za całokształt dokonań na rzecz rozwoju kultury; z wielkim podziękowaniem za zaangażowanie w promocję dziedzictwa naszego regionu</i>	3 000,00

6	Osoba fizyczna, Gdańsk	<i>za całokształt dokonań literackich, ze szczególnym podziękowaniem za niebagatelny wkład w dokumentowanie dziejów Pomorza i Polonii gdańskiej</i>	3 000,00
Razem			20 000,00

Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego promują wiele cennych inicjatyw kulturalnych na terenie województwa pomorskiego, w szczególności konkursy, festiwale itp. Nagrody przyznawane są zgodnie z Uchwałą Nr 459/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku w sprawie określenia szczegółowych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz stypendiów dla twórców kultury. Środki przeznaczone na nagrody otrzymują organizatorzy konkursów, festiwali itp., na których ciąży obowiązek przekazania ich laureatom. O rozdziale nagród decyduje jury powołane przez organizatorów przedsięwzięć. Tradycyjnie w latach 2018-2019 samorząd wspierał również inicjatywy związane z ochroną kultury ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego poprzez przyznawanie środków finansowych przeznaczonych na nagrody w przedsięwzięciach o charakterze konkursowym. W tych latach środki finansowe z budżetu SWP przeznaczone na nagrody otrzymało 32 organizatorów konkursów i festiwali takich wydarzeń.

Bogaty katalog projektów zaproponowanych przez organizacje pozarządowe, twórców oraz instytucje kultury stanowił ważne ogniwo wzbogacające i uzupełniające ofertę kulturalną naszego regionu w zakresie rozpowszechniania wiedzy o regionalnym dziedzictwie. Na nagrody w konkursach związane z dziedzictwem (oprócz Pomorskiej Nagrody Artystycznej) w konkursach w latach 2018-2019 przeznaczono 132 020 zł.

Tabela nr 34.

Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego dla laureatów przedsięwzięć i konkursów kulturalnych realizowanych przez instytucje albo inne jednostki organizacyjne na terenie województwa pomorskiego w 2018 roku (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

L.p	Organizator	Nazwa konkursu lub festiwalu	Kwota (PLN)
1	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne im. Małgorzaty Hillar w Zblewie	Konkurs pn. „Kociewskie Pióro 2017”	2 700,00
2	Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Szemudzie	XII Pomorski Festiwal Pieśni Wielkopostnej - Szemud 2018	2 000,00
3	Fundacja im. dr Katarzyny Cieślak w Gdańsku	VIII Konkurs im. dr Katarzyny Cieślak na prace młodych badaczy krajowych i zagranicznych z zakresu historii sztuki i kultury Pomorza oraz Warmii i Mazur	15 000,00
4	Oddział Pomorski Stowarzyszenia Muzealników Polskich w Gdańsku	IV edycja Pomorskiej Nagrody Muzealnej	3 000,00

5	SP nr 48 w Gdańsku	Międzynarodowy Konkurs z okazji setnej rocznicy zakończenia I wojny światowej „I wojna światowa w literaturze i filmie”, Międzynarodowy Konkurs Historyczny – 100-lecie Niepodległości 1918-2018, Ogólnopolski Konkurs Literacki z okazji setnej rocznicy odzyskania niepodległości „Wolność kocham i rozumieć”, Ogólnopolski Konkurs Historyczny dla uczniów w wieku 11-16 lat	12 000,00
6	Gminny Dom Kultury w Lini	XXIII Konkurs "Haft Kaszubski Linia 2018"	2 051,00
7	Gminny Dom Kultury w Lini	IV Ogólnopolski Festiwal Pieśni Religijnej Pater Noster	2 500,00
8	Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach	Konkurs Sztuki Ludowej im. Józefa Chelmowskiego Brusy - Bytów 2018	5 000,00
9	Stowarzyszenie Piaseczno Folklor Festiwal	XXV Przegląd Kociewskich Zespołów Folklorystycznych ku czci Władczyni Kociewia – Piaseczno 2018 oraz XX Przegląd Zespołów Folklorystycznych Polski Północnej ku czci Matki Jedności i Królowej Pomorza – Piaseczno 2018	3 000,00
10	Stowarzyszenie Miłośników Gminy Jastarnia i Rozwoju Turystyki Półwysep	XIX Metropolitalny Festiwal Piosenki Religijnej w Jastarni	3 000,00
11	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Zarząd Główny	Konkurs Współczesnej Sztuki Ludowej Kociewia, Kaszub i Borów Tucholskich pt. „Matka Boża Piasecka w sztuce ludowej Kociewia”	5 000,00
12	Muzeum Obrony Wybrzeża Stowarzyszenia "Przyjaciele Helu"	XII konkurs na rzeźbę ludową „Świątki kaszubskie 2018”	3 000,00
13	Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Przegląd Konkursowy Festiwalu Cassubia Cantat 2018	2 000,00
14	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łodzierzy	XVIII Konkurs Recytatorski Poezji i Prozy Karola Wojtyły	2 500,00
15	Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie	Kaszubska Nagroda Literacka	1 316,00
16	Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych w Gdańsku	XV Wojewódzki Konkurs Poezji i Pieśni Patriotycznej	10 000,00
17	Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Janiny Garści, Tczew	Festiwal Muzyki Słowiańskiej	498,00
18	Towarzystwo Miłośników Ziemi Tczewskiej	XI Festiwal Twórczości Kociewskiej im. Romana Landowskiego	1 734,00
Razem			78 299,00

Tabela nr 35.

Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego dla laureatów przedsięwzięć i konkursów kulturalnych realizowanych przez instytucje albo inne jednostki

organizacyjne na terenie województwa pomorskiego w 2019 roku (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

L.p.	Organizator	Nazwa konkursu lub festiwalu	Kwota (PLN)
1	Pałac Młodzieży w Gdańsku	11. Ogólnopolski Konkurs Wokalny Kolęd i Pastorałek „Nad Światem Cicha Noc”	687,00
2	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne im. Małgorzaty Hillar w Zblewie	Konkurs pn. „Kociewskie Pióro 2018”	2 700,00
3	Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Szemudzie	XIII Pomorski Festiwal Pieśni Wielkopostnej - Szemud 2018’	2 000,00
4	Oddział Pomorski Stowarzyszenia Muzealników Polskich w Gdańsku	V edycja Pomorskiej Nagrody Muzealnej	12 000,00
5	Stowarzyszenie Młodych Artystów Ziemi Wejherowskiej	IV Ogólnopolski Festiwal Pieśni Religijnej Pater Noster	5 000,00
6	Gminny Dom Kultury w Lini	XXIV Konkurs „Haft Kaszubski Linia 2019”	2 500,00
7	Stowarzyszenie Piaseczno Folklor Festiwal	XXVI Przegląd Kociewskich Zespołów Folklorystycznych ku czci Władczyny Kociewia – Piaseczno 2019 oraz XXI Przegląd Zespołów Folklorystycznych Polski Północnej ku czci Matki Jedności i Królowej Pomorza – Piaseczno 2019	3 000,00
8	Stowarzyszenie Miłośników Gminy Jastarnia i Rozwoju Turystyki Półwysep	XX Metropolitalny Festiwal Piosenki Religijnej w Jastarni, Juracie i Chałupach	5 000,00
9	Czarneńskie Centrum Kultury	XV Festiwal Folklorystyczny „Krajobrazy Sceny Ludowej”	2 500,00
10	Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Przegląd Konkursowy Festiwalu Cassubia Cantat 2019	3 000,00
11	Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie	Kaszubska Nagroda Literacka	10 000,00
12	Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Janiny Garści, Tzew	Festiwal Muzyki Słowiańskiej	2 093,00
13	Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych w Gdańsku	XVI Wojewódzki Konkurs Poezji i Pieśni Patriotycznej	741,00
14	Towarzystwo Miłośników Ziemi Tczewskiej	XII Festiwal Twórczości Kociewskiej im. Romana Landowskiego	2 500,00
Razem			53 721,00

3.6. Program Operacyjny „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020

Program Operacyjny „Rybacko i Morze” (PO RYBY 2014-2020) jest krajowym instrumentem wdrażania Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR),

wchodzącego w skład Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych. W ramach działania *Realizacja lokalnych strategii rozwoju* dofinansowane zostały projekty związane z dziedzictwem kulturowym regionu.

Tabela nr 36.

Wykaz projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego „Rybacktwo i Morze” na lata 2014-2020 w ramach działania *Realizacja lokalnych strategii rozwoju* (projekty realizowane w latach 2018-2019)

Lp.	Nazwa podmiotu	Tytuł operacji (nazwa dofinansowanego zadania)	Koszt całkowity operacji	Kwota pomocy przyznana
1	Zrzeszenie Rybaków Morskich - Organizacja Producentów	Rybacki polskiego wybrzeża	117 200,00	87 900,00
2	Gmina Kosakowo	Mała publikacja „Gmina Kosakowo z rybackim w tle	11 337,40	8 503,05
3	Stowarzyszenie w Pucku wstaję i tworzę	Rybackie opowieści portretowe – zapisane twarze	20 000,00	17 000,00
4	Gmina Miasta Puck	Historia Pucka na kartkach zapisana	29 530,00	20 000,00
5	Stowarzyszenie Yacht Club Rewa	Rejs kaszubskich rybaków Pętlą Żuławską – innowacyjna forma prezentacji dziedzictwa morskiego i rybackiego Kaszub Północnych jako element podpisania porozumienia o współpracy w zakresie promocji Pętli Żuławskiej i Zatoki Puckiej	22 500,00	19 125,00
6	Stowarzyszenie Kaszuby Północne Lokalna Organizacja Turystyczna	Gastronomiczna promocja Ziemi Puckiej – Festiwal Ryby i Wina	22 515,00	19 137,00
7	Stowarzyszenie Ziemia Pucka	Opracowanie i publikacja relacji członków rybackich rodzin wypędzonych wiosną 1945 r. z Półwyspu Helskiego	24 500,00	19 600,00
8	Stowarzyszenie Przyjaciele Helu	Wydanie publikacji „Kutry rybackie z Helu”	35 002,50	20 000,00
9	Towarzystwo Upiększania Miasta Pucka	Wydanie publikacji pt. „Morska fara Rzeczypospolitej	24 150,00	19 950,00
10	Krokowskie Centrum Kultury w Krokowej	Życie rybaków wczoraj i dziś	19 115,40	16 248,09
11	Gmina Konarzyny	Konarzyny w obiektywie	25 200,00	17 500,00
12	Gmina Gostycyn	Dary pól, lasów i rzek – promowanie zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego obszaru rybackiego LGR „Mòrénka”	23 300,00	17 475,00

13	Gmina Lipnica	Promocja obszaru poprzez organizację imprezy plenerowej biesiady kaszubskiej nad jeziorem Gwiazda w miejscowości Borowy Młyn	21 765,06	17 172,63
14	Gmina Kęsowo	Dzień promocji rybactwa w gminie Kęsowo”	22 200,00	17 500,00
15	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Lipuszu	Święto Lipusza ... popłyn w nami	23 200,00	16 936,00
16	Gmina Dziemiany	„...gdy jest pogoda, szumi woda ...”- impreza plenerowa promująca kulturę rybacką i akwakulturę	22 250,00	17 500,00
17	Gmina Karsin	Regionalny festyn promocyjny obszaru LGR Mòrénka w ramach organizacji dożynek gminnych w miejscowości Osowo gmina Karsin	22 898,87	17 500,00
18	Gmina Nowa Karczma	Promocja obszaru na przykładzie walorów kulturowych i przyrodniczych Gminy Nowa Karczma”	20 910,00	17 500,00
19	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	Świat wodny Kaszub-Swornegacie	20 614,20	17 500,00
20	Gmina Brusy	Organizacja imprezy plenerowej w Brusach promującej dziedzictwo obszaru rybackiego	22 500,00	17 500,00
21	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Starej Kiszewie	Promocja kulturowego dziedzictwa obszaru LGR Mòrénka poprzez organizację Festiwalu Kiszewskie Smaki pt.: <i>Święto Ryb w Starej Kiszewie</i>	40 000,00	17 500,00
22	Gmina Trzebielino	Odtworzenie fragmentu komunikacji w zabytkowym układzie parku w Trzebielinie w celu zapewnienia dostępności do rzeki Pokrzywna (ścieżka wędkarska powiązana z rybołówstwem	282 594,11	211 945,00
23	Gmina Czarna Dąbrówka	Letni jarmark z rybką w tle przy jeziorze w Unichowie	22 000,00	18 260,00
24	Gmina Miasto Ustka	Promocja dziedzictwa kulturowego Ustki związanego z rybołówstwem poprzez opracowanie innowacyjnych gier turystyczno-edukacyjnych	29 400,00	24 990,00
25	Słowińska Grupa Rybacka	Rozwój i wzmocnienie Słowińskiego Szlaku Rybackiego poprzez przeprowadzenie warsztatów i wizyty studyjnej dla Partnerów szlaku, rozbudowę oferty o kolejne atrakcje oraz działań badawczo-rozwojowych	53 120,41	50 000,00
Razem			977 802,95	744 241,77

3.7. Promocja walorów dziedzictwa kulturowego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa

Od 1991 roku z inicjatywy Rady Europy i pod patronatem Unii Europejskiej w większości krajów organizowane są Europejskie Dni Dziedzictwa. Służą one poznaniu ogromnego dorobku kulturalnego Europy, pokazują różnorodność kultur, ujawniając ich wspólne cechy i wzajemne przenikanie się. Dzieje się tak na przykład poprzez udostępnianie różnego typu wewnątrz zabytkowych budowli oraz prezentację poszczególnych regionów, jak i przybliżanie problematyki ochrony dóbr kultury. Podczas obchodów w całej Polsce organizowane są warsztaty, konferencje, widowiska artystyczne i wystawy. Celem podjętych działań jest zainteresowanie lokalnych społeczności własnym dziedzictwem kulturowym i jego ochroną. Jest to ważny element kształtowania tożsamości kulturowej naszego regionu. Europejskie Dni Dziedzictwa z roku na rok coraz bardziej wpisują się w świadomość społeczną Polaków, a przy tym stają się ważnym instrumentem edukacji i promocji ochrony dziedzictwa narodowego.

Koordynatorem EDD w Polsce jest Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie. W województwie pomorskim za promocję i koordynację obchodów odpowiedzialny jest Oddział Terenowy w Gdańsku Narodowego Instytutu Dziedzictwa. EDD w województwie pomorskim odbywają się pod patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego, a w jego obchody włączają się również samorządowe instytucje kultury.

W związku z obchodami setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, ten niezwykle ważny dla Polaków jubileusz stał się również motywem przewodnim 26. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa. W 2018 roku Europejskie Dni Dziedzictwa odbywały się pod hasłem *Niepodległa dla wszystkich*. Hasło przewodnie skłoniło do głębokiej refleksji i zadumy nad polskimi drogami do odzyskania niepodległości, okupionymi wysiłkiem i poświęceniem wielu Polaków. Europejskie Dni Dziedzictwa to możliwość przeżycia wyjątkowej lekcji historii i patriotyzmu, a także lekcji odpowiedzialności za dziejową spuściznę.

W ramach obchodów EDD w 2018 roku w województwie pomorskim odbyło się 58 imprez i wydarzeń różnego typu zlokalizowanych w 16 miejscowościach. Frekwencja kształtowała się na poziomie około 21 000 uczestników.

W 2019 roku hasłem EDD był *Polski splot*, który wpisywał się w założenia *Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022*. Tak sformułowany temat stał się okazją dla organizatorów wydarzeń do skupienia uwagi nad kwestią tworzenia niepodległego Państwa Polskiego oraz procesu scalania granic po latach zaborów.

Wydarzenia EDD z 2019 roku przybliżały ich uczestnikom proces kształtowania się granic Polski po 1918 roku, przybliżając sylwetki osób, które angażowały się w proces budowania i utrwalania państwowości.

Europejskie Dni Dziedzictwa w 2019 roku w województwie pomorskim podobnie jak w poprzednim roku, również cieszyły się zainteresowaniem. W ramach tych obchodów odbyło się 17 imprez i wydarzeń w 11 miejscowościach. Uczestniczyło w nich około 3 500 osób.

3.8. Konkurs Zabytek Zadbany

Zabytek Zadbany jest corocznym konkursem ogłaszanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nadzór nad konkursem sprawuje Generalny Konserwator

Zabytków. Konkurs skierowany jest do właścicieli, posiadaczy i zarządców zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Jego celem jest promocja opieki nad zabytkami i upowszechnianie najlepszych wzorów właściwego utrzymania i zagospodarowania obiektów. Konkurs promuje właściwe użytkowanie zabytkowych obiektów, ochronę substancji zabytkowej podczas wykonywanych remontów, utrzymanie estetycznego wyglądu budowli oraz ich otoczenia.

Od 2017 roku konkurs *Zabytek Zadbany* odbywa się na podstawie nowego regulaminu i jest realizowany w sześciu kategoriach:

- Utrwalenie wartości zabytkowej obiektu;
- Rewaloryzacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu (w tym założenia dworskie i pałacowe);
- Adaptacja obiektów zabytkowych;
- Architektura i budownictwo drewniane;
- Architektura przemysłowa i budownictwo inżynieryjne;
- Kategoria specjalna: właściwe użytkowanie i stała opieka nad zabytkiem.

Podczas uroczystej gali obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków laureatom konkursu przyznawane są pamiątkowe emblematy oraz dyplomy.

Po przejściu procedury formalnej do konkursu *Zabytek Zadbany 2018*, zakwalifikowało się 45 obiektów z 15 województw, w tym 2 z województwa pomorskiego, w kategorii *Adaptacja obiektów zabytkowych*: Miłocin, dom podcieniowy oraz Kwidzyn, klasycystyczny budynek starostwa obecnie Dzienny Dom Pobytu „Senior+”. Niestety żaden z tych obiektów nie otrzymał nagrody czy wyróżnienia.

Do konkursu *Zabytek Zadbany 2019* zakwalifikowało się aż 90 obiektów z 15 województw, w tym 2 z województwa pomorskiego, wszystkie w kategorii *Adaptacja obiektów zabytkowych*: *Gdańsk, prochownia Stara Apteka Teatru Wybrzeże* oraz *Kościerzyna, dworzec kolejowy, obecnie miejsce obsługi podróżnych i przestrzeń biurowo-wystawiennicza*. Dyplom laureata otrzymała Gmina Miejska Kościerzyna za *wzorową adaptację i rewitalizację zespołu dworca kolejowego w Kościerzynie pozwalające na utrwalenie i wyeksponowanie oryginalnych elementów architektonicznych zabytku, zachowanie pierwotnego sposobu użytkowania dworca i dostosowanie go do nowych funkcji*. Natomiast Prochownia Stara Apteka, obecnie Scena Teatru Wybrzeże otrzymała wyróżnienie w tej edycji konkursu.

3.9. Varia

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

W 2016 roku Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego sporządziło Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 przyjęty uchwałą Nr 318/XXXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. oraz stanowiący jego część Plan zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot. W latach 2018-2019 realizowano wdrażanie ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 poprzez uzgodnienia dokumentów planistycznych gmin obejmujących ustalenia zawarte w Kierunku K.3.2 *Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym*. Uzgodnieniami zajmuje się Departament Programów Regionalnych i Rozwoju Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Audyty Krajobrazowe dla Województwa Pomorskiego

W 2018 roku Zarząd Województwa Pomorskiego przystąpił do sporządzenia Audytu Krajobrazowego dla Województwa Pomorskiego. Audyt krajobrazowy zidentyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określi ich cechy charakterystyczne oraz dokona oceny ich wartości. Jednym z elementów, który będzie uwzględniał dokument to zabytki znajdujące się w granicach województwa pomorskiego. Uchwalenie Audytu planuje się nie później niż do dnia 5 marca 2022 roku, a za jego realizację odpowiada Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w Gdańsku.

Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego prowadziło prace nad utworzeniem geoprzestrzennej bazy danych o zasobach dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego (dla zabytków nieruchomych). Bezpośrednim impulsem do przygotowania tej bazy była konieczność identyfikacji cech kulturowych dla potrzeb audytu krajobrazowego, którego sporządzenie powierzono Biuru *Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego nr 940/360/18 w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu Audytu Krajobrazowego dla Województwa Pomorskiego*, z dnia 4 września 2018 r. Powstała geoprzestrzenna baza, która gromadzi informacje o obiektach i obszarach wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego, wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także gminnych ewidencji zabytków. Poza tym, że stanowi element prac nad audytem krajobrazowym, będzie ona również wykorzystywana w innych analizach przygotowywanych na potrzeby samorządu województwa.

Organizacja Konkursu *Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego*

Samorząd Województwa Pomorskiego realizował również zadania, które dotyczyły przede wszystkim promocji dobrych praktyk w zakresie kształtowania ładu przestrzennego oraz gospodarowania krajobrazami – w tym elementami cennymi kulturowo.

Co roku samorząd ogłasza konkurs pn. *Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego*, który ma na celu promocję dobrych rozwiązań w przestrzeni publicznej oraz uhonorowanie gmin, na terenie których tworzone są wysokiej jakości miejsca wspólne. Wśród wyróżnionych znajdują się m.in. przykłady wartościowych realizacji w układach zabytkowych lub opartych o nową aranżację i ekspozycję obiektów dziedzictwa kulturowego. Konkurs na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Pomorskiego każdorazowo jest okazją do promocji ciekawych miejsc w województwie, w tym lokalizacji o istotnych walorach kulturowych. W 2018 r. Nagrodę Marszałka otrzymało Miasto Gdańsk za rewaloryzację zabytkowego Parku Oruńskiego, w 2019 r. wśród nagrodzonych znalazło się m. in. Miasto Starogard Gdański, w którym wyremontowano zabytkowy budynek dworca oraz zadbano o zagospodarowanie przestrzeni bezpośrednio wokół niego, a także w ramach ciągu pieszo-jezdnego łączącego go z centrum miasta. Konkursowi towarzyszy zawsze kampania promocyjna (zdjęcia, filmiki) oraz uroczysta gala wręczenia nagród.

Pomorska Letnia Akademia Planowania Przestrzeni Publicznych

Pilotażowa edycja została zorganizowana w 2019 roku i prowadzona była przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego. Pomorska Letnia Akademia Planowania Przestrzeni Publicznych to inicjatywa samorządu województwa, w ramach której połączone siły trzech gdańskich uczelni (Uniwersytetu Gdańskiego, Politechniki Gdańskiej i Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku) przygotowują projekty przekształceń przestrzeni publicznych w obszarach wiejskich i na terenie małych miast województwa. Pilotażowa edycja – w 2019 r. odbyła się na terenie gminy Czersk i głównym tematem projektowym wziętym na warsztat przez interdyscyplinarne studenckie zespoły były koncepcje przekształceń przestrzeni

publicznych w miejscowościach Wojtal i Odry, położonych w sąsiedztwie rezerwatu „Kamienne Kręgi”, a także koncepcje marketingowe służące promocji tych miejsc.

Porozumienie o współpracy na rzecz rozwoju i promocji Dróg św. Jakuba w województwach: kujawsko-pomorskim, pomorskim i zachodniopomorskim podpisane zostało 19.10.2018 r.

W ramach tego Porozumienia w 2019 r. wydrukowano foldery w 3 wersjach językowych (polskim, niemieckim i angielskim) dedykowane Drogom Jakubowym dla każdego województwa. Odnowiono 10 tablic informacyjnych na Pomorskiej Drodze św. Jakuba (tablice 1,55m x 2,15 m).

Działania Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych

1. Pielęgnacja i przywracanie tradycyjnego krajobrazu Żuław Wiślanych. Począwszy od XVI wieku do okresu II wojny światowej krajobraz Żuław Wiślanych znacząco kształtowany był przez mieszkańców tego regionu, którzy wprowadzali na jego teren zadrzewienia śródpolne i przydrożne, z uwagi na ich ogromne znaczenie w gospodarce rolnej i przyrodzie (funkcje ochronne i regulacja stosunków wodnych i mikroklimatycznych). Do dziś zachowały się reliktywne szpalery wierzbowe w sąsiedztwie rowów melioracyjnych oraz szczątkowe szpalery urządzonej zieleni wysokiej przy drogach. Nawiązując do tradycji Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” stworzył nowe szpalery wierzbowe z tzw. żywokołów wierzbowych wzbogacając je starymi odmianami drzew owocowych. Corocznie dosadzane są nowe żywokoły, ogławiane wierzby, które osiągnęły rozmiary wymagające zabiegów pielęgnacyjnych. Działania mają charakter edukacyjny dla obecnych mieszkańców Żuław (ludność napływowa po II wojnie światowej). Dzięki tym działaniom odbudowano specyficzny, tradycyjny krajobraz żuławski z wierzbą głowiastą w tle.

2. Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Słupsku realizuje projekt, którego celem jest wykonanie tablic informacyjnych pod zabytki na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. W latach 2018-2019 zostały wykonane i umieszczone tablice przy zabytkowych kościołach: w Dębnicy Kaszubskiej, Budowie, Kwakowie, Kobylnicy.

3. Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” we współpracy z Nadleśnictwem Leśny Dwór w 2019 roku podjął się uporządkowania zabytkowego cmentarza ewangelickiego w Krzynie. Prace polegały na uporządkowaniu terenu wykonaniu ogrodzenia, bramy wjazdowej i lapidarium.

4. W ramach promocji dziedzictwa kulturowego południowych Kaszub – Ziemi Zaborskiej wykonano folder zawierający opis 23 miejsc, w tym obiektów o wyróżniających się walorach kulturowych. Są to m.in: skansen Józefa Chełmowskiego w Brusach Jagliach, Kręgi Kamienne w Leśnie, stare młyny i tartaki (w Czernicy, Chocińskim Młynie, Kaszubie), dwór Sikorskich w Wielkich Chełmach, kościoły w Leśnie i Swornegaciach, wyłuszcarnia nasion w Klosnowie i inne. Folder zwiera 72 strony w formacie 210 na 257 mm. Przygotowany został w wersji papierowej i udostępniono go na stronie www.zaborskipark.pl.

5. W ramach obchodów Dnia Krajobrazu w 2018 r. odbyły się warsztaty połączone z wycieczką autokarową pt. *Szlakiem pogranicza*. Zachodnia granica Zaborskiego Parku Krajobrazowego po części wpisuje się w granicę Niemiec i Polski, której linię w dwudziestolecie międzywojennym wyznaczono na mocy postanowień traktatu wersalskiego.

6. Zaborski Park Krajobrazowy współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Chojnicach przy organizacji gier terenowych poświęconych promocji tradycji żeglarskich w Charzykowach oraz kultury kaszubskiej w Swornegaciach w ramach Testu Kaszuba.

7. W 2019 r. wydano mapę turystyczną Zaborskiego Parku Krajobrazowego w skali 1:50 000, gdzie znajdują się opisy obiektów kulturowych.

8. W latach 2018-2019 Zaborski Park Krajobrazowy był współorganizatorem Jarmarku Ekoturystycznego w Charzykowach, gdzie promowane są walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe Borów Tucholskich.

9. Promocja wartości historycznych i kulturowych poprzez wydawnictwa i tablice informacyjne na szlakach Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. W latach 2018-2019 był to Przyrodniczy szlak pieszy w Juszkach.

10. Nadmorski Park Krajobrazowy w latach 2018-2019 prowadził nadzór nad pracami przygotowawczymi do pielęgnacji zabytkowej alei w Rzucewie.

11. Kaszubski Park Krajobrazowy w Kartuzach postawił odnowioną tablicę edukacyjno-informacyjną przy cmentarzu ewangelickim niedaleko leśniczówki w Mirachowie, odmalował kamienie wzdłuż *Drogi Kaszubskiej* dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Był też organizatorem imprez turystycznych w terenie, promujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym Kaszub, praktycznych lekcji geografii i historii, m.in. *Dnia Krajobrazu*, *Marszu Flagi*, rajdów pieszych z udziałem młodzieży szkolnej.

Wydawnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

Pomorskie – największe atrakcje turystyczne (2019 r., 2 x 2 500 szt. – w języku polskim i angielskim);⁸

ZMIENIAMY POMORSKIE. Ochrona dziedzictwa kulturowego (2019 r., dwujęzyczny polsko-angielski folder w nakładzie druku wynoszącym 2.500 egzemplarzy).⁹

Portal Regionalny Pomorskie.eu

Od 2015 roku funkcjonuje Portal *Pomorskie.eu*, który zawiera cenne informacje na temat regionu, w tym instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych. To także baza wiedzy o aktualnych wydarzeniach odbywających się w województwie, o ofercie edukacyjnej, turystycznej, kulturalnej i rozwoju przedsiębiorczości w regionie.

Portal Pomorskie.travel

To wizerunkowy portal turystyczny regionu pomorskiego, internetowy przewodnik skupiający się na rekomendowaniu oferty turystycznej regionu.

Portal zabytek.pl

⁸ Departament Turystyki UMWP

⁹ Departament Programów Regionalnych UMWP

Na prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa portalu *zabytek.pl* umieszczone są informacje wraz ze zdjęciami opisujące i prezentujące zabytki architektury w Polsce, w tym najcenniejsze obiekty z województwa pomorskiego.

Specjalistyczne opracowania badawczo-dokumentacyjne obiektów zabytkowych w ramach dofinansowania Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Tabela nr 37.

Zestawienie dotacji udzielonych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie specjalistycznych opracowań badawczo-dokumentacyjnych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2018 roku

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Badania konserwatorskie, konstrukcyjne, mikologiczne, podłoża gruntowego kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku	12 915,00
2	Zakon OO. Karmelitów. Klasztor w Gdańsku	Badania architektoniczne i konserwatorskie z inwentaryzacją pomiarowo-rysunkową (etap III) kościoła pw. św. Katarzyny w Gdańsku	35 551,00
3	Parafia Archikatedralna pw. Trójcy Świętej w Gdańsku	Badania konserwatorskie przy ambonie, ścianach i stropie z dekoracją sztukatorską w kościele filialnym św. Jakuba w Gdańsku	3 250,00
4	Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku	Słupsk, ul. Grodzka 3, dawny kościół pw. św. Mikołaja, dokumentacja projektowa	1 500,00
5	Osoba fizyczna	Ekspertyza konstrukcyjna, projekt, projekt wykonawczy dotyczący Bramy Mariackiej w Malborku	9 901,00
6	Gmina Dzierżgoń	Dokumentacja projektowa dotycząca zespołu pobernardyńskiego w Dzierżgoniu	10 000,00
7	Osoba fizyczna	Projekt budowlany odbudowy po pożarze domu w Jazowej	23 000,00
Razem			96 117,00

Tabela nr 38.

Zestawienie dotacji udzielonych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie specjalistycznych opracowań badawczo-dokumentacyjnych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2019 roku

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Klasztor OO. Dominikanów w Gdańsku	Wykonanie badań architektonicznych kościoła pw. św. Mikołaja w Gdańsku	47 000,00
2	Osoby fizyczne	Opracowanie ekspertyzy technicznej oraz projektu odtworzenia stropu i dachu budynku gospodarczego w Rychnowach 18 a	10 000,00

3	Osoba fizyczna	Opracowanie ekspertyzy technicznej i projektu budowlanego odtworzenia dachu budynku gospodarczego w Rychnowach 18 a	8 000,00
4	Diecezja Elbląska	Ekspertyza techniczna dla kościoła pw. św. Szymona i Judy w Gnojewie	30 000,00
5	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Kępice	Wykonanie dokumentacji pałacu w Barcinie	2 398,00
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Cecenowie	Wykonanie dokumentacji kościoła parafialnego w Cecenowie	4 000,00
Razem			101 398,00

Program Narodowego Instytutu Dziedzictwa *Wspólnie dla dziedzictwa*

Program dotacyjny *Wspólnie dla dziedzictwa*, adresowany do organizacji pozarządowych, wspiera proces identyfikacji, dokumentacji i szerokiego upowszechniania dziedzictwa kulturowego oraz jego wartości, a także sprzyja społecznemu zaangażowaniu w proces ochrony i opieki nad dziedzictwem, w tym nad zabytkami. Tym samym Program wpisuje się w ideę przyświecającą polskiej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa.

Głównym celem Programu jest tworzenie warunków do zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego i wykorzystania jego wartości dla rozwoju społecznego obecnych i przyszłych pokoleń Polaków. Program ma dwa cele strategiczne: wzrost społecznego zaangażowania w identyfikację dziedzictwa i w system opieki nad zabytkami, osiągnięty we współpracy z organizacjami pozarządowymi, lokalnymi samorządami, służbami konserwatorskimi i wolontariuszami oraz wzrost świadomości społecznej w zakresie roli i wartości dziedzictwa kulturowego poprzez pozyskiwanie, gromadzenie i upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa, jego znaczenia i wartości z nim związanych, umożliwiającą tworzenie pozytywnej emocjonalnej więzi pomiędzy społecznościami lokalnymi a dziedzictwem kulturowym.

Tabela nr 39.

Zestawienie projektów dofinansowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa z terenu województwa pomorskiego w latach 2018-2019 w ramach Programu *Wspólnie dla dziedzictwa*

L.p.	Rok realizacji	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania (PLN)
1	2018	Towarzystwo Upiększania Miasta Pucka	Inwentaryzacja SARBCA PP. Benedyktynki w Żarnowcu. (kategoria: upowszechnianie dziedzictwa)	21 260,00
2	2018	Towarzystwo Upiększania Miasta Pucka	WOLONTARIAT dla DOMU POMORSKIEGO (kategoria: wolontariat dla dziedzictwa)	30 380,00
3	2018	Stowarzyszenie Witalis	Młodzi Ambasadorzy Wielokulturowej Gminy Lichnowy (kategoria: upowszechnianie dziedzictwa)	15 000,00

4	2019	Towarzystwo Upiększania Miasta Pucka	Inwentaryzacja SARBCA Benedyktynek w Żarnowcu 2. etap	36 650,00
5	2019	Towarzystwo Upiększania Miasta Pucka	WOLONTARIAT dla DOMU POMORSKIEGO	28 400,00
Razem				131 690,00

Ponadto na potrzeby uznania zabytków za Pomniki Historii Narodowy Instytut Dziedzictwa przygotował specjalistyczne opinie dla następujących miejsc: Gdańsk-Oliwa – zespół pocystersko-katedralny, Gdańsk – Twierdza Wisłoujście, Kwidzyn – zespół katedralno-zamkowy.

Dotacje Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku za lata 2018-2019.

Fundusz dofinansował między innymi działania związane z poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych, w tym parków, ogrodów, zieleni komponowanej.

Tabela nr 40.

Wykaz dofinansowanych projektów przez WFOŚiGW związanych z zachowaniem dziedzictwa kulturowego wpisujących się w lata 2018-2019

Lp.	Beneficjent	Nazwa zadania i zakres prac	Dofinansowanie (PLN)
1	Zakon Mniszek Benedyktynek, Opactwo pw. Zwiastowania Pańskiego w Żarnowcu	Wykonanie prac rewaloryzacyjnych zieleni wysokiej w tym zabytkowej alei grabów w zabytkowym parku siedziby Opactwa Benedyktynek w Żarnowcu, Gmina Krokowa (wykonano prace rewaloryzacyjne dwurzędowej alei grabów na działce nr 529/1 w przy klasztorze Zakonu Mniszek Benedyktynek (ul. Klasztorna 1 w Żarnowcu): cięcia korekcyjne koron drzew - 374 drzew; cięcia sanitarne i korekcyjne szpalerów - 112 drzew., usuwanie samosiewów - 17 szt.. Wycięto 19 szt. martwych drzew oraz uzupełniono ubytki po wycince poprzez wykonanie nowych nasadzeń garbu w liczbie 21 szt. - o obwodzie 10-12 cm, wysokość 2-3 m. Po wykonaniu zadania, teren został uprzątnięty).	80 000,00
2	Gmina Dzierzgoń	Rewaloryzacja zieleni zabytkowych cmentarzy w Dzierzgoniu (prace wykonano na powierzchni 1,2242 ha, nasadzono 1040 sztuk głogu jednoszyjkowego, 60 sztuk lipy drobnolistnej i 20 sztuk jarzębu pospolitego)	24 990,00
3	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej	Pielęgnacja oraz zabezpieczenie pomnika przyrody, lipy drobnolistnej znajdującej się na terenie zabytkowego parku w Starym Gronowie (wykonanie: ekspertyzy dendrologicznej i przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych /fitosanitarne cięcia odrośli/, tabliczki	6 350,00

		informacyjnej ze skrótną informacją o drzewie-pomniku przyrody w języku polskim, angielskim i niemieckim)	
4	Gmina Kępice	Chodźmy na spacer! Rewaloryzacja zabytkowego parku w Ciecholubiu (wykonano 765 m ² nawierzchni alejek spacerowych)	64 000,00
5	Stowarzyszenie "Eko-Inicjatywa"	Pielęgnacja pomnikowej alei pomiędzy miejscowościami Rzucewo i Osłonino (prace pielęgnacyjne Alei Lipowej, pomnika przyrody, położonej pomiędzy Osłoninem i Rzucewem na terenie obszaru Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oraz Obszaru Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032. Aleja pochodzi z XVII wieku, nasadzona została jako czterorzędowa aleja lipowa. Obecnie zbudowana jest głównie z lipy drobnolistnej i klonu zwyczajnego, występują w niej też dęby i kasztanowce; zadanie przewiduje wyprowadzenie głównych przewodników z drzew odrosłowych, usunięcie posuszu znad drogi, wiązania elastyczne i redukcje korony drzew stanowiących zagrożenie)	40 000,00
6	Gmina Dzierżgoń	Rewitalizacja starodrzewi na terenie parku miejskiego w Dzierżgoniu (usunięcie starych, chorych drzew i przycięcie gałęzi drzewom z posuszem, nasadzenie alei drzew /10 dębów szypułkowych i 10 lip drobnolistnych/, rozwieszenie 10 budek lęgowych dla ptaków i 10 dla nietoperzy)	24 000,00
7	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej	Rewaloryzacja zabytkowego parku w Starym Gronowie (usunięto 32 drzewa, w tym 23 martwe, 8 zamierających i 1 niestabilne oraz samosiewy; uzyskano 10,6 h prawidłowo zagospodarowanego zabytkowego parku.	60 150,00
8	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Remont i modernizacja hydrozespołu Małej Elektrowni Wodnej w Słupsku przy zabytkowym obiekcie Młyna Zamkowego na kanale rzeki Słupi (przed remontem sprawność turbiny wynosiła 40%- przeprowadzono generalny remont turbiny Francisa, wymianę generatora i kabli zasilających, zamontowano silnik regulujący kierownicę; uzyskano średnią moc wytwórczą 15 kW)	160 000 ,00
Razem			459 490,00

4. PRIORYTET 4: OPIEKA NAD ZABYTKAMI STANOWIĄCYMI MIENIE I WŁASNOŚĆ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Zgodnie z art. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii kultury.

Samorząd Województwa Pomorskiego prowadzi i finansuje samodzielnie lub wspólnie z MKiDN i jednostkami samorządu terytorialnego aż 16 instytucji kultury. Wiele z nich ma swe siedziby w obiektach zabytkowych, takich jak:

- zamki (np. Zamek Książąt Pomorskich – siedziba Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku),
- pałace, dwory (Pałac Opatów – siedziba Oddziału Sztuki Nowoczesnej Muzeum Narodowego w Gdańsku, pałac w Waplewie Wielkim – siedziba Muzeum Tradycji Szlacheckiej – Oddziału MNG, dwór w Będominie – siedziba Muzeum Hymnu Narodowego – Oddziału MNG)
- dawne ratusze (Ratusz Staromiejski w Gdańsku – siedziba Nadbałtyckiego Centrum Kultury),
- obiekty kościelne i poklasztorne (Centrum św. Jana w Gdańsku prowadzone przez Nadbałtyckie Centrum Kultury, poklasztorny Gmach Główny przy ul. Toruńskiej w Gdańsku należący do MNG, Piwnica Romańska – Oddział Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (otwarty w 2014 roku),
- zabytkowe kamienice (Dom Przyrodników w Gdańsku – siedziba MAG),
- obiekty poprzemysłowe (dawna elektrociepłownia – siedziba Polskiej Filharmonii Bałtyckiej, Centrum Edukacji Archeologicznej MAG w spichlerzu Błękitny Baranek, spichlerze: (Richtera Biały oraz Czerwony – przeznaczony do adaptacji na cele muzealne) – MPŚ, Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku – Centrum Aktywności Twórczej w Uście);
- obiekty tradycyjnego budownictwa wiejskiego (Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach Kiszewskich, a także Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach oraz Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie - oddziały Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku).

Główny ciężar wydatków ponoszonych na prace inwestycyjne spoczywa na właścicielach tych obiektów (w tym przypadku jest to Samorząd Województwa Pomorskiego i podległe mu instytucje kultury). Należy pamiętać, że pod opieką innych samorządów znajdują się również wysokiej klasy obiekty zabytkowe, użytkowane przez instytucje kultury finansowane lub współfinansowane z budżetu województwa (np. zamek pokrzyżacki w Bytowie – siedziba Muzeum Zachodniokaszubskiego czy Pałac Przebendowskich w Wejherowie – siedziba Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej).

Troska o zabytki to jednak nie tylko ochrona samych budynków. To również ciągła praca na rzecz należytego zachowania zabytków ruchomych. Takie zadanie przynależne jest przede wszystkim muzeom. Muzea zarządzają znaczną częścią zasobu zabytkowego, w szczególności zabytkami ruchomymi, choć w ich władaniu znajdują się także zabytki nieruchome.

Celem ich działalności jest gromadzenie, katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów, konserwacja i przechowywanie ich w warunkach zapewniających właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, ale również: urządzanie wystaw, organizowanie badań i ekspedycji naukowych; prowadzenie działalności edukacyjnej; udostępnianie zbiorów; zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów; prowadzenie działalności wydawniczej.

Tabela nr 41.

Zestawienie robót budowlanych i prac konserwatorskich, restauratorskich oraz specjalistycznych dokumentacji w instytucjach kultury podległych SWP w 2018 r.

l.p.	Jednostka realizująca	Obiekt zabytkowy	Zakres prac	Wysokość dotacji SWP (PLN)	Całkowita wartość zadania (PLN)
1	Nadbałtyckie Centrum Kultury	Kościół św. Jana w Gdańsku	Projekt rewaloryzacji i adaptacji kościoła realizowany w latach 2016-20: Konserwacja zabytków: ołtarz główny, empora południowa, prospekt organów bocznych oraz rekonstrukcja instrumentu organów bocznych.	1 076 094,33	2 661 549,85
2	Nadbałtyckie Centrum Kultury	Kościół św. Jana / Ratusz Staromiejski w Gdańsku	Konserwacja gotyckich kwiatonów z kościoła św. Jana. Badanie poziomu wód gruntowych pod kościołem i przemieszczeń konstrukcji. Prace konserwatorsko-remontowe sklepionej piwnicy w Ratuszu.	49 091,00	49 091,00
3	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Budynek Spichlerza w Słupsku	Zakończenie robót budowlano – remontowych budynku z nadzorem konserwatorskim i inwestorskim. Opracowanie projektu aranżacji wnętrz oraz sal wystawowych. Zakup oprawy muzealiów (obrazów, rysunków i grafik)	2 559 840,00	5 873 228,00
4	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Budynek administracji w Słupsku	Zakres prac obejmował wymianę pokrycia dachowego na obiekcie oraz prace remontowe w budynku	114 329,00	114 329,00
5	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Teren Oddziału Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach	Wykonano I etap instalacji systemu automatycznego wykrywania sygnalizacji pożaru, systemu sygnalizacji włamania i napadu oraz systemu telewizji dozorowej CCTV	195 560,94	196 052,00
6	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Mała Elektrownia Wodna w Słupsku	Remont kapitalny turbiny Francisa, montaż siłownika regulacji kierownicy, wymiana generatora wraz z kablem zasilającym, wymiana szafy wraz z podzespołami	82 500,00	250 390,00
7	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Muzealia - kolekcja sztucców specjalistycznych od XVII do XX/XXI w Słupsku	W ramach zadania zakupiono kolekcję specjalistycznych sztucców, składającą się łącznie z 839 pojedynczych sztuk	61 000,00	157 213,00
8	Polska Filharmonia Bałtycka	Budynek główny Filharmonii w Gdańsku	Modernizacja systemu ppoż. poprzez wykonanie dźwiękowego systemu ostrzegawczego	180 000,00	180 000,00
9	Teatr Wybrzeże	Stara Apteka w Gdańsku	„Poprawa stanu zabytkowego budynku Starej Apteki z XVII wieku wraz z Przejściem Bramnym i murami obronnymi Głównego Miasta w Gdańsku poprzez nadanie nowych	4 557 897,00	11 534 244,00

			funkcji kulturalnych”. Wykonanie: - dokończenie wykonywania robót stanu surowego, robót instalacyjnych i wykończeniowych wraz z mechaniką sceny, - dostawa sprzętu i wyposażenia na potrzeby nowo powstałej sceny teatralnej Stara Apteka		
10	Muzeum Narodowe Gdańsk	Pałac Opatów w Gdańsku	Odtworzenie powierzchni ekspozycyjnych wraz z nadaniem nowej jakości pomieszczeniom wystawienniczym w Pałacu Opatów Muzeum Narodowego w Gdańsku	400 000,00	400 000,00
11	Muzeum Narodowe Gdańsk	Pałac Sierakowskich w Waplewie Wielkim	Prace budowlane i konserwatorskie kompleksu pałacowo-folwarczno-parkowego w Waplewie Wielkim – Brama Główna	82 000,00	82 000,00
12	Muzeum Narodowe Gdańsk	Pałac Sierakowskich w Waplewie Wielkim	Rekonstrukcja historycznych zasłon oraz renowacja mebli w pomieszczeniach wystawienniczych pałacu w Waplewie Wielkim z pracami towarzyszącymi	164 999,97	164 999,97
13	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Aktualizacja dokumentacji projektowej (branża budowlana i elektryczna). Modernizacja zabytkowej Baszty Czarownic - roboty dachowe, ściany szczytowej, wymiana instalacji elektrycznej i oświetlenia	2 305,75	2 920,75 środki własne BGSW w Słupsku - 615,00
14	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Sporządzenie kosztorysu inwestorskiego dot. Modernizacji zabytkowej Baszty Czarownic w Słupsku, branża budowlana	350,00	350,00
15	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Modernizacja zabytkowej Baszty Czarownic -naprawa elementów konstrukcyjnych wraz z wymianą odeskowania szczytu elewacji zachodniej wraz z wymianą jętek i wymianą końcówek murałów	10 072,65	26 670,26 Urząd Miasta Słupsk – 16 597,61
16	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Impregnacja pokrycia dachu z gontu Baszty Czarownic wraz z wymianą uszkodzonych gontów, uszczelnieniem iglicy oraz remontem instalacji odgromowej	21 291,42	42 304,90 UM Słupsk – 14 013,48 PWKZ – 7 000,00
17	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Modernizacja zabytkowej Baszty Czarownic: wymiana podłóg drewnianych na parterze, I piętrze, II piętrze obiektu	63 687,37	77 687,37 PWKZ – 14 000,00
18	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Modernizacja zabytkowej Baszty Czarownic: wymiana instalacji elektrycznej i oświetlenia wewnątrz budynku	150 992,81	153 736,47 środki własne BGSW w Słupsku – 2 743,66

19	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Modernizacja zabytkowej Baszty Czarownic: Sprawowanie nadzoru inwestorskiego nad realizacją prac remontowo-budowlanych i instalacyjnych przeprowadzonych w okresie od 10.2018 roku do 11.2018 r.	0,00	4 350,00 środki własne BGSW w Słupsku
20	Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich	budynek ze Zdrójna	Odbudowa budynku ze Zdrójna. Wykonanie kompleksowych robót budowlanych i konserwatorskich związanych z odbudową budynku. Wykonano następujące dokumentacje: ekspertyzę techniczną budynku ze Zdrójna; mapę sytuacyjno-wysokościową do celów projektowych; techniczną odbudowy budynku ze Zdrójna; odbiorową robót budowlanych.	431 700,00	434 052,00
21	Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich	Karczma z Rumi	Wykonanie, dostawa i instalacja elementów ekspozycji stałej „Zorze” w sali wystawowej na poddaszu w budynku karczmy z Rumi. Wykonanie projektu aranżacji ekspozycji stałej „Zorze”; projektu grafiki do ekspozycji stałej „Zorze”; dokumentacji związanej z odbiorem wystawy.	268 300,00	363 430,00
22	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Spichlerz Błękitny Baranek w Gdańsku	Realizacja prac III etapu wzmocnienia konstrukcji budynku spichlerza tj. wzmocnienia fundamentów ściany bocznej, północnej - wraz z naprawą murów fundamentowych oraz wykonaniem izolacji przeciwwilgociowej: • wykonywanie pomiarów kontrolnych przemieszczeń pionowych i poziomych Pierwsza część prac etapu IV roboty wzmacniające konstrukcję budynku w tym uzupełnienie i częściowe odtworzenie istniejących ściąągów stalowych pomiędzy ścianami, montaż poziomych stężeń w płaszczyźnie stropów, demontaż części ankier, ich oczyszczanie, powleczenia powłoką antykorozyjną i ponowny montaż.	1 727 278 ,00	2 177 278,00
Razem				12 199 290,20	24 945 876,60

Tabela nr 42.

Zestawienie robót budowlanych i prac konserwatorskich, restauratorskich oraz specjalistycznych dokumentacji w instytucjach kultury podległych SWP w 2019 r.

l.p.	Jednostka realizująca	Obiekt zabytkowy	Zakres prac	Wysokość dotacji SWP (PLN)	Całkowita wartość zadania (PLN)
1	Nadbałtyckie Centrum Kultury	Kościół św. Jana w Gdańsku	Projekt rewaloryzacji i adaptacji kościoła realizowany w latach 2016-20: Konserwacja zabytków: ołtarz główny, empora południowa, prospekt organów bocznych oraz rekonstrukcja instrumentu organów bocznych. (WPF)	934 941,14	2 546 882,49
2	Nadbałtyckie Centrum Kultury	Ratusz Staromiejski w Gdańsku	Prace konserwatorsko - remontowe: wymiana drewnianej podłogi w Sali Mieszczkańskiej oraz renowacja parkietu w holu I piętra. Konserwacja ław w części boazerii Sali Mieszczkańskiej	310 000,00	310 000,00
3	Nadbałtyckie Centrum Kultury	Kościół św. Jana w Gdańsku	Bieżąca konserwacja historycznego wyposażenia kościoła: epitafia, stalle, obrazy, chrzcielnica, glazurowane parapety. Badanie poziomu wód gruntowych pod kościołem	20 000,00	20 000,00
4	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Budynek Spichlerza w Słupsku	Wykonanie aranżacji stałych ekspozycji wewnątrz i wystaw, zakupiono sprzęt i wyposażenie budynku oraz zrealizowano działania informacyjno-promocyjne odrestaurowanego obiektu	1 629 815,00	3 526 241,00
5	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Budynek gospodarczo-parterowa stodoła z połowy XIX w. i dom mieszkalny nr 39A w Swołowie	Odrestaurowanie budynku gospodarczo-parterowy stodoły, wykonano roboty ziemne polegające na utwardzeniu terenu na działce nr 32/4 w m. Swołowo, przetłumaczono książkę Ulricha Johna z języka niemieckiego na język polski, elementu wystawy stałej w realizowanym zadaniu	108 000,00	747 461,00
6	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Teren Oddziału Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach	Wykonanie II etapu instalacji systemu automatycznego wykrywania sygnalizacji pożaru, systemu sygnalizacji włamania i napadu oraz systemu telewizji dozorowej CCTV.	222 719,00	247 678,00
7	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Budynki MPŚ Słupsk (Zamek, Dworek, Młyn, Spichlerz Richtera, Brama Młyńska) w Słupsku	Modernizacja instalacji SSWiN, p.poż, i TV przemysłowej w obiektach MPŚ w Słupsku, remont sal wystawowych i pomieszczeń magazynowych po wystawie S.I. Witkacego i aranżacja nowej wystawy stałej z kolekcji zabytkowych sztuczków specjalistycznych od XVII do XX/XXI w.	155 000,00	190 585,00

8	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Karczma u Dargoscha w Klukach	Roboty rozbiórkowo - porządkowe spalonego budynku "Karczmy u Dargoscha" w MWS w Klukach i sporządzenie dokumentacji projektowo-kosztorysowej	60 000,00	61 970,00
9	Teatr Wybrzeże	Stara Apteka w Gdańsku	Poprawa stanu zabytkowego budynku Starej Apteki z XVII wieku wraz z Przejściem Bramnym i murami obronnymi Głównego Miasta w Gdańsku poprzez nadanie nowych funkcji kulturalnych”, wykonanie nawierzchni z kostki granitowej na dziedzińcu Teatru	133 683,00	266 350,00
10	Muzeum Narodowe Gdańsk	Spichlerz Opacki w Gdańsku	Dokumentacja remontu i przebudowy całego Spichlerza wraz terenem przyległym oraz projektem wystawy stałej	183 966,29	183 966,29
11	Muzeum Narodowe Gdańsk	Pałac Opatów w Gdańsku	Dokumentacja remontu dachu, wykonano modernizację kotłowni wraz z automatyką oraz wewnętrznymi i zewnętrznymi instalacjami dla potrzeb ogrzewania budynku Pałacu oraz Spichlerza	458 603,37	458 603,37
12	Muzeum Narodowe w Gdańsku	Budynek Główny - zespół pofranciszkański w Gdańsku	Prace konserwatorskie przy fragmentach elewacji (trzech szczytach), modernizacja sanitariatów dla zwiedzających i sal wystawienniczych I piętra	1 276 119,73	1 278 520,57
13	Muzeum Narodowe w Gdańsk	Budynek Kotłowni w MHN w Będominie	Przebudowa budynku kotłowni wraz ze zmianą sposobu użytkowania na zaplecze techniczno-usługowe	560 729,00	560 729,00
14	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Modernizacja systemu centralnego ogrzewania z montażem głowic termostatycznych w budynku Baszty Czarownic, przeprowadzonych w okresie od lipca 2019 do września 2019 roku	11 372,24	Miasto Słupsk – 15 135,00
15	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Modernizacja zabytkowej Baszty Czarownic – wymiana stopnic, podestów, poręczy drewnianych, renowacja stolarki drzwiowej wewnętrznej drewnianej– 4 sztuki, zewnętrznej metalowej – 2 sztuki	26 035,44	(Miasto Słupsk – 15 135,00; PWKZ - 10 000,00
16	Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we	Karczma z Rumi	1) wykonanie, dostawa i instalacja elementów ekspozycji stałej <i>Zorze</i> w sali wystawowej na parterze w budynku karczmy z Rumi;	209 434,00	210 148,00

	Wdzydzach Kiszewskich		2) wykonanie ekspertyzy technicznej dotyczącej warunków bezpieczeństwa pożarowego dla zadania <i>Odbudowa budynku z Oskiego Pieca</i> ; 3) wykonanie programu konserwatorskiego dla zadania „Odbudowa budynku z Oskiego Pieca”, 4) wykonanie projektu budowlanego odbudowy budynku z Oskiego Pieca wraz z projektami branżowymi		
17	Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izidora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich	Teren Muzeum	Wykonanie robót budowlanych w ramach realizacji zadania <i>Rozbudowa oświetlenia terenu Muzeum</i> Wykonano następujące dokumentacje: mapę sytuacyjno-wysokościową do celów projektowych; techniczną rozbudowy oświetlenia terenu Muzeum (projekt budowlany, specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót budowlanych, kosztorys inwestorski, przedmiar robót).	110 565,00	128 505,00
18	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Spichlerz Błękitny Baranek w Gdańsku	Druga część etapu IV roboty wzmacniające konstrukcję budynku w tym uzupełnienie i częściowe odtworzenie istniejących ściągów stalowych pomiędzy ścianami, montaż poziomych stężeń w płaszczyźnie stropów, demontaż części ankier, ich oczyszczenie, powleczenia powłoką antykorozyjną i ponowny montaż. Etap V prac konserwatorskich - przeprowadzenie procesów związanych ze stabilizacją zabytkowych murów poprzez oczyszczenie wtórnych powłok i tynków, odsalanie, dezynfekcję, wzmocnienie osłabionego lica, wykonanie niezbędnych uzupełnień zdegradowanych partii cegieł - prace wewnątrz oraz na zewnątrz obiektu. Roboty budowlane dotyczące modernizacji kondygnacji parteru wraz ze zmianą instalacji elektrycznej, co, wod-kan. i wentylacji w budynku	1 969 601,61	2 032 371,61
19	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Budynek Domu Przyrodników w Gdańsku	Wykonanie dokumentacji projektowej dotyczącej termomodernizacji i wymiany pokrycia dachu wraz z odtworzeniem	25 000,00	25 000,00

			zdemontowanej iglicy hełmu na wieży domu przyrodników, siedziby MAG		
20	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Budynek Domu Przyrodników w Gdańsku	Realizacja I Etapu: 1. demontaż obróbek blacharskich uszkodzonej iglicy, 2. ocena stanu zachowania trzpienia odciętej iglicy, 3. zabezpieczenie otworu, 4. odtworzenie iglicy hełmu na wieży Domu Przyrodników w tym: renowacja starych elementów, wykonanie nowej, połączanej kuli	63 960,00	64 000,00
Razem				8 469 544,82	12 936 689,00

Samorząd Województwa Pomorskiego realizował również prace modernizacyjne oraz remontowe w swoich zabytkowych siedzibach w Gdańsku przy ulicy Okopowej i ulicy Augustyńskiego. W latach 2018-2019 koszt tych prac ze środków Samorządu Województwa Pomorskiego wyniósł 4 987 738,21 zł.

Tabela nr 43.

Zestawienie robót budowlanych i prac konserwatorskich, restauratorskich oraz specjalistycznych dokumentacji realizowanych w zabytkowych siedzibach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego ze środków własnych SWP w 2018 roku

l.p.	Obiekt zabytkowy	Zakres prac	Wysokość środków SWP (PLN)
1	Budynek dawnych koszar Webiego przy ul. Augustyńskiego 2 w Gdańsku	Modernizacja budynku, w tym: dokumentacja projektowa, system schładzania i ogrzewania, system monitoringu CCTV, prace budowlane, nadzór budowlany	2 505 092,36
		Prace remontowe, w tym: osuszenie budynku, wymiana opraw oświetleniowych i wykonanie kosztorysów prac dotyczących wentylacji pomieszczeń, osuszania, robót dekarskich	53 759,00
2	Budynek dawnych koszar Webiego przy ul. Augustyńskiego 1 w Gdańsku	Prace remontowe – naprawa dachu	19 729,00
3	Budynek przy ul. Okopowej 21/27	Modernizacja budynku, tym dokumentacja projektowa i prace ogólnobudowlane	480 435,00
		Prace remontowe: naprawa dachu	20 000,00
Razem			3 079 015,36

Tabela nr 44.

Zestawienie robót budowlanych i prac konserwatorskich, restauratorskich oraz specjalistycznych dokumentacji realizowanych w zabytkowych siedzibach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego ze środków własnych SWP w 2019 roku

l.p.	Obiekt zabytkowy	Zakres prac	Wysokość środków SWP (PLN)
1	Budynek przy ul. Okopowej 21/27	Modernizacja budynku, w tym: prace ogólnobudowlane, nadzór inwestorski, wykonanie węzła cieplnego, wykonanie instalacji wyciągowej w pomieszczeniach sanitarnych system p.po.z	655 525,08
		Prace remontowe: kosztorys inwestorski, dokumentacja projektowa (elektryczna), remont pomieszczeń biurowych, naprawa pokrycia dachowego, wymiana okien dachowych	231 612,04
2	Budynek dawnych koszar Webiego przy ul. Augustyńskiego 1 w Gdańsku	Modernizacja budynku, w tym: wentylacja mechaniczna, rozbudowa systemu ppoż.	27 093,83
		Prace remontowe: dokumentacja dotycząca stanu technicznego dachu, naprawa pokrycia dachowego	26 874,00
3	Budynek dawnych koszar Webiego przy ul. Augustyńskiego 2 w Gdańsku	Modernizacja budynku, w tym: dokumentacja techniczna dotycząca elewacji, projekt prac rewitalizacyjnych, dokumentacja projektowa, modernizacja sygnalizacji ppoż., modernizacja klatki - platforma dla osób niepełnosprawnych	797 691,90
		Prace remontowe, w tym: remont łazienek, naprawa poszycia dachowego	169 926,00
Razem			1 908 722,85

Tabela nr 45.

Wykonanie robót budowlanych i modernizacyjnych w budynku Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku finansowanych ze środków własnych SWP w latach 2018-2019

l.p.	Rok	Zakres prac	Wartość wykonanych prac (PLN)
1	2018	Remont wybranych pomieszczeń w budynku Centrum Edukacji Nauczycieli (w tym m.in. remont instalacji oświetlenia wraz z wymianą opraw)	185 155,00
2	2019	Remont wybranych pomieszczeń w budynku Centrum Edukacji Nauczycieli	151 030,00
Razem			336 185,00

Tabela nr 46.**Zestawienie robót budowlanych w obiektach zabytkowych podmiotów leczniczych podległych SWP ze środków własnych SWP w 2018 r.**

Lp.	Jednostka realizująca	Zadanie (zakres prac)	Środki własne SWP	Całkowita wartość zadania (PLN)
1	Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilon nr XXIV: techniczne uruchomienie dźwigu osobowego oraz kontynuacja zadania z lat 2016-2017 polegającego na przebudowie i rozbudowie Oddziału Psychiatrii Sądowej o Wzmocnionym Zabezpieczeniu.	68 490,00	172 963,00
2	Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilon nr VI: techniczne uruchomienie dźwigu osobowego oraz kontynuacja zadania z roku 2017 polegającego na dostosowaniu Pawilonu VI do przepisów prawa.	87 312,00	172 200,00
3	Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilony nr VI, X, XVI, XX oraz Izba Przyjęć: realizacja programu dostosowawczego w pawilonach szpitalnych m.in. X, XVI, XX, w szczególności wydzielenie pokoi obserwacyjnych, wymianę drzwi na otwierane na zewnątrz korytarza, przystosowanie sanitariatów dla osób niepełnosprawnych, zadaszenie podjazdu Izby Przyjęć oraz przystosowanie pomieszczeń po pracowni fizykoterapii na Poradnię Zdrowia Psychicznego w Pawilonie nr VI	1 150 000,00	1 192 175,00
4	Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilon nr IX: roboty budowlano-montażowe mające na celu rozbudowę oraz przebudowę Pawilonu w którym funkcjonuje Oddział Psychiatryczny Ogólny. Dodatkowo w ramach zadania przystosowano pawilon do przepisów przeciwpożarowych	1 700 000,00	1 761 908,00
5	COPERNICUS PL	Budynek nr 3 i 5: modernizacja Oddziału Chorób Wewnętrznych i Hipertensjologii w celu dostosowania do przepisów pożarowych oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia (26.06.2012 r.). Zakres zadania na 2018 rok obejmował wykonanie dokumentacji koncepcyjnej oraz budowlanej. Zadanie będzie kontynuowane.	190 523,00	201 863,00
6	Szpital Dziecięcy Polanki im. M. Płażyńskiego w Gdańsku	Budynek nr 1: reorganizacja oddziałów szpitalnych na potrzeby powstania pododdziału leczenia mukowiscydozy oraz częściowa realizacja programu dostosowawczego. W ramach realizacji programu dostosowawczego zostaną zamienione lokalizacjami Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z Poradnią Rehabilitacyjną w celu	104 000,00	104 941,00

		likwidacji przechodniości oddziałów. Zadanie będzie kontynuowane.		
7	Pomorskie Centrum Reumatologiczne	Pawilon I i Pawilon II w Sopocie: realizacja programu dostosowawczego w zakresie wykonanie m.in. zapasowego źródła wody, modernizacji sanitariatów. Zakres rzeczowy w 2018 roku przewidywał wykonanie dokumentacji projektowej zapasowego źródła wody, remont szybu windowego oraz modernizację pomieszczeń. Zadanie będzie kontynuowane.	342 797,00	417 797,00
Razem			3 643 122,00	4 023 847,00

Tabela nr 47.

Zestawienie robót budowlanych w obiektach zabytkowych podmiotów leczniczych podległych SWP ze środków własnych SWP w 2019 r.

Lp.	Jednostka realizująca	Zadanie (zakres prac)	Środki własne SWP	Całkowita wartość zadania (PLN)
1	Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilon nr IX: kontynuacja zadania z 2018 roku na Oddziale Psychiatrycznym Ogólnym w Pawilonie nr IX	3 000 000,00	3 074 842,00
2	Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilony nr VII, XV, XIX: realizacja programu dostosowawczego polegającego w szczególności na wymianie posadzek na ognioodporne i łatwo zmywalne, częściowej wymianie instalacji elektrycznej i wod.-kan. W Pawilonie nr XV wydzielono m. in. pokoje obserwacyjne i przystosowano łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Wykonano zabudowę werand na Oddziałach nr VII i XIX w celu przystosowania do pobytu całorocznego	1 859 118,00	1 937 727,00
3	Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Budynek Administracyjny: prace budowlane polegające na adaptacji budynku administracyjnego na potrzeby Oddziału Dziennego Psychiatrycznego Ogólnego wraz z przebudową skrzydła budynku po Przychodni Zdrowia Publicznego i z budową windy	2 262 236,00	2 305 520,00
4	Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Pawilon nr XVIII: kontynuacja zadania z 2018 roku na Oddziale Psychiatrycznym Ogólnym w Pawilonie nr IX	134 685,00	134 685,00
5	Szpital Dziecięcy Polanki im. M.	Budynek nr 1: kontynuacja zadania z 2018 roku. Inwestycja będzie kontynuowana w 2020 roku	3 943 202,00	4 525 037,00

	Płażyńskiego w Gdańsku			
6	Pomorskie Centrum Reumatologiczne im. dr. J. Titz-Koskow w Sopocie	Pawilon I i Pawilon II: kontynuacja zadania z 2018 roku.	682 797,00	723 532,00
7	Pomorskie Centrum Reumatologiczne im. dr. J. Titz-Koskow w Sopocie	Zakład Rehabilitacji Leczniczej, Pawilon I i Pawilon II: realizacja programu dostosowawczego polegającego m.in. Modernizacji łazienek na Oddziale Rehabilitacji Dziecięcej oraz dostosowanie do przepisów przeciwpożarowych Zakładu Rehabilitacji Leczniczej i Pawilonów nr I i II	490 000,00	520 000,00
8	COPERNICUS P, Gdańsk	Budynek nr 3: kontynuacja zadania z 2018 roku na Oddziale Chorób Wewnętrznych i Hipertensjologii.	7 549 477,00	7 774 477,00
9	COPERNICUS PL, Gdańsk	Budynek nr 17: przebudowa podpiwniczonego 2 kondygnacyjnego budynku na potrzeby Pracowni Patologii Onkologicznej i Molekularnej	1 300 000,00	1 375 030,00
10	COPERNICUS PL, Gdańsk	Połączone budynki nr 3, 5, 6 i 29: modernizacja klinicznych Oddziałów Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (prace projektowe, rozbiórkowe i przygotowawcze)	1 200 000,00	1 250 544,00
11	COPERNICUS PL, Gdańsk	Budowa budynku Diagnostyki Obrazowej w miejscu rozebranego budynku nr 23: wykonano prace rozbiórkowe oraz przygotowawcze.	2 500 000,00	6 008 762,00
Razem			24 921 515,00	29 630 156,00

5. PODSUMOWANIE

Kolejny program obejmujący lata 2016-2019, kontynuujący założenia *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014* niewątpliwie przyczynił się do wzrostu aktywności w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Zgodnie z przyjętymi założeniami stopień realizacji Programu został określony w wyniku przeprowadzonego monitoringu – polegającego na prowadzeniu stałej obserwacji procesów i zjawisk istotnych z punktu widzenia ochrony zabytków wraz ze zgromadzeniem danych na temat konkretnych działań w tym zakresie.

W okresie sprawozdawczym, tj. w latach 2018-2019, podejmowano działania sprzyjające realizacji programowych założeń, a także działania mające na celu ochronę prawną zabytków, między innymi poprzez wpisanie kolejnych obiektów zabytkowych do rejestru zabytków województwa pomorskiego i uznanie za pomnik historii. W latach 2018-2019 Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał 55 obiektów nieruchomości do rejestru zabytków nieruchomości i 156 obiektów ruchomych do rejestru zabytków ruchomych. Rejestr zabytków dla zabytków znajdujących się na terenie województwa pomorskiego jest najbardziej powszechną i podstawową formą skutecznej ochrony. Niestety zdarzają się też skreślenia obiektów z rejestru zabytków nieruchomości (9 obiektów zostało skreślonych z rejestru).

W 2018 roku aż trzy obiekty z województwa pomorskiego znalazły się na liście zabytków uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii. Status ten obecnie posiada dziewięć miejsc z województwa pomorskiego. W 2018 roku status pomnika historii uzyskało

szczególne miejsce dla polskiej historii *Gdańsk – Stocznia Gdańska, miejsce narodzin Solidarności*¹⁰ oraz obiekty: *Gdańsk - twierdza Wisłoujście*¹¹ oraz *Kwidzyn - zespół katedralno-zamkowy*¹². Uznanie za pomnik historii jest szczególnym aktem prawnym, gdyż taki status mogą uzyskać zabytki nieruchome o ponadregionalnym znaczeniu, dużych wartościach historycznych, naukowych i artystycznych, mające znaczenie dla polskiego dziedzictwa kulturowego. Rangę pomnika historii podkreśla fakt, że jest on ustanawiany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej specjalnym rozporządzeniem na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W 2018 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa na zlecenie MKiDN rozpoczął prace nad wnioskiem o wpis Stoczni Gdańskiej na Listę światowego dziedzictwa UNESCO pod nazwą: *Stocznia Gdańska – miejsce narodzin Solidarności i symbol upadku Żelaznej Kurtyny w Europie*. Prace ukończono na początku 2019 r. i złożono do Centrum Światowego Dziedzictwa w Paryżu.¹³

Na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia związane z ochroną i opieką nad zabytkami. Ich efektem było przede wszystkim zahamowanie procesów degradacji zabytków i poprawa stanu ich funkcjonowania.

Na podstawie danych własnych samorządu województwa oraz uzyskanych od podmiotów udzielających wsparcia finansowego, czyli MKiDN i PWKZ (w zakresie art. 77 ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami), należy stwierdzić, że poziom dotacji udzielanych przez podmioty do tego uprawnione na przestrzeni lat sprawozdawczych kształtował się na podobnym poziomie finansowym, a w przypadku dotacji Samorządu Województwa Pomorskiego nastąpił wzrost środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Uzyskane informacje potwierdzają znaczną aktywność właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie pozyskiwania środków finansowych z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach, dzięki którym przede wszystkim zabezpieczono obiekty, a nie tylko poprawiono walory estetyczne zabytkowych zasobów. Od lat – corocznie – w budżetach krajowych, jak i w budżetach samorządów terytorialnych, są zabezpieczane środki finansowe przeznaczane na dotacje na wyżej wspomniane prace przy zabytkach, jednakże nie pokrywają one wnioskowanego zapotrzebowania finansowego potencjalnych beneficjentów.

1. Samorząd Województwa Pomorskiego na ochronę dziedzictwa kulturowego przeznaczył w formie dotacji w ramach naboru wniosków na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – w roku 2018 kwotę 950 909,00 zł, w 2019 roku – 1 749 911,00 zł (w latach 2018-2019 dofinansowano łącznie 29 zadań na kwotę **2 700 820,00 zł**, a w latach 2016-2017 było to również 29 zadań, ale na kwotę **1 831 643,00 zł**).
2. Udział środków SWP w zadaniach zrealizowanych w ramach dotacji to 35% (2018 rok) i 48 % (2019 rok).

¹⁰ *Gdańsk – Stocznia Gdańska, miejsce narodzin Solidarności* uznana za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 10 grudnia 2018 r. (Dz.U. 2018 r., poz. 2506). Granica wpisu obejmuje Plac Solidarności wraz z Pomnikiem Poległych Stoczniovców Grudnia 1970 r. i murem z tablicami inskrypcyjnymi, Bramę nr 2 Stoczni Gdańskiej, budynek Sali BHP, a także teren oraz zabytkowe budynki i budowle zespołu dawnej Stoczni Cesarskiej. Zabytkowy zespół przestrzenny ma wybitne znaczenie dla historii Polski, Europy i świata. Jest symbolem powstania Solidarności, pokojowego ruchu walczącego o wolność i demokrację oraz początkiem procesu jednoczenia Europy.

¹¹ *Gdańsk - twierdza Wisłoujście* uznana za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 20 kwietnia 2018 r. (Dz.U. 2018 r., poz. 1008). Granica wpisu obejmuje latarnię morską, wieniec z działobitnią i domkami, Fort Carré, budynek koszar, Szaniec Wschodni z fosą oraz rawelin Szańca Wschodniego.

¹² *Kwidzyn - zespół katedralno-zamkowy* uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 20 kwietnia 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 930), Granica wpisu obejmuje historycznie ukształtowaną przestrzeń z katedrą (obecnie konkatedrą) pod wezwaniem św. Jana Ewangelisty, zamkiem wraz z elementami architektury obronnej.

¹³ Kolejny rok poświęcono opracowaniu projektu planu zarządzania, który ukończono na początku 2020 r. i również oficjalnie złożono do Paryża. Zarówno wniosek jak i plan zarządzania zostały wykonane przy istotnym wkładzie merytorycznym przedstawicieli gdańskiego oddziału Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

3. Udział dotacji jednostek samorządu terytorialnego w zadaniach współfinansowanych przez SWP w ramach udzielanych dotacji celowych na prace przy zabytkach kształtował się na poziomie 16% zarówno w 2018 roku, jak i w 2019 roku, identycznie, jak w 2016 roku i w 2017 roku.
4. W zadaniach dotowanych z budżetu SWP udział środków własnych właścicieli obiektów zabytkowych wyniósł 25% (rok 2018) i 21% (rok 2019). Dla porównania - 24% (rok 2016) i 27% (rok 2017).
5. W zadaniach dotowanych z budżetu SWP, udział środków finansowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w montażu finansowym inwestycji w obiektach zabytkowych to 18% w roku 2018 i 7% w roku 2019. Dla porównania - 18% w roku 2016 i 13% w roku 2017.
6. Poziom dotacji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w montażu finansowym zadań dotowanych z budżetu SWP w obiektach zabytkowych wyniósł 6% w roku 2018 i 7% w roku 2019. Dla porównania 6% w roku 2016. W 2017 roku – w montażu finansowym ww. zadań – 9%.
7. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w latach 2018-2019 udzielił dotacji i refundacji na prace przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków w kwocie 1 485 588,22 zł. Na wykonanie specjalistycznej dokumentacji konserwatorskiej, w tym wykonanie ekspertyz, programów i projektów, dofinansowanie PWKZ wyniosło – 197 515,00 zł. W sumie dofinansowano 89 zadań na kwotę w wysokości 1 683 103,22 (w latach 2016-2017 były to 102 zadania na kwotę 1 748 771,33 zł).
8. W latach 2018-2019 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu *Ochrona zabytków* w województwie pomorskim udzieliło dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane 54 projektom na łączną kwotę 9 912 861,54 zł (w latach 2016-2017 były to 64 projekty na łączną kwotę 13 023 001,27 zł).
9. W latach 2018-2019 Samorząd Województwa Pomorskiego przeznaczył środki finansowe na inwestycje własne i samorządowych jednostek organizacyjnych w obiektach zabytkowych w wysokości 54 557 395,23 zł, w tym instytucje kultury podległe SWP, otrzymały wsparcie SWP na prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, w tym modernizacje w swoich zabytkowych siedzibach w wysokości 20 668 835 zł.
10. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 realizowane są projekty wieloletnie (wpisujące się w dwuletni okres sprawozdawczy) dotyczące dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w ramach:
Osi Priorytetowej 8. *Konwersja*:
 - Działania 8.3. *Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe* – 19 projektów na łączną kwotę dofinansowania z UE 111 168 923,71 zł;
 - Działania 8.1. *Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne*:
Poddziałania 8.1.1.(miasta Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – mechanizm ZIT)
– 13 projektów na łączną kwotę przyznanego dofinansowania 180 957 466,43 zł,
Poddziałania 8.1.2.(miasta poza obszarem Metropolitalnym Trójmiasta)
– 18 projektów na łączną kwotę przyznanego dofinansowania 128 176 589,12 zł.
11. W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (na projekty wpisujące się w dwuletni okres sprawozdawczy) przyznano dofinansowanie 27 projektom związanym z dziedzictwem kulturowym na łączną kwotę przyznanego dofinansowania 3 762 700,00 zł w ramach:
 - Poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*;

- Poddziałania 7.6 *Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej.*
12. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w latach 2018-2019 realizowane były projekty wieloletnie z dofinansowaniem UE w ramach:
- Osi priorytetowej VII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury - 9 projektów z wsparciem UE w kwocie 114 084 812,16 zł.
13. Samorząd Województwa Pomorskiego w latach 2018-2019 na realizację zadań zleconych związanych m.in. z upowszechnianiem i promowaniem dziedzictwa kulturowego w ramach otwartych konkursów ofert: *Rozwój kultury w województwie pomorskim*, w zakresie *Rozwój turystyki i krajoznawstwa w województwie pomorskim* oraz z zakresu *edukacji* przyznał dofinansowanie 53 projektom na łączną kwotę 659 900,00 zł.

6. OPRACOWANIA WYKORZYSTANE W PRACACH NAD SPRAWOZDANIEM

1. Sprawozdanie z działań Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku w latach 2018-2019, opracowane przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku oraz informacje uzupełniające z Delegatury w Słupsku;
2. Informacje dotyczące działalności Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku w dziedzinie ochrony i opieki dziedzictwa morskiego i rzeczno-giornego w województwie pomorskim w latach 2018-2019;
3. Biuletyn Informacyjny Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku;
4. Wykaz inicjatyw podjętych przez Departament Turystyki UMWP w latach 2018-2019 związanych z dziedzictwem kulturowym województwa pomorskiego;
5. Informacje na temat działań związanych z opieką i ochroną dziedzictwa kulturowego oraz edukacją i popularyzacją wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym województwa pomorskiego, opracowane przez Departament Edukacji i Sportu UMWP;
6. Zestawienie działań zrealizowanych przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w latach 2018-2019 na rzecz zachowania, badania, dokumentacji i promowania dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego;
7. Informacje dotyczące zrealizowanych działań w latach 2018-2019 na rzecz zachowania, badania, dokumentacji i promowania dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego w ramach zadań Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP;
8. Zestawienia dofinansowanych projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (Działanie 8.3. *Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe*; Poddziałanie 8.1.1. *Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – mechanizm ZIT*; Poddziałanie 8.1.2. *Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta*), opracowane przez Departament Programów Regionalnych UMWP;
9. Zestawienie projektów realizowanych w latach 2018-2019: w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz w ramach Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” na lata 2014-2020, opracowane przez Departament Programów Obszarów Wiejskich UMWP;

10. Zestawienia inwestycji realizowanych przez instytucje kultury podległe SWP opracowane przez Biuro Realizacji Projektów UMWP;
11. Zestawienia inwestycji realizowanych w latach 2018-2019 w obiektach zabytkowych (siedzibach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego) przez Departament Zamówień Publicznych i Administracji UMWP;
12. Informacje na temat działań podjętych w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami w województwie pomorskim w ramach zachowania kulturowego dziedzictwa morskiego i rzecznoego za lata 2018-2019, opracowane przez Departament Infrastruktury UMWP;
13. Zestawienie dotacji udzielonych w latach 2018-2019 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Ochrona zabytków* na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych z terenu województwa pomorskiego, opracowane przez Departament Ochrony Zabytków MKiDN;
14. Zestawienie dotacji udzielonych instytucjom z województwa pomorskiego w latach 2018-2019 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Wspieranie działań muzealnych* i *Kolekcje muzealne* opracowane przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów;
15. Zestawienie dotacji udzielonych w latach 2018-2019 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura Cyfrowa*, opracowane przez Departament Własności Intelktualnej i Mediów MKiDN;
16. Zestawienie dotacji udzielonych w latach 2018-2019 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Ochrona zabytków archeologicznych* oraz Programu Narodowego Instytutu Dziedzictwa *Wspólnie dla dziedzictwa*, opracowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa;
17. Zestawienie dotacji udzielonych w latach 2018-2019 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura ludowa i tradycyjna*, opracowane przez Departament Narodowych Instytucji Kultury MKiDN;
18. Zestawienie projektów z województwa pomorskiego dofinansowanych w ramach VIII osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, opracowane przez Departament Funduszy i Spraw Europejskich MKiDN;
19. Zestawienie dotacji udzielonych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku (lata realizacji projektów 2018-2019), opracowane przez WFOŚiGW;
20. Zestawienia dotacji z Funduszu Kościelnego w latach 2018-2019 opracowane na podstawie informacji ze strony internetowej MSWiA. <https://www.gov.pl/web/mswia/fundusz-koscielny> (stan na dzień 29.06.2020 r.)
21. Źródło: <https://www.gov.pl/web/kultura/>, <https://www.nid.pl/pl/>, www.mkidn.gov.pl, <https://edd.nid.pl/>
22. Materiały własne Departamentu Kultury UMWP.